

**Գլխավոր խմբագիր՝
ԳՈՂԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ**

Լրատվական գործունեություն
իրականացնող՝
«Հայաստանի պետական
տնտեսագիտական
համալսարան» պետա-
կան ոչ առևտրային
կազմակերպություն:

Հասցեն՝
0025, Երևան,
Նալբանդյան փողոց 128,
կենտրոնական մասնաշենք,
2-րդ հարկ:
Հեռախոս՝ 593-460, 4-60

Վկայական N 03U054452:
Տրված է՝ 05.06.2002թ.:

Հրատարակիչ՝ ՀՊՏՀ
«Տնտեսագետ» ամսագիրը
լույս է ընծայվում
ՀՊՏՀ լրատվության և
հասարակայնության հետ
կապերի բաժնի կողմից:

Նոյեմբեր-դեկտեմբեր
2016 / N5 (691)
Տպաքանակը՝ 500
Տարածվում է անվճար:

Խմբագրակազմ

Խմբագիր՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ
Լրագրող՝
ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ
Լուսանկարիչ՝
ՈԱԶՄԻԿ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ

Համակարգչային
ծևավորումը՝
ՆԱԻՐԱ ԽՉԵՅԱՆԻ

Համարի
պատասխանատու՝
ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Խմբագրությանը տրամա-
դրված հեղինակների
նյութերում տեղ գտած
փաստական ամօշտություն-
ների համար խմբագրությունը
պատասխանատվություն չի
կրում: Ամսագրի նյութերն
օգտագործելիս հղումը
պարտադիր է:

Պատվեր՝ 235:
Ծավալը՝ 6 տպ. մամուլ:
Ստորագրված է
տպագրության
15. 12. 2016 թ.:

Տպագրված է «Տնտեսագետ»
հրատարակչությունում:

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի ամանորյա շնորհավորանքը.....4

ԱՄԵՆԱՄՅԱ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎՈՒՄ

Տնտեսական խնդիրների լուծման հրամայականով.....5

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՊԱՍՈՒՄՆԵՐՈՒՄ

ԱՐՄԵՆ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՍԱՄՎԵԼ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ԱՐՄԵՆ ԲԹՈՅԱՆ

**Վերլուծում է «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի
աշխատակազմը.....7**

ՀՊՏՀ սոցիալական քաղաքականությունը.....10

ԼՍԱՐԱՆԱՅԻՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

ՍԵՎԱԿ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ

Երեկ թե այս Նոր տարին.....12

Ամրապնդվող ավանդույթներ. կենտրոնում ուսանողն է.....14

ՍԱՄՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՃԱՆԿԱՐ.....18

ԱՆՎԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԳԵՏՆԵՐԸ

ԼԻԱՆԱ ԻՍԱՅԱՆ

Հարստացնելով համաշխարհային մտքի գանձարանը.....20

Բարուց ծնված ու սիրով շաղված պտուղներ.....23

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ԲՐԵՆԴ

100 տարվա նրբագեղություն.....24

ԱՍՏԴԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Գները բացահայտում են ամանորյա մեր սովորույթները.....26

«Ուսանողական ԱՇՈՒՆ – 2016»

Ավանդական, բայց նորովի՝ շնչով ու ասելիքով.....28

ԼՐԱՀՈՍ.....29

ՄԵՐ ՇՆՈՐՀԱԼԻՆԵՐԸ.....36

ՀՊՏՀ գիտական խորհրդում.....38

ՎԱՐՔՈՒԲԱՐՔ

NETIQUETTE. համացանցի վարքականոն.....39

ԱՄԵՆԱԿԱՐԵՎՈՐԻ ՄԱՍԻՆ

**Դիսլեկսիա. զարգացման առանձնահատկություն, թե՞
խանգարում.....40**

**Սահմանը գծվում է զենքով. հայրենասիրության դաս՝
ազատամարտիկ, հերոս Սամվել Մկրտչյանի
մասնակցությամբ.....42**

ՍՈՖՅԱ ՕՂԱՆՅԱՆ

ՎԵՐԾԱՆԵԼՈՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ԳԱՂՏՆԱԳՐԵՐԸ.....44

2016 Թ. ՀՊՏՀ ԼԱՎԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ.....46

ԲԱՐԻ ԳԱԼՈՒՍՏ 2017 ԹՎԱԿԱՆ

Ժամանակի արագընթաց սլացքում չենք էլ նկատում, թե ինչպես է օրացուցային տարին իր բոլորաշրջանն ավարտում ու եզրագծին հասնում ամենիսն ազդարարելով, որ ավարտվեց ևս մեկ տարի, որ ամփոփման ու եզրակացությունների ժամանակաշրջան է, կարելի է մի փոքր դադար առնել, անկախ ձեռքբերումներից ու կորուստներից, նոր ուժով, լավատեսությամբ գոտեպնդվել ու առաջընթացի տրամադրությամբ սկսել նոր տարին:

Երբ տարվա կտրվածքով վեր ենք լուծում արածն ու չարածը, ներդրված ջանքերը և քաղած պտուղները, մեր երկրի, ընտանիքի, մեր անձնական գործերում տեղ գտած դրականն ու բացասականը, փորձում ենք որակել՝ տարին բարեբե՞ր էր, գո՞հ ենք արդյոք...

2016 թվականը մեզ բոլորիս համար իրադարձություններով լեցուն տարի էր. ապրիլյան կարճատև պատերազմը և կրած ծանր կորուստները ցնցեցին մեզ: Անդառնալի վշտի կողքին հպարտության անափ զգացումներ ապրեցինք՝ տեսնելով անվեհեր հայրենասիրության վառ օրինակներ, այդ թվում՝ մեր համալսարանի ուսանողների: Մեր երկրի քաղաքական ու տնտեսական կյանքն էլ վայրիվերումներով անցավ: Ու այդ ամենը չէր կարող իր անդրադարձը չունենալ մեր հոգեվիճակի, տրամադրության, ծրագրերի ու նպատակների վրա:

Համալսարանական մեր մեծ ընտանիքը ևս մեկ տարի իր ճանապարհն անցավ, որում կրթական ծառայություններ մատուցողի իր դերն ու առաքելությունն իրագործեց հետևողականորեն ու պատվով՝ հավատարիմ մնալով իր որդեգրած սկզբունքներին, նպատակներին:

Ամանորը բարու տոն է, հույսի ու լավատեսության տոն: Յուրաքանչյուր տարին հեռանալով, անտարակույս, ուսանելի մի բան է թողնում՝ մի լավ հիշողություն, մի կարևոր փորձառություն, մի նոր ձեռքբերում, որոնց ապավինում ենք ու որոնցով առաջնորդվում:

Հարգելի գործընկերներ, սիրելի ուսանողներ, մեզ բոլորիս համախմբում է միասնական ու վեհ նպատակ, հանուն որի համատեղում ենք մեր կամքը, ջանքերը և ձգտումները:

Թող որ Նոր տարին երկիր մուրակի ու մեր սիրելի հայրենիքի համար խաղաղ ու բարեբեր լինի, մեզ ուժով, եռանդով ու լավատեսությամբ օժտի, ու մեր միասնական հաջողությունները դառնան բարի գործերի, բարու հաղթանակի ու մեծ ձեռքբերումների գրավական:

Շնորհավոր նոր 2017 թվական:

ՀՊՏՀ ռեկտոր, պրոֆեսոր
ԿՈՐՅՈՒՆ ԱԹՈՅԱՆ

Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանում նոյեմբերի 15-18-ը ընթացավ «Գործարար միջավայրի բարելավման և միջազգային տնտեսական համագործակցության ընդլայնման արդի հիմնախնդիրները 33-ում» խորագրով ՀՊՏՀ 26-րդ գիտաժողովը, որը համալսարանի գիտական գործունեության յուրատեսակ տարեկան հաշվետվություն է և ավանդաբար արդի տնտեսագիտության ու տնտեսության աճի ու բարելավման հիմնախնդիրների քննարկման հարթակ է ծառայում անվանի գիտնականների ու երիտասարդ հետազոտողների համար:

Լիագունար միստին, ռեկտոր, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանի զլխավորությամբ, ի թիվս պրոռեկտորների, դեկանների, ամբիոնների վարիչների, դասախոսների և ուսանողների, հյուր էին նաև ԱՄՆ-ի Մարքուեթի համալսարանի պատվավոր պրոֆեսոր Փիտեր Թունանոֆը և ԵՊՀ տնտեսագիտության և կառավարման ֆակուլտետի դեկան, տ.գ.թ., պրոֆեսոր Հայկ Սարգսյանը:

Բացման խոսքում ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը նախ շնորհակալություն հայտնեց պրոֆեսոր Թունանոֆին՝ գիտաժողովի մասնակցության բուհի հրավերն ընդունելու համար, ապա ողջունեց մասնակիցներին՝ ներկայացնելով առաջադրված առանցքային խնդիրները: Գիտահետազոտական աշ-

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՀՐԱՄԱՅՆԱԿԱՆՈՎ

խատանքներում համալսարանի ղեկավարը շեշտադրեց «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի և գիտաուսումնական խմբերի գործունեությունը և համոզմունք ու վստահություն հայտնեց, որ գիտաժողովը տնտեսական խնդիրների լուծումներ առաջադրելու լավագույն ճանապարհն է:

«Կարևորելով գործարարության և ձեռնարկատիրության դերը երկրի տնտեսության զարգացման գործում՝ ՀՀ Կառավարությունը փոքր և միջին ձեռնարկատիրության ոլորտը համարում է Հայաստանի տնտեսության զարգացման գերակա ուղղություններից մեկը և շարունակական քայլեր է ձեռնարկում ոլորտի պետական աջակցության և զարգացման ուղղությամբ: Արտահանման խրախուս-

ման գործում փոքր և միջին ձեռնարկատիրության դերի ուսումնասիրությունը շատ արդիական է այսօր՝ ելնելով այն փաստից, որ փոքր և միջին բիզնեսի զարգացումն ընկած է մեր երկրի հետագա տնտեսական վերելքի հիմքում: Այդուհանդերձ, Հայաստանի Հանրապետությունում գործարարության և ձեռնարկատիրության ծավալման համակարգը ամբողջապես կայացած համարել չի կարելի, և շատ հիմնախնդիրներ հրատապ լուծման, իսկ տնտեսական բազմաթիվ խթաններ կատարելագործման կարիք ունեն», - բացման խոսքում շեշտեց ՀՊՏՀ ռեկտորը:

Այնուհետև Կորյուն Աթոյանը հանդես եկավ «Մասշտաբային բնակարանաշինությունը՝ որպես ներքին արտադրության խթանմամբ տնտեսական աճի ապահովման ուղղություն» խորագրով զեկուցմամբ: Նա տեղեկացրեց, որ հետազոտությունը կատարվել է «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի կողմից և նպատակ է ունեցել առաջարկելու տնտեսական աճի ապահովման նոր մոտեցումներ: Ըստ հետազոտող խմբի՝ լայնածավալ բնակարանաշինությունը տնտեսական աճի խթանման այն միակ յուրահատուկ ոլորտն է, որը զարգացնելու համար կան օբյեկտիվ հիմքեր, մեծ ներդրումներ հարկավոր չեն, ծրագիրն աչքի է ընկնում հատույցի մեծ էֆեկտով: Կորյուն Աթոյանի խոսքով՝ ծրագրի իրագործման արդյունքում ոչ միայն կխթանվի տնտեսական աճը, այլև կլուծվի սոցիալ-տնտեսական խնդիր՝ ազգաբնակչությունը կապահովվի բնակարաններով:

Փիտեր Թունանոֆը նախ շնորհակալություն հայտնեց ՀՊՏՀ ամենամյա գիտաժողովին մասնակցելու հնարավորության համար, ապա «Ինստիտուցիոնալ ընտրության տեսության հիմնահար-

ցերի շուրջ» զեկուցման շրջանակներում անդրադարձավ տնտեսական և քաղաքական ինստիտուտների ձևավորմանը, դերին, դրանց երկարաժամկետ էվոլյուցիային, շուկաների և հիերարխիաների կառավարմանը: «Քաղաքական ինստիտուտները ձևավորում են այն միջավայրը, որտեղ ընտրվում են տնտեսական համակարգերը, մինչդեռ տնտեսական ինստիտուտները ստեղծում են այն միջավայրը, որտեղ տնտեսական ոլորտի գործակալները իրականացնում են սպառման և արտադրության ընտրությունը: Տնտեսական ինստիտուտները վարքագծի վրա անդրադառնում են տնտեսական տրանսակցիաների վրա ունեցած ազդեցության միջոցով: Քաղաքական ինստիտուտները ազդեցություն են թողնում տնտեսական ինստիտուտների հարցում հասարակությունների ընտրության վրա՝ քաղաքական տրանսակցիաների արժեքի միջոցով: Հուսով եմ՝ այս ազդեցությունների ըմբռնումը հնարավորություն կտա՝ ձևավորելու նոր գաղափարներ՝ տնտեսական ինստիտուտների և քաղաքական

միջավայրերի երկարաժամկետ էվոլյուցիայի համար»,- շեշտադրեց Փիտեր Թունանոֆը:

Հայկ Սարգսյանը նշեց, որ «Սահմանադրականության ախտորոշման և մշտադիտարկման մեթոդական որոշ մոտեցումներ» թեման կատարելիս իրենք համագործակցել են ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղի գիտնականների հետ, ապա ավելացրեց, որ սահմանադրականությունը սոցիալ-տնտեսական հենք ունի, ուստի կարող է դառնալ տնտեսագետների ուսումնասիրության առարկա: Պրոֆեսորն անդրադարձավ սահմանադրականության տնտեսագիտության Ջեյմս Բյուքենենի սահմանումներին, ՍԴ նախագահ Գագիկ Հարությունյանի՝ սահմանադրականության բնորոշումներին, գնահատմանը՝ իրավաժողովրդական և սոցիալ-տնտեսական դիտանկյունից:

ՀՊՏՀ Գյումրու մասնաճյուղի տնօրեն, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Սամսոն Դավոյանը «Երկրներում իրականացված վերափոխումների համեմատական արդյունավետության գնահատումը և վերլուծությունը»

զեկուցման շրջանակներում ներկայացրեց հասարակական զարգացման ընդհանրական համաթիվը 20 զարգացած և 35 թույլ զարգացող և անցումային տնտեսություններով երկրներում, դրական ու բացասական տեղաշարժեր ապահոված երկրների ցուցանիշները:

Գիտաժողովը երեք օր իր աշխատանքը շարունակեց «Կառավարում, կրթության կառավարում և նարդկային ռեսուրսների տնտեսագիտություն» (համակարգող՝ կառավարման ամբիոնի վարիչ, ԳԱԱ ակադեմիկոս, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Յու. Սուվարյան), «Ֆինանսներ և հաշվապահական հաշվառում» (համակարգող՝ ֆինանսների ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Ա. Սալնազարյան), «Մակրոէկոնոմիկա և միջազգային տնտեսական հարաբերություններ» (համակարգող՝ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի տնօրեն, տ.գ.թ., դոցենտ Ա. Գրիգորյան) և «Լեզվաբանություն, արտակարգ իրավիճակներ և քաղաքաշտպանություն» (համակարգող՝ լեզուների ամբիոնի վարիչ, բ.գ.թ., դոցենտ Սուսաննա Չալաբյան) բաժանմունքներում:

Նոյեմբերի 18-ին, գիտության և ասպիրանտուրայի բաժնի պետ Խորեն Մխիթարյանը և բաժանմունքների ղեկավարները, մասնակիցները համատեղ ամփոփեցին գիտաժողովի արդյունքները, գնահատականներ հնչեցրին ներկայացված զեկուցումներում տեղ գտած գիտական նորույթի և առաջիկայում լավագույն զեկուցումները որպես հրատարակություններ և էլեկտրոնային ռեսուրս հանրայնացնելու վերաբերյալ: Ընդգծվեց, որ գիտաժողովի աշխատանքային հարթակը ստեղծարար գաղափարների, անկաշկանդ ինքնարտահայտման ու նոր առաջարկությունների ասպարեզ ծառայեց, որում լավեցին ու քննարկվեցին Հայաստանի Հանրապետությունում գործարարության և ձեռնարկատիրության ծավալման և համաշխարհային տնտեսությանն ինտեգրվելու արդյունավետ ուղիներն ու հեռանկարները:

ԳՈՂԱՐ ԳԵԿՈՐԳՅԱՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՄՊԱՍՈՒՄՆԵՐՈՒՄ

**ՎԵՐՈՒԹՈՒՄ Է «ԱՄԲԵՐՈՂ»
ՀԵՏԱԶՈՏՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ԱՃԽԱՏԱԿԱԶՄԸ**

2017 թ. տնտեսական սպասումները խարսխված են ՀՀ տնտեսական իրավիճակը (կոնյունկտուրան) պայմանավորող գործոնների հավանական փոփոխությունների կանխատեսումների վրա: Ընդհանուր առմամբ, 2014-2016 թվականները բարդ ժամանակահատված էին ՀՀ տնտեսության համար, որը նոր էր կարողացել լիարժեքորեն հաղթահարել ճգնաժամի հետևանքները և դեռևս դիմադրողականության բավարար պաշար չէր կուտակել՝ նոր խնդիրներին դիմակայելու առումով: Սակայն ռուս-ուկրաինական դիմակայությամբ պայմանավորված՝ տնտեսական պատժամիջոցներն ու վառելիքաէներգետիկ ռեսուրսների գների շեշտակի անկումը հետ զցեցին ու մեռյալ կետում են պահում ՀՀ տնտեսության առանցքային լոկոմոտիվի՝ Ռուսաստանի տնտեսությունը: Ցավալիորեն մենք մեր տնտեսական հնարավորությունների բազմազանեցման չենք կարողացել հասնել: Մեր տնտեսության ծավալային փոփոխությունները հիմնականում պայմանավորվել և դեռևս պայմանավորվում են ՌԴ-ից հայ աշխատանքային միգրանտների դրամական փոխանցումների, ռուսական ներդրումների ծավալների, ինչպես նաև դրամ-ռուբլի տատանումներով, դեպի ՌԴ արտահանման աճի կամ նվազման փոփոխություններով: Չունենալով ներդրումների ներգրավմանը նպաստող գրավիչ տնտեսական ծրագրեր՝ նոր մարտահրավերներին դիմակայելու միակ ուղին դիտարկվեց փողի «թանկացումը» և հարկային վարչարարության էլ ավելի խստացումը: Վերջինս առևտրաշրջանառության ծավալների անկման ֆոնին առավել մեծացրեց ՀՀ փոքր և միջին բիզնեսի ֆինանսական անբավարարության պատկերը: Պետք է նշել, որ աճի ապահովման ներքին գործոնները ևս դրական տեղաշարժեր չունեցան: Չնայած Կառավարության գործադրած ջանքերին, հայրենական գործարարները չկարողացան ապահովել կայուն բարձր աճի ցուցանիշներ, ինչը կապված է տնտեսության իրական հատվածի ցածր մրցունակությամբ ու սահմանափակ արտադրական հզորություններով, տնտեսական զարգացման գերակա ճյուղերի փոքր մասշտաբով, ինչպես նաև շինարարության ոլորտում շարունակվող անկմամբ:

Պետք է նշել, որ ինչպես ՀՀ նոր Կառավարության ղեկավարի ու նրա տնտեսական թիմի վարկանիշը և վայելած վստահությունը, այնպես էլ ներկայացրած ծրագիրը, 2017-ի համար դրական սպասումներ ձևավորելու մեծ ներուժ ունեն: Սա ամրապնդվեց նաև ՀՀ Նախագահի հայտարարությամբ, որ ընտրություններում հաղթանակի դեպքում Կառավարությունը շարունակելու է ղեկավարել Կարեն Կարապետյանը, ինչը նշանակում է, որ նոր ծրագիրը միջնաժամկետ բնույթ չունի: Դրական սպասումների ազդակներ են պարունակում հատկապես կառավարման համակարգի լավարկման, տնտեսական արագ աճին

Արմեն Գրիգորյան
«Ամբերոլ» ՀԵՏԱԶՈՏՏԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻ ՏՍՐԵՆ

միտված նախաձեռնությունների օժանդակման, հարկային և մաքսային մարմինների գործունեության փիլիսոփայության արմատական փոփոխության մոտեցումները: Սակայն պետք է հաշվի առնել, որ հայտարարված մոտեցումներն արագորեն ու շոշափելի արդյունք չեն կարող ունենալ: Սա պայմանավորված է կրկին արտաքին ու ներքին գործոններով:

Երբ խոսում ենք 2017 թ. տնտեսական սպասումների մասին, անշուշտ, պետք է կրկին դիտարկենք արտաքին և ներքին գործոնների հնարավոր ազդեցությունները: Մասնավորապես՝ Համաշխարհային բանկը կանխատեսում է համաշխարհային տնտեսության աճ, որը եթե համադրենք ՌԴ-ի՝ 09-1.0% աճի կանխատեսման, վառելիքաէներգետիկ ռեսուրսների գների թույլ աճի, ՌԴ-ԱՄՆ լարված հարաբերությունների հավանական թուլացման հետ, ապա կարող ենք ասել, որ ՌԴ տնտեսության հարաբերական աշխուժացումը կարող է դրական ազդեցություն ունենալ նաև մեր տնտեսության վրա: Սակայն պետք է նշել, որ այդ ազդեցությունը 2017-ին կլինի փոքր, քանի որ ՌԴ տնտեսությունն ինքնին ապրում է իր ոչ լավ ժամանակները և հարաբերական աշխուժացումն այնտեղ չի կարող արագորեն հանգեցնել պետական, մասնավոր հատվածների ու տնային տնտեսությունների եկամուտների շեշտակի աճի, որը կարող էր դրականորեն անդրադառնալ ՌԴ-ից Հայաստան մասնավոր տրանսֆերտների աճի վրա: Այսինքն, կարող ենք արձանագրել, որ ՌԴ տնտեսական դրության բարելավման ազդեցությունը մեր տնտեսությունն իր վրա կարող է զգալ 2018-2019 թթ.: Մյուս կողմից, ՀՀ արտահանման զգալի մասը կազմող հանքահումքային ռեսուրսների (պղինձ, մոլիբդեն) և թանկարժեք մետաղների միջազգային գների անկման կանխատեսման համապատկերում հնարավոր չէ չխոսել ՀՀ հանքարդյունաբերական համալիրում հնարավոր բացասական երևույթների ի

հայտ գալու հավանականության մասին: Արտաքին գործոններից բավական հուսադրող են նաև Չինաստանի՝ «Մեկ գոտի-մեկ ճանապարհ» ծրագրի արագ տեմպերով ծավալումը և Արևմուտք-Իրան հարաբերությունների կարգավորումը: Ճիշտ է, չինական ծրագրով նախատեսված ճանապարհներից և ոչ մեկը անմիջականորեն ՀՀ տարածքով չի անցնելու, սակայն այն ենթադրում է՝ դրան աշխարհագրորեն մոտ բոլոր երկրների ներառում տնտեսական համագործակցության տարբեր գոտիներում, ինչը կարող է ընդհանուր առմամբ աշխուժացնել տարածաշրջանի տնտեսությունը և դրականորեն ազդել նաև մեր տնտեսության վրա (արտաքին առևտրի խթանման համատեքստում): Թերևս, այս ծրագրից օգուտների ստացմանն է միտված նաև Իրան-Հայաստան սահմանին ԱՏԳ-ի հիմնման քննարկվող նախագիծը:

Ներքին գործոնների դիտարկման համապատկերում հնարավոր չէ բացառել Հայաստանում սպասվող ընտրությունների՝ տնտեսության վրա ազդեցության հանգամանքը: Ընտրությունների գործընթացն ինքնին ցանկացած երկրում որոշակիորեն զսպում է երկարաժամկետին միտված տնտեսական նախաձեռնությունների շահամիտումը և տնտեսական աշխուժությունը: Մեր կարծիքով, այս գործոնը հաշվի առնելու պարագայում ևս կարող ենք ասել, որ 2017-ի առաջին կիսամյակում արագ աճի ակնկալիք ունենալ հարկավոր չէ: Մյուս կողմից սակայն գազի սակագնի նվազեցումը (հատկապես արդյունաբերության համար), Կառավարության կտրուկ շրջադարձը դեպի արագ աճի նպաստման ծրագրերը չեն կարող հուսադրող չլինել: Կարծում ենք՝ 2017-ը առավելապես կհանդիսանա մեկնարկային լավ հնարավորությունների կուտակման ժամանակաշրջան: Այդ առումով կարևոր ազդակ է նաև հայկական սփյուռքի ազդեցիկ ներկայացուցիչների ներդրումների ներգրավման նախաձեռնությունն ու սփյուռքի ու հայաստանյան փորձագիտական մտքի օգտագործման՝ Կառավարության ուղերձի համադրումը: Կարծում ենք՝ այն մեծ ներուժ ունի և կարող է տնտեսության բազմաթիվ ճյուղերում բեկումն մտցնել:

Տնտեսական աճի Կառավարության կանխատեսած միջակայքը բավականին իրատեսական է, սակայն այն բավարար չէ տնտեսության իրական աշխուժություն ապահովելու համար, քանի որ աճի մի զգալի մասն ուղղվելու է ճգնաժամի հաղթահարման նպատակով մեր ստանձնած պարտավորությունների սպասարկմանը: Տնտեսության մեջ իրական բեկումն արձանագրելու համար մեզ անհրաժեշտ է առնվազն 7-8%-ը գերազանցող տնտեսական աճ ապահովել: Կարծում ենք՝ հենց սրանով էլ պայմանավորված է նոր ծրագրում արագ աճին նպաստող ցանկացած նախաձեռնություն Կառավարության հոգածության տակ վերցնելու պատրաստակամությունը:

Ամփոփենք. 2017-ից առավելապես ակնկալելի է ոչ թե տեսանելի աճ, այլ աճին միտված տեսանելի ներուժի կուտակում, ինչն իրեն զգացնել կտա արդեն 2018-2019 թթ. ժամանակահատվածում:

Սամվել Ավեսիյան
Տնտեսագիտության շեքստոսությունների ժողովի
ՍԿԱԳ ՇԵՏՁՈՏՈՂ, ԺՐԱԳՐԻ ՀԱՄԱՎՈՐԱԳՈՂ

Հաշվի առնելով 2017 թ. խորհրդարանական ընտրությունների հետ կապված տնտեսական ակտիվության ժամանակավոր անկման հնարավորությունը, ինչպես նաև ՌԴ տնտեսության զարգացման միտումները, կարելի է կանխատեսել ՀՀ սոցիալ-տնտեսական զարգացման չափավոր աշխուժացման սցենար:

Այդուհանդերձ, անգամ ՀՀ Կառավարության կանխատեսած ՀՆԱ 3.2% աճը դառնում է դժվարամատչելի, քանի որ առաջին եռամսյակում ամբողջովին և երկրորդ եռամսյակի երկու ամիսներին տնտեսական աճը կարող է տատանվել 1.2-1.5%-ի շրջանակներում: Թեև նախատեսվում է արտաքին պարտքը հասցնել 6.277 մլրդ դոլարի կամ սպասվող ՀՆԱ 55.1%-ի, բայց լրացուցիչ ներարկումները մասամբ հնարավոր են միայն երկրորդ կիսամյակում: Խիստ կարևոր է ՌԴ սոցիալ-տնտեսական զարգացման ակտիվացումը, որի հիմնական ազդակը միջազգային շուկայում նավթի գների բարձրացումն է: Դեռևս անկանխատեսելի է ԱՄՆ նորընտիր նախագահի տնտեսական ծրագիրը, որն էական նշանակություն ունի ՌԴ տնտեսության, հետևաբար նաև Հայաստանի համար, քանի որ բոլոր դեպքերում ՌԴ-ից մեր կախվածությունը գնալով մեծանում է: Վերջինս հատկապես դրսևորվելու է արտահանման ծավալների և տրանսֆերտների առնվազն հարաբերական կայունացման պայմաններում: Ակնկալվում է, որ վարչապետ Կարեն Կարապետյանի քաղաքական կշռի և վարկանիշի բարձրացման նկատառումով ՌԴ-ն իր հայաստանյան բիզնես համալիրում կավելացնի ներդրումները: Անգամ այս պայմաններում առաջին կիսամյակի ակտիվությունը չի բարձրանա, բայց երկրորդ կիսամյակում տնտեսական աճը կարող է հասնել 4.5-5.0%-ի:

Այս դեպքում կարող է ապահովվել չափավոր աշխուժացումով տնտեսական զարգացում: Վերջինիս համար, բացի ՌԴ-ի դերակատարումից, էական խթան կարող են հանդիսանալ հայ-իրանական տնտեսական հարաբերությունների ակտիվացումը, միջազգային շուկայում պղնձի գնի կայունացումը, արդյունաբերության, ծառայությունների և ագրարային ոլորտներում արտաքին ներդրումների ավելացումը: Մասնավորապես, կանխատեսվում է գյուղատնտեսության 4.0% աճ, որը ընթացիկ տարվա համեմատաբար ցածր աճի պայմաններում, 2017

թ. համար բավականին հիմնավորված կանխատեսում է: Իհարկե, հատկապես այս ճյուղում վիճակագրական տվյալները դեռևս ճշգրտման կարիք ունեն, քանի որ 2012-2015 թթ. գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ցանքատարածության, բերքատվության, անասնազլխաքանակի և մթերատվության ցուցանիշները նկատելիորեն ուռճացված էին:

Արմեն Քթոյս
**Կրթսպես ՍՐԱԳԵՐԻ ԵՒ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՆԵՐԻ
ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՒ ՎՃՍԿՈՒՄՆԵՐԻ
ՍՐԱԳՐԻ ԵՎՈՎ ՀԵՏԱԶՈՏՈՂ, ՍՐԱԳՐԻ ՀՆԱՍԿՍՐՈՂ**

2017 թ. տնտեսական սպասումների վերաբերյալ փաստարկված դիտարկումը պահանջում է, առաջին հերթին, վերլուծել, թե հանրապետության տնտեսության վրա առավել նշանակալի ազդեցություն ունեցող գործոնների պարագայում ինչ փոփոխություններ են ակնկալվում և ինչպիսին կլինի այդ փոփոխությունների ներգործությունը հայաստանյան տնտեսական զարգացումների վրա:

Արդ, ՀՀ տնտեսական զարգացման վրա ազդող գործոնները պայմանականորեն տարանջատելով ներքին և արտաքին խմբերի, 2017 թ. տնտեսական սպասումների վերաբերյալ մեր դիտարկումները սկսենք արտաքին գործոններից:

Հայաստանյան տնտեսության վրա ներկայումս վճռական ազդեցություն ունեն արտասահմանից (և առաջին հերթին՝ ՌԴ-ից) ստացվող մասնավոր տրանսֆերտները, հանքահումքային արտադրանքի համաշխարհային գները, ՀՀ սննդարդյունաբերության արտադրանքի արտաքին շուկաների իրավիճակը (կոնյունկտուրան), արտահանման հիմնական գործընկեր երկրներում ներքին պահանջարկի զարգացումները: Այս համատեքստում, ՀՀ տնտեսության 2017 թ. զարգացումները մեծապես պայմանավորված են լինելու ռուսաստանյան տնտեսության իրավիճակով: 2017 թ. ՌԴ տնտեսության վերաբերյալ կանխատեսումներում փորձագիտական հանրույթի շրջանում գերակշռում են զգույշ-լավատեսական տրամադրությունները: Ռուսաստանը, տևական տնտեսական ճգնաժամից հետո, մուտք է գործում տնտեսական կայունացման փուլ, ինչը հիմնականում պայմանավորված է արևմտյան պատժամիջոցների հնարավոր թուլացման սպասումներով, ՌԴ ԿԲ դրամավարկային քաղաքականության մեղմացմամբ, նավթի համաշխարհային գների թույլ աճի կանխատեսումներով: Այնուհանդերձ, ռուսաստանյան տնտեսության կառուցվածքային և ինստիտուցիոնալ լրջագույն խնդիրները շարունակում են չլուծված մնալ, ինչի պատճառով տնտեսական աճի

վերաբերյալ նույնիսկ պաշտոնական կանխատեսումները թեև լավատեսական են, սակայն՝ չափազանց զգուշավոր. ՌԴ ԿԲ-ն 2017 թ. համար կանխատեսում է Ռուսաստանի տնտեսության աճ՝ 0.8-1.0%-ի սահմաններում:

Վերը նշվածը մեր տնտեսության համար կարող է նշանակել, որ ՌԴ-ից մասնավոր տրանսֆերտների էական աճ սպասել չի կարելի, դժվար է նաև ակնկալել դեպի ՌԴ շուկաներ հայաստանյան ապրանքների ու ծառայությունների արտահանման շոշափելի աճ (ավելին՝ 2013-2015 թթ. ՀՀ ապրանքային արտահանման կառուցվածքում ՌԴ մասնաբաժինը նվազման ակնհայտ միտումներ է ցուցաբերել՝ 22.6%-ից հասնելով 15.2%-ի):

Ինչ վերաբերում է հանքահումքային արտադրանքի և առաջին հերթին՝ պղնձի համաշխարհային գներին, ապա այստեղ ևս 2017 թ. համար կանխատեսումները մեզ համար լավատեսական չեն: Այսպես, ըստ Goldman Sachs Group Inc. կազմակերպության մասնագետների կանխատեսումների, 2017 թ. պղնձի համաշխարհային շուկայում սպասվում է առաջարկի առաջանցիկ ավելացում, ինչը պղնձի համաշխարհային գների վրա լուրջ ճնշումներ կստեղծի: Այսինքն, ընդհանուր առմամբ, 2017թ. հանքահումքային արտադրանքի արտահանումից մեր տնտեսության համար արտաբաժնային լրացուցիչ ներհոսք դժվար է ակնկալել:

Անդրադառնալով տնտեսական զարգացումների վրա նշանակալի ազդեցություն ունեցող ներքին գործոնների դիտարկմանը: Մեր մոտեցմամբ, ներկայումս ՀՀ տնտեսության արտաքին մրցունակության, զարգացման կայուն նախադրյալների ձևավորման, տնտեսական համակարգի առողջացման և կենսունակության ապահովման առումով վճռական դերակատարում ունեն մրցակցային, հարկային ու մաքսային, ֆինանսաբանկային համակարգերում առկա անառողջ երևույթներն ու լրջագույն խնդիրները, որոնց լուծմանը միտված ինստիտուցիոնալ և կառուցվածքային բարեփոխումները մեզանում այլընտրանք չունեն: Այս համատեքստում ՀՀ Կառավարության փոփոխությունն ու նոր Կառավարությունից՝ վերջին ամիսներին եկող ազդակները 2017 թ. տնտեսական զարգացումների համար դրական երանգավորում են ապահովում: Բարեփոխումները, որոնք մասնակիորեն ազդարարված են 2016 թ. հոկտեմբերին հաստատված ծրագրում, հանրապետության քաղաքական իշխանության հետևողականության ու բավարար կամքի ցուցաբերման պարագայում, կարող են հարթել ՀՀ տնտեսական համակարգում վերջին երկու տասնամյակների ընթացքում զոյացած կմճիռները, ստեղծել առողջ մրցակցային, ներդրումային և գործարար միջավայր, խթանել օտարերկրյա ներդրումների ներհոսքը, նպաստել արտադրության վերազինմանն ու արդիականացմանը, տնտեսության արտաքին մրցունակության բարձրացմանը: Այս առումով հատկապես կարևորվում է ազդարարված բարեփոխումների շարունակականության ապահովմանն ու խորացմանը միտված ոլորտային քաղաքականությունների հստակեցումը, որոնք, մասնավորապես, առնչվում են տնտեսության գերակա ճյուղերի արդիականացմանը, նորարարական գործունեության խթանման նախադրյալների ստեղծմանը, գիտության և կրթության զարգացմանը, ժողովրդավարական ինստիտուտների կայացմանը:

ՀՊՏՀ սոցիալական քաղաքականությունը. որքա՞ն գումար և ի՞նչ ծրագրեր են ներդրվել 2016 թվականին

Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարանում աշխատակիցներին և ուսանողներին հասցեագրված սոցիալական ծրագրերը բազմաթիվ են: ՀՊՏՀ ռեկտոր, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանը սոցիալական խնդիրներին մեծ ուշադրություն է դարձնում, իսկ բուհի սոցիալական քաղաքականությունը տարեցտարի հարստացվում է նոր քայլերով ու մոտեցումներով:

Հիմա, երբ տարեվերջյան ամփոփումների շրջան է, այս ուղղությամբ նույնպես հանրագումարի են բերվում կատարված աշխատանքները, գնահատվում արդյունքները, մատնանշվում անելիքները: Ուշագրավ է, որ մեր համալսարանում սոցիալական ծրագրերին ուղղվում են նշանակալի ջանքեր և հետևաբար՝ զգալի հատկացումներ:

Տարբեր առիթներով ներկայացրել ենք այդ ծրագրերը, խոսել դրանց շահառուների, արդյունքների մասին: 2016 թ. հունվարի 1-ից մինչև նոյեմբերի 29 իրականացված սոցիալական ծրագրերն ու բարեգործական հատկացումները ներկայացնում ենք հաշվապահական հաշվառման բաժնի պետ, գլխավոր հաշվապահ Էմմա Ադամյանի տրամադրած տվյալների հիման վրա:

Աշխատակիցներին ուղղված խոշորագույն ծրագրերից է բժշկական ապահովագրությունը: Իրավաբանական բաժնի պետ Գայանե Տոռոզյանի տեղեկացմամբ՝ բժշկական ապահովագրությունից օգտվում է մեր համալսարանի 362 աշխատակից, որոնց ապահովագրավճարը մասնակի փոխհատուցում է համալսարանը: Նշված ժամանակահատվածում բժշկական ապահովագրության ծախսերը կազմել են 22,183,200 դրամ:

2015 թ. նոյեմբերից ներդրվել է աշխատակիցներին ուղղված հերթական խոշոր ծրագիրը՝ «Նորաստեղծ ընտանիքների աջակցման և երեխաների ծննդյան խրախուսման կարգը», որը նախատեսում

է համալսարանի աշխատակիցներին 100-250 հազար դրամ խրախուսում՝ ամուսնության կամ երեխա ունենալու դեպքում: Մեկ տարի անց կարող ենք փաստել, որ գործող կարգից օգտվել է 29 աշխատակից: Նորաստեղծ ընտանիքների նյութական աջակցման դիմում է ներկայացրել և միանվագ՝ 100.000-ական դրամով խրախուսվել է 10 աշխատակից, իսկ երեխաների ծննդյան միանվագ նյութական խրախուսում ստացել են 23 հիմնական աշխատակիցներ, որոնցից երկուսը՝ 3-րդ երեխայի ծննդյան կապակցությամբ: Անցնող տարում նորաստեղծ ընտանիքի, երեխայի ծննդյան խրախուսական հատկացումները համալսարանի հաշվին կազմել են շուրջ 5 մլն դրամ:

Ծնողի կամ հարազատի մահվան առիթով արված նյութական աջակցություն է կիրառվել 7 աշխատակցի համար՝ 700,000 դրամ գումարի չափով: Աշխատակիցներին ուղղված ծրագրերից է ֆինանսական տարվա յուրաքանչյուր կիսամյակում տնտեսված միջոցների հաշվին հիմնական աշխատակիցներին գործող հաստիքային աշխատավարձի 100 տոկոսի չափով լրավարձի հատկացումը: Այս տարվա 2 կիսամյակներում հատկացումները կազմել են շուրջ 294 մլն դրամ:

Բարձր առաջադիմությամբ սոցիալապես անապահով ուսանողների ուսման վարձի գեղչումը (10-70 տոկոս) կազմել է շուրջ 188 մլն դրամ:

Մեր համալսարանում ռազմահայրենասիրական դաստիարակությունը հատուկ ուշադրության առարկա է, և այս համատեքստում բավական ամուր են բուհի կապերը զորամասերի հետ: Տարվա ընթացքում հեռավոր սահմանամերձ զորամասեր այցերն ու նվիրատվությունները հաճախադեպ էին: Այս տարի այդ նպատակին է հատկացվել 1,775,180 դրամ, որով զորամասերին է նվիրվել սնունդ, համակարգչային տեխնիկա, սպորտային գույք և այլն:

Առհասարակ բանակի նկատմամբ մեր համալսարանի ղեկավարության վերաբերմունքը յուրահատուկ է: Պատահական չէ, որ ապրիլյան ծանր օրերին ԼՂՀ Կառավարության կոչին ՅՊՏՀ-ն առաջին արձագանքողներից եղավ՝ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի առաջարկով և ռեկտորատի հաստատմամբ 10 մլն դրամ փոխանցելով Լեռնային Ղարաբաղի Յանրապետության Կառավարության կողմից բացված հաշվեհամարին՝ բնակչությանն աջակցություն ցուցաբերելու և սոցիալական խնդիրներ լուծելու նպատակով: Բացի դրանից, ապրիլյան քառօրյայի մասնակից ուսանողներին ցուցաբերվել է 1,092,688 ՀՀ դրամ օժանդակություն:

Ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի հրամանով, ինչպես ավելի վաղ հայտնել էինք, բարձրացվել էին նաև անվանական կրթաթոշակները՝ 10-ից դառնալով 20.000 դրամ: Այս տարի անվանական կրթաթոշակների տրամադրմանը հատկացվել է 1,040,000 դրամ:

Դիլիջանում գտնվող «Տնտեսագետ» մարզաառողջարանում ամառային հանգստի կազմակերպման մատչելի պայմանները հավասարապես առաջարկվում են աշխատակիցներին և ուսանողներին: Ի լրումն մշենք, որ յուրաքանչյուր տարի ռեկտորը նաև ուղեգրեր է նվիրում ուսանողներին: Այս տարի նման հնարավորություն է տրվել ՅՊՏՀ 50 և Արցախի պետական համալսարանի 20 ուսանողների՝ 1,750,000 և 700,000 դրամի չափով:

Մարզական հաջողությունները նույնպես մեր համալսարանական առօրյայի անբաժան մասն են: Հայաստանի կրկնակի չեմպիոն դարձած մեր բուհի ֆուտբոլի հավաքականին տրվել է 660,000 դրամի չափով խրախուսում:

Քիչ չեն նաև սոցիալական այլ ծրագրերին նպատակաուղղվող հատկացումները, սակայն դրանց տվյալները չենք ամրագրում, քանի որ մեր այս հրապարակման նպատակը աշխատակիցներին և ուսանողներին ուղղված սոցիալական խոշոր ծրագրերի ներկայացումն է: Պարզապես մշենք, որ այդ շարքում տարվա ընթացքում համալսարանը բազմաթիվ այցեր է ունենում մանկատներ, աջակցություն է ցուցաբերում տարբեր սոցիալական խմբերի, ավանդաբար փոխանցումներ են արվում «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամին՝ անենամյա հեռուստամարաթոնի շրջանակներում և այլն:

Լրատվության և հասարակայնության հետ կապերի բաժնի խնդրանքով անդրադառնալով կատարված աշխատանքներին՝ ՅՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը մշեց. «Սոցիալական ծրագրերը կյանքի կոչելու հիմքում հետևյալ մոտեցումն է՝ մենք հավատարիմ ենք այն սկզբունքին, որ լավ սովորող որևէ ուսանող չպետք է նյութական խնդիրների պատճառով զրկվի բարձրագույն կրթություն ստանալու հնարավորությունից: Ուստի ուսանողներին ուղղված մեր քայլերի առանցքում հիմնականում այս հանգամանքի կարևորումն է: Բացի մեր կողմից արվող զեղչերից, մեր ուսանողները կրթաթոշակների ու զեղչերի են արժանանում նաև գործընկեր կազմակերպությունների կողմից, որում նույնպես առկա են մեր ջանքերը: Այս տարի, օրինակ, տարբեր կազմակերպությունների հետ համագործակցության արդյունքում ավելի քան 700 ուսանողի ուսման վարձ է փոխհատուցվել՝ 153.370.580 դրամի չափով: Եվս 258 ուսանող կրթաթոշակի է արժանացել Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի կողմից, որը կազմել է շուրջ 21 մլն դրամ: Իսկ աշխատակիցներին ուղղված ծրագրերում, բացի սոցիալական աջակցության ցուցաբերումից, մենք նաև խրախուսում ենք, փորձում մոտիվացնել և դա անում ենք ոչ միայն մրցունակ աշխատավարձերով, այլև լրավճարներով, ապահովագրության կազմակերպմամբ և այլ ձևաչափերով»:

ԳՈՐԱՐ ԳԵԿՈՐԳՅԱՆ

Ամանորին ընդառաջ «Տնտեսագետը» փորձել է մեկ կուրսի շրջանակներում ծանոթանալ ուսանողների նախա-ամանորյա տրամադրություններին, պարզել, թե ինչես են ամփոփում հին տարին և ինչ ակնկալիքով են ընդառաջ գնում նորին: Սեր առաջադրած հարցերն են՝

1. Անցնող տարվա Ձեր գլխավոր ձեռքբերումը:
2. Ինչպիսի՞ն էր 2016-ը՝ մեկ բառով:
3. Թող Նոր տարին բերի...
4. Ամանորյա ամենահիշարժան նվերը կամ անակնկալը, որ ստացել եք կամ մատուցել:

Հարցմանը մասնակցել են հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետի բակալավրիատի 2-րդ կուրսի ուսանողները:

Սոնա Ոսկանյան
 Հաջող բիզնեսի կազմակերպումը:
 Խելահեղ:
 Ուժ ու եռանդ:
 Դժվարանում եմ հիշել:

Արամ ԱՄիրջանյան
 Նոր ընկերներ:
 Մոտիվացնող:
 Նոր ձեռքբերումներ:
 Շատ մեծ խաղալիք արջուկ:

Նունե Միքայելյան
 Որոշակի մասնագիտական գիտելիքներ:
 Անսպասելի:
 Անսահման երջանկություն ու սեր:
 Գումար:

Եվգինե Վարդանյան
 Ընդունվել եմ բուհ:
 Հետաքրքիր:
 Նոր հաջողություններ:
 Ձմեռ պապիկի շորեր հագած՝ ուրախացրել եմ եղբորս:

Թագուհի Կարապետյան
 Գլխավոր ձեռքբերումս կհամարեմ համալսարան ընդունվելս:
 Հրաշալի:
 Հային ուժ ու կորով թող բերի ու մեզ՝ հիմնովին փոփոխություններ հայ իշխանության մեջ:
 Դժվարանում եմ հիշել...

Արմինե Ալեյան
 Գլխավոր ձեռքբերումս եղել է քոլեջն ավարտելուց հետո դիպլոմ ստանալը, որի շնորհիվ ընդունվեցի Հայաստանի պետական տնտեսագիտական համալսարան:
 Անկրկնելի:
 Թող Նոր տարին միայն խաղաղություն բերի մեր երկրին, Աստված պահպանի մեր զինվորներին:
 Դժվարանում եմ հիշել:

Լյուդվիգ Գևորգյան
 Բարեհաջող ուսում:
 Անսպասելի:
 Նոր իշխանություն:
 Օժանելիք:

Ջոն Վարդանյան
 Դժվարանում եմ պատասխանել:
 Ուսումնալից:
 Ուրախություն, երջանկություն, առողջություն:
 Դժվարանում եմ պատասխանել:

Սիլվա Հակոբյան
 Ընկերներ:
 Կայուն:
 Երջանկություն:
 Բանաստեղծություններ՝ նվիրված ինձ:

Աստղիկ Խաչատրյան
 Փորձ:
 Հարված:
 Խաղաղություն:
 Դժվար է հիշել:

Տաթևիկ Հակոբյան
 Մասնագիտական հմտություններ:
 Բեղմնավոր:
 Նոր գիտելիքներ ու ձեռքբերումներ:
 Տպիչ:

Մարիամ Ղապարյան
 Գիտելիք մասնագիտությանս վերաբերյալ:
 Հավը:
 Բարի նպատակների իրագործում:
 Գումար:

Գոհար Կարսայան
 Գիտելիքներիս ամրապնդումը:
 Հիշարժան:
 Նորանոր ձեռքբերումներ:
 Որպես այդպիսին չեմ կարող նշել ամենահիշարժանը, կարող եմ նշել հիշարժան ակնթարթները, որոնք հիշվում են ցանկացած պահի և առիթի:

Լեւա Սիրականյան
 Ընդունվել եմ բուհ:
 Անսպասելի:
 Կամք ու նպատակասլացություն:
 Դժվարանում եմ պատասխանել:

Նարե Սյրեֆանյան
 Նոր ընկերներ:
 Աննկարագրելի:
 Խաղաղություն, սեր և երջանկություն:
 Ձեմ հիշում:

Սիլվա Գևորգյան
 Հրաշալի ընկերներս և
 գիտելիքներս:
 Հիշարժան:
 Մեր ու խնդություն:
 Ինձ համար ավելի շատ հիշար-
 ժան են պահերը, ոչ թե նվերները:

Լիլի Քոչարյան
 Նոր գիտելիքների ձեռք բերումը:
 Տարօրինակ:
 Երջանկություն:
 «100 բիզնես գաղտնիքներ»
 գիրքը:

Անժելա Եղիազարյան
 Բազում գիտելիքներ:
 Հիշարժան:
 Խաղաղություն...որ երբեք
 չլսենք զինվորի մահվան մասին:
 Դժվարանում եմ հիշել:

Սյուլաննա Սողոմոնյան
 Գիտելիք ու նոր ընկերներ:
 Անմոռանալի:
 Խաղաղություն:
 Չեմ հիշում:

Կարեն ՏՖյան
 Լավ ընկերներ:
 Հրաշալի:

Հարցման արդյունքները
 «Տնտեսագետի» խնդրանքով
 վերլուծում է ՀՊՏՀ ուսանողների
 և շրջանավարտների հետ
 աշխատանքների գծով
 պրոռեկտոր Սևակ Խաչատրյանը

Երևեկ թե այս Նոր տարին...

Ողջունում եմ նման նախաձեռնությունը և միևնույն ժամանակ վստահաբար ասում, որ ինձ համար մեծ պատիվ և պատասխանատվություն է վերլուծել ու վերծանել մեր բուհի ուսանողների տարատեսակ պատասխանները: Նախ ասեմ, որ չափազանց հետաքրքիր էր կարդալ, քանի որ ինքս էլ ոչ վաղ անցյալում եղել եմ ուսանող, և ուշագրավն այն է, որ իմ ուսանողական տարիներին «Տնտեսագետ» ամսագիրը հենց ինձ էր ուղղել նմանօրինակ հարցեր (մոտ 10 տարի առաջ): Նյութը վերլուծելիս մտովի տեղափոխվեցի իմ ուսանողական տարիներ և իմ անձնական արխիվից գտա «Տնտեսագետ»-ի հենց այն համարը, որտեղ գետեղված էին իմ պատասխանները՝ անցնող տարվա տպավորությունների մասին:

Այսպիսով, «ինչքան մարդ, այնքան կարծիք» սկզբունքով շարժվեմք առաջ:

Ասեմ, որ ողջունելի և միևնույն ժամանակ ուրախալի է այն փաստը, որ ուսանողների հիմնական մասը անցնող 2016 թվականի գլխավոր ձեռքբերում է համարում բուհ ընդունվելն ու գիտելիք կուտակելը: Հրաշալի է, քանի որ մենք բոլորս լավ գիտենք, որ բուհ ընդունվելու գերնպասակը լավ սովորելն ու այսօրվա աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխանող մասնագետ դառնալն է: Այստեղ ավելի քան տեղին է Գարեգին Տֆեղի խոսքը. «Աշխատեք կուտակել գիտելիքների այնպիսի պաշար, որպեսզի դառնաք արժանի տերը և ժառանգորդը Հայաստան աշխարհի»: Ուսանողների պատասխաններից կարող ենք եզրակացնել, որ իրենք ճիշտ ճանապարհին են և ամենայն պատասխանատվությամբ են վերաբերվում իրենց ուսանող լինելուն: Իհարկե, յուրաքանչյուրս էլ մեր ուսանողական տարիներին ձեռք ենք բերել ընկերներ, որոնք հետագայում դարձել են մեր անբաժան մասնիկները: Շատ ուրախալի է, որ նոր ու ամուր ընկերությունը ևս դիտարկում են որպես ձեռքբերում: Կարդալով այս պատասխանը ևս մեկ անգամ արժևորում ես հետևյալ խոսքերը. «Ես հարուստ եմ իմ ընկերներով»:

Շատ ուրախ եմ, որ մեր հարցմանը մասնակից ուսանողների համար անցնող տարին եղել է դրական պահերով և երևույթներով լեցուն: Սա մենք տեսնում ենք հենց նրանց պատասխաններում՝ **խելահեղ, հիշարժան, բեղմնավոր, հրաշալի, կայուն**: Իհարկե, բնական է, որ անցնող տարին չէր կարող լինել բոլորի համար հրաշալի, դրա համար էլ ոմանք **տարօրինակ և լարված** բառերով են բնութագրում: Չեմ կարծում, թե ամբողջ տարին տարօրինակ է անցել: Գուցե, եղել են բացասական դեպքեր, որոնք իրենց հետքն են թողել նրանց հիշողության մեջ:

Ասեմ, որ հիմնականում ուսանողների ակնկալիքները 2017 թվականից կապված են նոր ձեռքբերումների, ուժ ու եռանդի, սիրո և երջանկության հետ, այսինքն՝ երևույթ-

ներ, որոնց կարիքն ունի յուրաքանչյուրը: Այստեղ կառանձնացնեի Արմինե Ալեյանի և Անժելա Եղիազարյանի պատասխանները, որոնք վերաբերում են խաղաղությանը և իհարկե Հայոց հաղթանակած բանակի քաջարի զինվորների: Կարծում եմ՝ մնացած պատասխանները կարող են կյանքի կոչվել և ապրել մեզանում, եթե մեր երկրի սահմանները խաղաղ լինեն և երբեք արտասուքով չլցվեն հայ մայրերի աչքերը: Եվս մեկ անգամ արժևորվում է այն գաղափարը, որ մեր երկրի խաղաղության և անվտանգության միակ երաշխավորը հայոց բանակն է՝ մարտունակ ու հայրենասեր հայորդիներով: Փա՛ռք հայոց բանակին:

Իհարկե, ամանորյա հիշարժան նվերներ յուրաքանչյուրիս կյանքում լինում են, եթե դեռ չեն էլ եղել, ապա հաստատ լինելու են հետագա ամանորներին: Սպասելի էր, որ կլինեն նյութական տարբեր նվերներ, տարբեր առարկաներ՝ մեծ արջուկ, օժանելիք, տպիչ, բայց չեմ կարծում, որ գումարը երբևէ կարող է լինել ամանորյա ամենահիշարժան նվերը (թեև ապագա տնտեսագետի համար՝ միզուցե): Փոխարենն ասեմ, որ ինձ համար ևս ամանորյա ամենահիշարժան նվերը կլինեի ինձ նվիրված բանաստեղծությունը: Կարծում եմ՝ այս շարքում ամենահիշարժանը Սիլվա Հակոբյանի պատասխանն է:

Ցավոք, ուսանողների մեծ մասը չէր հիշում իր ամենահիշարժան ամանորյա նվերը կամ անականկալը, որն ինքը մատուցել էր կամ ստացել: Սաղթում եմ նրանց, որ իրենց կյանքի հետագա ամանորներին ստանան կամ մատուցեն այնպիսի անակնկալներ, որոնք իրենց հիշողություններում վառ կմնան, և երբ նրանց այս հարցը նորից ուղղվի, ոչ թե չհիշեն, այլ պարզապես մի պահ չկողմնորոշվեն, թե որը հիշատակեն:

Սիրելի ուսանողներ՝, շնորհավորում եմ բոլորիդ Ամանորն ու Սուրբ ծնունդը, ցանկանում եմ խաղաղության, գիտելիքների, ձեռքբերումների, սիրո և երջանկության տարի: Երբեք չդադարեք երազել ու լավատեսությամբ նայել զալիքին...

Ասրացիական Երիտասարդություն

Կենսորոշում ուսանողն է

Նոյեմբերի 10-ին և 17-ին նշվում են Երիտասարդության համաշխարհային և Ուսանողության միջազգային օրերը: Թեև հայկական տոնացույցում մայիսի 16-ն է ամրագրված որպես Ուսանողության օր, այնուամենայնիվ մեր ուսանողները ամմասն չեն մնում նաև միջազգային տոներից և ամեն տարի դրանք նշանավորում են հիշարժան միջոցառումներով:

ՀՊՏՀ ուսանողական խորհուրդը, բուհի ղեկավարության և Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամի աջակցությամբ, մշտապես հանդես է բերում նոր նախաձեռնություններ և իրականացնում գաղափարներ՝ համախմբելով բոլոր ֆակուլտետների ուսանողներին: Տարեցտարի ընդլայնվող միջոցառումների առանցքում իրենց հաստատուն տեղն են զբաղեցնում ինտելեկտուալ, ժամանցային, մշակութային ու մարզական նախաձեռնությունները՝ միտված ուսանողների գիտելիքները լրացնելուն, ազատ ժամանքը կազմակերպելուն, մշակույթի հանդես սերն ու հետաքրքրությունը խթանելուն, առողջ ապրելակերպը քարոզելուն:

Այս տարի միջոցառումների ծրագիրը մեր բուհում շարունակվեց ավելի քան 1 ամիս՝ նոյեմբերի 3-ից դեկտեմբերի 12-ը: Ծրագիր, որ կոչված էր կարևորելու ուսանողության և երիտասարդության մեծ դերը հասարակության, պետության զարգացման գործում, գնահատելու, ոգեշնչելու նրանց, մեծացնելու սովորելու հանդես եռանդը, ցույց տալու, որ ուսանող կամ երիտասարդ լինելը որքան գեղեցիկ, նույնքան էլ պատասխանատու է:

Տոների առիթով ուսանողությանն ու երիտասարդությանը առաջիններից է շնորհավորում ՀՊՏՀ ռեկտոր, տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանը: Այս տարի շնորհավորական ուղերձում բուհի ղեկավարը նշել էր, որ երիտասարդությանը շնորհավորելը, նրան խոսք ու պատգամ ուղղելը, նրա ձայնը լսելը միշտ ցանկալի է ու անհրաժեշտ:

«Ավագ սերունդը, որքան փորձառու, խորագետ ու հեռատես է, միևնույն է, միշտ ապավինում է թարմ ներուժին և կարևորում է երիտասարդության նորաստեղծ միտքն ու եռանդը, պատրաստակամորեն

րեն նոր սերնդին է փոխանցում իր ձեռքբերումները: Ահա և՛ գիտելիքի, փորձի, ավանդույթների փոխանցման, անցյալի ու ներկայի անխազելի կապի ապահովման հիմքում սերունդների երկխոսությունն է, միմյանց լսելու, ըմբռնելու, վստահելու և աջակցելու ցանկությունն ու կարողությունը:

Ես գնահատում և անթաքույց հպարտություն եմ ապրում՝ տեսնելով մեր երիտասարդության լավագույն ներկայացուցիչների մասնագիտական, մարզական հաջողությունները, հայրենիքի պաշտպանության գործում նրանց անձնուրաց նվիրաբերումը: Յուրաքանչյուր առիթը ինձ՝ որպես համալսարանի ղեկավարի, գիտնական-մանկավարժի, ծնողի, մեծ երջանկություն է պարգևում, ինչպես նաև մեծ ցանկություն՝ լավագույն հատկանիշների կրողներ տեսնել բոլորին»,- իր ուղերձում ասել է ռեկտորը և երիտասարդներին մաղթել առողջություն, անձնական երջանկություն, իրենց բարօրությունը կերտելու մեծ կամք ու եռանդ, հայրենի երկիրը պաշտպանելու ու շենացնելու արիություն ու աշխատասիրություն:

Երիտասարդական տոներին նվիրված միջոցառումները մեկնարկեցին համերգային ծրագրով. նոյեմբերի 3-ին մեր բուհում էին հայտնի երգիչներ, «Մեծ Հայք» խմբի ռեփեր Նարեկը և Աստղիկ Սաֆարյանը (ՀՊՏՀ շրջանավարտներ), DJ Beatman-ը: Երիտասարդության կողմից սիրված երգերի կատարումներով, ինչպես նաև երգի պրեմիերայով երգիչները բարձր տրամադրությամբ էին խանդավառել հարյուրավոր ուսանողների:

Միջոցառումների շարքում առանձնացավ «Լավագույն ուսանող-2016»-ը՝ որպես գնահատանք ուսման մեջ առաջավորներին, հասարակական ակտիվություն ցուցաբերողներին: 30 ուսանողի հանդիսավորությամբ շնորհվեց «Լավագույն ուսանող» ոսկե հուշամեդալ և պատվոգիր: Հատուկ մրցանակի արժանացավ ապրիլյան քառօրյա պատերազմի մասնակից, «Մարտական խաչ» 2-րդ աստիճանի շքանշանակիր, կառավարման ֆակուլտետի ուսանող Հարություն Բաղալյանը: Այդ օրն ուսանողների կողքին էին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, ՀՀ հոգաբարձուների խորհրդի համակարգող, Աժ

պատգամավոր Կարեն Ավագյանը, ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Սևակ Խաչատրյանը, Ուես նախագահ Սերգեյ Խառատյանը, ովքեր իրենց շնորհավորանքի խոսքը հղեցին ուսանողներին և հանձնեցին մրցանակները:

Գիտելիքի ամրապնդման և նոր հմտությունների փոխանցման առումով առանձնակի կարևորություն են ստանում միջբուհական աշխատաժողովները, որտեղ ելույթ են ունենում տարբեր ոլորտները ներկայացնող մասնագետներ, ծավալվում են քննարկումներ ու կազմակերպվում են ինտելեկտուալ խաղեր: Նոյեմբերի 26-27-ը կայացավ Progress խորագրով միջբուհական աշխատաժողովը, որտեղ բանախոսեցին ձեռներեցության, գովազդի, մարքեթինգի, գործարար էթիկայի, PR ոլորտների մասնագետներ՝ իրենց փորձով և հաջողված պատմություններով ուղղորդելով ուսանողներին:

Բանախոսներն էին Ayvazyan & Partners ընկերության հիմնադիր, կառավարման փորձագետ, բիզնես թրեյներ Վահե Այվազյանը, Braind ընկերության համահիմնադիր Կարեն Բաբաջանյանը, ՀՊՏՀ Ուես փոխնախագահ Գրիշա Ամիրխանյանը, իրավաբան, հաշվապահ, «Գործարար էթիկայի հիմունքներ» և «Գործարար էթիկա» գրքերի հեղինակ Թամարա Ավանեսյանը, PR խորհրդատու Հայկ Կիրակոսյանը, AIESEC արտագնա փոխանակման ծրագրերի թիմի ղեկավար Լիլիթ Մանուկյանը, Միջազգային համագործակցության գերմանական խնայբանկերի հիմնադրամի ծրագրերի ազգային համակարգող Աննա Սադոյանը:

Աշխատաժողովի ինտելեկտուալ հարթակում մոտիվացիոն նամակի և հարցազրույցի հիման վրա համախմբված 70 ուսանող ստացավ մասնակցության վկայական: «Պատրաստվի՛ր մեկնարկին» կարգախոսով անցկացված աշխատաժողովը նոր և շահամոտող խթան էր ուսանողների համար:

Նոյեմբերի 15-ին, 16-ին և 17-ին Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամը յուրահատուկ շնորհավորանք էր պատրաստել. Mosfilm non-stop համերգային ծրագիրը, «Ուսանողներն ընդդեմ պաշտոնյաների» ֆուտբոլային ընկերական հանդիպու-

մը, սիրված երգիչ Ռազմիկ Ամյանի մեծ համերգը, որոնց մասնակցում էին մեծաթիվ ուսանողներ ու երիտասարդներ, իսկ ՀՊՏՀ-ականներն այս միջոցառումների ակտիվ մասնակիցների շարքերում էին:

Մեզ հետ զրույցում Progress աշխատաժողովի մասին Ուես ուսումնագիտական հանձնաժողովի նախագահ Գրիգոր Ոսկերչյանը նշեց, որ նմանօրինակ աշխատաժողովների նպատակը ոչ ֆորմալ կրթության ապահովումն է, այսինքն՝ դրանց միջոցով ուսանողը ստանում է այն գիտելիքն ու տեղեկությունը, որը չի ստանում լսարանում:

«Progress-ին դիմել են աննախադեպ քվով ուսանողներ, և ինչպես պարզ է դարձել նրանց մոտիվացիոն նամակները դիտարկելիս, միշտ պահանջ ունեն այնպիսի միջավայրի, որտեղ սովորում են իրենց բացահայտել, ներուժն ու ունակությունները ճիշտ գնահատել, թիմային աշխատանք կատարել և այլն: Ուշագրավ է, որ դիմորդներից շատերի հետաքրքրությունը աշխատաժողովի նկատմամբ գալիս էր նախորդ աշխատաժողովից, որին ուսանող-

ները հետևել էին ուղիղ հեռարձակմամբ՝ Առաջին ուսանողական ալիքով: Այս անգամ մասնակցության հայտ էին ներկայացրել հայաստանյան 12 բուհերի ուսանողներ», - նշեց հանձնաժողովի նախագահը՝ հավելելով, որ բանախոսությունների թեմաներն ընտրելիս հաշվի են առնվել նաև ուսանողների հետաքրքրությունները:

Անդրադառնալով աշխատաժողովի ինտերակտիվ խաղ-մրցույթներին կազմակերպիչները հավաստիացնում են, որ դրանք արդյունավետ կերպով ուսանողին սովորեցնում են ներկայանալի լինել, կազմել ճիշտ ինքնակենսագրական և բնութագրական նամակ: Խաղերը զարգացնում են թիմային աշխատանք կատարելու հմտություններ, իսկ հաղթողներն ու նորաստեղծությունները խրախուսվում են մրցանակներով:

Ամփոփելով և գնահատելով Progress-ը՝ Գրիգոր Ոսկերչյանն ասաց. «Շատ ուսանողներ այլ բուհերից աշխատաժողովին մասնակցելու էին եկել՝ լավ չպատկերացնելով, թե ինչ է սպասվում իրենց: Բայց ընթացքում, և հատկապես վերջում, նրանց

արձագանքները փաստում էին, որ մասնակցությունը օգտակար և հաճելի է եղել: Ուսումնագիտական հանձնաժողովը արդեն նախապատրաստվում է նորին. գարնանն սպասվում է նոր միջբուհական աշխատաժողով»:

«Տնտեսագետի» հետ զրույցում Ուես նախագահ Սերգեյ Խառատյանն ասաց, որ իրենց կառույցի կազմակերպած միջոցառումների նկատմամբ հետաքրքրությունը տարեցտարի աճում է. երիտասարդական տոներին նվիրված այս տարվա միջոցառումներում ներգրավված էր 1500 ուսանող, իսկ Progress աշխատաժողովին մասնակցելու համար դիմել էր 1000 ուսանող (ընտրվել էր 70-ը), և սա արդեն հաջողության ցուցիչ է:

«Մենք ուրախությամբ ենք արձանագրում, որ ուսանողությունը ավելի պահանջկոտ ու հետաքրքրասեր է դառնում տարբեր ձևաչափերի միջոցառումների նկատմամբ, և որպես ձեռքբերումներով աչքի ընկած ուսանողական կառույց, մեծ պատասխանատվությամբ իրականություն ենք դարձնում տարբեր նախաձեռնություններ: Մեզ համար կարևոր են

լավագույն ուսանողներին խրախուսելը, հայրենիքի պաշտպանության գործում իրենց ավանդը ներդրած ուսանողների օրինակը ներկայացնելը, համալսարանականների գիտելիքները լրացնելը, նրանց ինքնադրսևորման հարթակ տրամադրելը, շնորհալիներին բացահայտելը, առօրյան բազմաբովանդակ դարձնելը»,- ընդգծեց Ուես նախագահը և կոչ արեց ուսանողներին ջանասիրություն ցուցաբերել նախևառաջ ուսման, ապա մյուս ասպարեզներում:

Երիտասարդության դերն արժևորող շատ մտքեր են հայտնի: Գերմանալեզու գրող Ֆրանց Կաֆկան այսպես է բնութագրել. «Երիտասարդներն ուրախ են, որովհետև նրանք ունեն գեղեցիկը տեսնելու ունակություն: Ցանկացած ոք, ով պահպանում է գեղեցիկը տեսնելու ունակությունը, երբեք չի ծերանում»:

Ուրախությամբ ենք արձանագրում, որ ՀՊՏՀ-ականներն ունեն այդ ունակությունը և չեն դադարում ստեղծել ու մատուցել գեղեցիկը:

ՆԱԼԵ ԱՎԱՆԵՑԱՆ

Երիտասարդների հանրօգուտ գործունեությունը ՀՀ պետական պաշտոնյաների ուշադրության կենտրոնում է, և գնահատականը հաճախ է տրվում հանդիսավորությամբ:

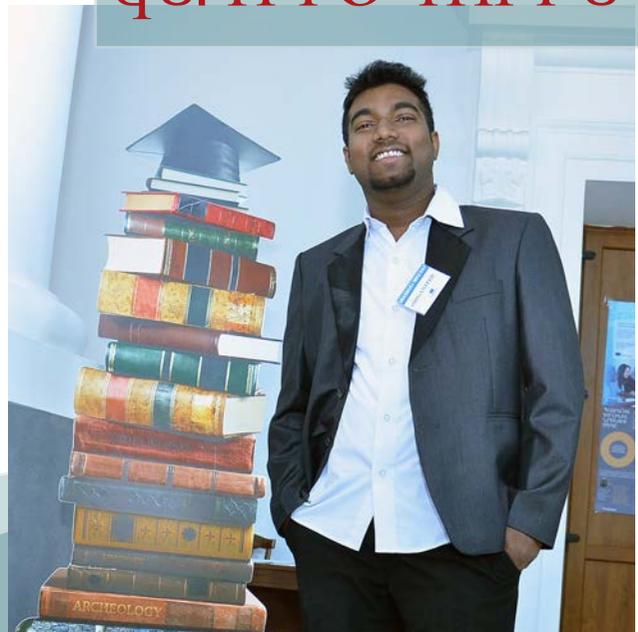
Այսպես՝ Ազգային ժողովի նախագահ Գալուստ Սահակյանը երիտասարդներին պարգևատրել է նոյեմբերի 10-ին, և ՀՊՏՀ ուսանողական խորհրդի նախագահի տեղակալ, մագիստրատուրայի 1-ին կուրսի ուսանող Հովհաննես Հարությունյանն արժանացել է ԱԺ նախագահի շնորհակալագրի: Նույն օրը, համալսարանական սպորտի զարգացման և ուսանողության շրջանում առողջ ապրելակերպի քարոզման համար, ԱԺ նախագահի հուշամեդալով է պարգևատրվել ֆիզդաստիարակության, ԱԻ և ՔՊ ամբիոնի ղեկավար, մ.գ.թ. Հովհաննես Գաբրիելյանը, ով նաև Հայաստանի ուսանողական մարզական ֆեդերացիայի անդամ է, Համալսարանական սպորտի եվրոպական ասոցիացիայի ղեկավար կազմի անդամ և աուդիտոր:

ԿԳ նախարար Լևոն Սկրտչյանն ուսանողական կառույցների ղեկավարներին հանդիպել է նոյեմբերի 16-ին՝ ՀԵՀ-ում: Նախարարն ու նշված հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Կարեն Ավագյանն ուսանողների հետ քննարկել են կրթությանը, գիտությանն ու երիտասարդությանն առնչվող հարցեր, իսկ հանդիպման ավարտին հանձնել են մրցանակները: ՀՊՏՀ Ուես նախագահ, մագիստրանտ Սերգեյ Խառատյանն արժանացել է ՀՀ ԿԳ նախարարության ոսկե հուշամեդալի:

Երևանի քաղաքապետ Տարոն Մարգարյանը երիտասարդներին պարգևներ է հանձնել նոյեմբերի 17-ին: Երևան քաղաքում երիտասարդության հարցերում ունեցած ներդրման և ակտիվ գործունեություն ծավալելու համար Երևանի քաղաքապետի շնորհակալագրի է արժանացել ՀՊՏՀ Ուես փոխնախագահ, ասպիրանտ Գրիշա Ամիրխանյանը:

ԿԱԴՆԻՅ ԴՈՒՐՍ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԵՐԺ ՍԱՐԳՍՅԱՆԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀՀԿ 16-ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

ՀՀԿ 16-րդ համագումարը, որը տեղի ունեցավ 2016 թ. նոյեմբերի 26-ին, պատմական իրադարձություն էր մեր հանրապետության քաղաքական և սոցիալ-տնտեսական կյանքում: Համագումարին մասնակցում էին 1712 պատվիրակներ, 13 այլ կուսակցությունների, ինչպես նաև 60 հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ ու 220 հյուրեր:

Համագումարում քննարկված բազմաթիվ խնդիրներից ՀՀ Նախագահին առանձնակի ուշադրություն հրավիրեց մեր երկրի տնտեսության ներկա վիճակի և գերակա նշանակության սոցալ-տնտեսական հիմնախնդիրների վրա: Ուղղակիորեն նշվեց, որ «Կառավարության և մեր բոլորի ուշադրության թիվ մեկ առարկան, իհարկե, մեր տնտեսությունն է, առկա բոլոր մարտահրավերներին արդյունավետ արձագանքելու և երկարաժամկետ սոցիալ-տնտեսական զարգացում ապահովելու գերկարևորությունը»:

Կարծում ենք՝ «Տնտեսագետի» ընթերցողներին կհետաքրքրեն ՀՀ Նախագահի կողմից մեր երկրի սոցիալ-տնտեսական վիճակի գնահատումները, որոնց հիմնական դրույթները, առանց էական մեկնաբանությունների, ներկայացնում ենք ձեր ուշադրությանը:

1. Նախագահը նշեց, որ դիմակայելով 2008-2009 թթ. ֆինանսատնտեսական ճգնաժամին՝ Հայաստանը կարողացավ «լրջորեն մեղմել արտաքին աշխարհից եկող ուժեղ բացասական ալիքները... և առաջանցիկ աճ ապահովել»: Մասնավորապես, 2007-2015 թթ. Հայաստանն ապահովել է 29,3% իրական տնտեսական աճ, իսկ Արժույթի միջազգային հիմնադրամի գնահատականներով՝ 32% աճ (հիշեցնենք, որ 2009 թ. Հայաստանի ՀՆԱ-ն կրճատվել էր 14,1%-ով):

2. Նշվում է, որ փոխվել է մեր տնտեսության կառուցվածքը՝ դառնալով ավելի բազմազան, և էականորեն մեծացել է արտահանումը, միաժամանակ կրճատվել են ներմուծման ծավալները: «Մասնավորապես, եթե ընդամենը դարասկզբին արտահանելի հատվածի նպաստումը կազմում էր մեր ՀՆԱ աճի մոտ 20-23%-ը, ապա վերջին հինգ տարիներին այն կազմել է 72%-ը: Եթե 2006 թ. Հայաստանի արտահանումը կազմել է 985 մլն դոլար, ապա 2015 թ.՝ 1 մլրդ 485 մլն դոլար»:

3. Տնտեսական աճի կախվածությունը դրամական փոխանցումներից իր տեղը զիջել է ներքին տնտեսական գործոնների գերակայությանը (հիշեցնենք՝ ըստ ԱՄՀ գնահատումների՝ արտաքին դրամական տրանսֆերտների 10%-ով ավելացումն ապահովում է մեր երկրի ՀՆԱ 0,4 %-ով աճ):

4. Իրական աշխատավարձը 2007-2015 թթ. աճել է 39,2 %-ով, որը «հնարավոր է դարձել ոչ միայն իրական տնտեսական աճ ապահովելու... այլև գների կայունությունն ապահովելու արդյունքում»: Եթե 2007 թ. նվազագույն աշխատավարձը կազմում էր 20 հզր դրամ, ապա ներկայումս այն 55 հզր դրամ է: Այսինքն, աճել է 2.8 անգամ: Եթե 2007 թ. պետական հատվածում միջին աշխատավարձը կազմել է 60,9 հզր դրամ, ապա ներկայումս՝ 160, 6 հզր դրամ, իսկ մասնավոր հատվածում՝ համապատասխանաբար՝ 90,8 հզր և 214,2 հզր դրամ:

5. Զգալիորեն աճել են կենսաթոշակները: Եթե 2007 թ. միջին ամսական կենսաթոշակը կազմել է

12,7 հզր դրամ, ապա ներկայումս այն գերազանցում է 42, 0 հզր դրամը և 3.3 անգամ աճել է:

6. «Հարց է ծագում՝ եթե աշխատավարձերն աճել են, կենսաթոշակն աճել է, ու տնտեսությունը նույնպես աճել է, ապա ինչպիսին է մեզ բոլորիս առաջին հերթին հուզող աղքատության վիճակը: Ազնվորեն պետք է արձանագրենք, որ Հայաստանում աղքատության համեմատաբար ցածր մակարդակը պայմանավորված էր հիմնականում արտագնա աշխատողների եկամուտներով ու դրանցով պայմանավորված սպառմամբ: Ֆինանսական ճգնաժամը հարվածեց հենց այս հատվածին: Բավական է նշել, որ եթե 2008 թ. ֆիզիկական անձանց անուճով Հայաստան կատարված փոխանցումների ծավալը 2.3 միլիարդ դոլար էր, ապա 2009 թ. այն կտրուկ նվազեց՝ հասնելով տարեկան 1.6 միլիարդի: Ավելին, 2015 թ., հաջորդ ճգնաժամի հետևանքով, նույն ցուցանիշով ունեցանք արդեն կես միլիարդ դոլարի անկում: Նույն միտումը շարունակվում է նաև այս տարի: Այսպիսով, համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամի հետևանքով մեր երկրում կտրուկ աճել էր աղքատության մակարդակը՝ մեծացնելով աղքատությունը մոտ 9%-ով: 2010 թ. այն կազմեց 35.8%: Սակայն գործադրված հետևողական ջանքերի շնորհիվ հաջողվեց այն աստիճանաբար կրճատել՝ 2015 թ. հասցնելով մինչև 29.8%»:

Ինչպես իրավացիորեն նշեց ՀՀ Նախագահը, աղքատությունը խիստ դիմամիկ երևույթ է. մարդու բարեկեցությունը փոքր-ինչ մեծացնելը, եկամուտները և ծախսերն ավելացնելը ինքնաբերաբար չեն կրճատում աղքատությունը, քանի որ մարդու կարիքներն էլ աճում են ըստ իր կեցության: Դրա համար 2009 թ. ճշգրտվել է սպառողական նվազագույն զանրյուղն ու փոխվել աղքատության գնահատման մեթոդաբանությունը: Եթե պահպանվեր 2004 թ. մեթոդաբանությունը, ապա ներկայիս աղքատությունը կգնահատվեր 18.1%:

7. ՀՀ Նախագահն անդրադարձավ նաև ՀՀ կենտրոնական բանկի դրամավարկային քաղաքականությանը՝ նշելով, որ գործարար ակտիվությունն ու տնտեսական աճը խթանելու նպատակով վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը 2015 թ. 10,5 %-ից իջեցվել է 6,5 %-ի (ներկայումս 6,25% է):

ՀՀ Նախագահը նշեց, որ այս ձեռքբերումները պետք է շարունակական բնույթ կրեն, և նոր Կառավարությունը պետք է իր գերակա նպատակը համարի տնտեսական աճի ու բարեկեցության բարձրացման նոր պահուստների ներգրավումը:

«Մենք պետք է դառնանք անգերազանցելի այն բնագավառներում, որտեղ մեր աճի հնարավորությունները կախված չեն լինելու մեր անբարյացակամ հարևանների քաղաքականությունից: Արդեն սահմանել ենք մի շարք առաջնահերթություններ, որոնց շարքում են գյուղատնտեսությունը, կրթությունը և նորարարությունը, տեղեկատվական տեխնոլոգիաները, թեթև արդյունաբերությունն ու հանքարդյունաբերությունը, ոսկերչությունը և ակնագործությունը, ֆինանսաբանկային ծառայությունները, զբոսաշրջությունը», - նշեց ՀՀ Նախագահը՝ հավելելով՝ «Հայկական»-ը պետք է լինի «լավագույն»-ի հոմանիշը:

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԱԲԱՐԵԿԵՑԻԿ ԵՐԿՐՆԵՐՆ ԸՍՏ 1 ՇՆՉԱՅԻՆ ՅՆԱ ՑՈՒՑԱՆԻՇԻ

Բարեկեցությունը հարաբերական ցուցանիշ է և գնահատվում է բազմագործոնային եղանակով՝ հաշվի առնելով բնակչության 1 շնչին ընկնող ՀՆԱ-ն, կյանքի միջին տևողությունը, կրթության ու առողջապահության մակարդակը, շրջակա միջավայրի պահպանությունը, հոգեբանական ու քաղաքական բնույթի այլ գործոններն ու հանգամանքները: Յուրաքանչյուր երկրում ժողովուրդը յուրովի է գնահատում իր բարեկեցությունը:

Բոլոր դեպքերում, կարծում ենք, որ ի վերջո նյութական բարեկեցությամբ են պայմանավորված հասարակության բարեկեցության մյուս բոլոր դրսևորումները: Նյութական բարեկեցության գնահատման հիմնական ցուցանիշը բնակչության 1 շնչին ընկնող ՀՆԱ ցուցանիշն է: Այս նկատառումով ներկայացնենք բնակչության 1 շնչին ընկնող ՀՆԱ ցուցանիշով ամենաբարեկեցիկ երկրների առաջին 20-յակը (2015 թ. տարեվերջի դրությամբ), (դոլարով):

1. <i>Լյուքսեմբուրգ</i> – 102.000	11. <i>Շվեդիա</i> – 50.000
2. <i>Շվեյցարիա</i> – 81.000	12. <i>Սան Մարինո</i> – 49.800
3. <i>Քաթար</i> – 77.000	13. <i>Սեծ Բրիտանիա</i> – 43.800
4. <i>Նորվեգիա</i> – 75.000	14. <i>Ավստրիա</i> – 43.700
5. <i>ԱՄՆ</i> – 56.000	15. <i>Նիդեռլանդներ</i> – 43.600
6. <i>Սինգապուր</i> – 53.000	16. <i>Կանադա</i> – 43.300
7. <i>Դանիա</i> – 52.100	17. <i>Ֆինլանդիա</i> – 42.000
8. <i>Իռլանդիա</i> – 51.200	18. <i>Գերմանիա</i> – 41.000
9. <i>Ավստրալիա</i> – 50.000	19. <i>Բելգիա</i> – 40.000
10. <i>Իսլանդիա</i> – 50.800	20. <i>Ֆրանսիա</i> – 37.700

Եվրամիության անդամ երկրների շնչային ՀՆԱ միջին ցուցանիշը 32.006 դոլար է: Կարծում ենք՝ վերոբերյալ աղյուսակի տվյալները խոսում են և մեկնաբանության կարիք չունեն: Հետաքրքրական է նաև այն, որ հետնապահ երկրների վերջին 20-յակի 1 շնչին ընկնող ՀՆԱ ցուցանիշը 700-300 դոլարի շրջանակներում է:

Տեսնենք, թե ինչպիսին է Հայաստանի և նրա հարակից երկրների շնչային ՀՆԱ ցուցանիշը (դոլար)։

- Թուրքիա* – 9437
- Ռուսաստան* – 9054
- Ադրբեջան* – 5739
- Իրան* – 4877
- Վրաստան* – 3788
- Հայաստան* – 3534

Հիշեցնենք, որ հաշվարկը կատարվել է ՀՆԱ փաստացի ցուցանիշների հիման վրա (առանց դոլարի գնողունակության պարիտետի հաշվառման):

ՀԱՅԵՐՆ ԱՄՐՈՋ ԱՇԽԱՐՀՈՒՄ

Ըստ Time to Analyse անկախ վերլուծական կենտրոնի ուսումնասիրությունների՝ աշխարհում հայերի թիվը 10 մլն 297 հզր 770 է, որից 8 մլն 140 հզր 500-ն ապրում է Հայաստանի ու Արցախի սահմաններից դուրս:

Ստորև ներկայացնում ենք ամենախոշոր հայկական համայնքներ ունեցող երկրներն ու քաղաքները.

- Ռուսաստան* – 1,980 մլն (որից *Մոսկվայում* 400 հզր)
- ԱՄՆ* – 1,540 մլն (որից 980 հզր՝ *Լոս Անջելեսում*, 85 հզր՝ *Գլենդեյլում*, 75 հզր՝ *Բոստոնում*)
- Ֆրանսիա* – 700 հզր (որից 95 հզր՝ *Փարիզում*, 94 հզր՝ *Մարսելում*, 68 հզր՝ *Լիոնում*)
- Վրաստան* 294 հզր (որից 110 հզր՝ *Ջավախքում*)
- Իրան* – 240 հզր (որից 70 հզր՝ *Թեհրանում*)
- Լիբանան* – 130 հզր (որից 100 հզր՝ *Բեյրութում*)
- Արգենտինա* – 128 հզր (որից 81 հզր՝ *Բուենոս Այրեսում*)
- Սիրիա* – 120 հզր (մինչև քաղաքացիական պատերազմը)
- Ուկրաինա* – 100 հզր
- Ավստրալիա* – 85 հզր
- Ուզբեկստան* – 70 հզր
- Կանադա* – 57 հզր
- Աբխազիա* – 48 հզր
- Գերմանիա* – 47 հզր
- Լեհաստան* – 45 հզր

Վերը նշված 15 երկրներում ապրում է 5,5 միլիոնից ավելի հայ, իսկ մնացյալը՝ աշխարհի 100-ից ավելի երկրներում:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

ՀՀ Ազգային վիճակագրական ծառայությունը (ԱՎԾ) սույն թվականի նոյեմբերին հրապարակեց «Հայաստանի սոցիալական պատկերը և աղքատությունը» զեկույցը, որտեղ ամփոփված են 2015 թ. տվյալները: 2015 թ. աղքատությունը փոքր-ինչ նվազել է և 2014 թ. 30%-ից դարձել է 29,8%: Աղքատության 0,2%-ով նվազումը, սակայն, 2015 թ. ուղեկցվել է մանրածախ ապրանքաշրջանառության ծավալի ավելի քան 10%-ով կրճատմամբ: Սա նշանակում է, որ աղքատության 0,2%-ով «կրճատման» պարագայում մեր բնակչության գնողունակությունը նվազել է, և ավելի քիչ ապրանքներ են կարողացել գնել:

Հայաստանի սոցիալական պատկերը մտահոգող է նաև ժողովրդագրական առումով: Ծնելիությունը կամ «պտղաբերության գործակիցը» 1 կնոջ հաշվով բնակչության պարզ վերարտադրության համար անհրաժեշտ ցուցանիշից ցածր է 23,5%-ով, ուստի մեր բնակչության ներկա թվաքանակը պահպանելու համար ծնունդների թիվը պետք է աճի ավելի քան 1,3 անգամ:

Ըստ վիճակագրական դիտարկումների՝ ԱՎԾ-ն ներկայացնում է, որ 2008-2015 թթ. ՀՀ բնակչության ամենաաղքատ 10%-ի (առաջին դեցիլային խումբ) սպառման ծավալները չեն աճել, սակայն բնակչության ամենահարուստ 10%-ը սպառման վրա ծախսել է 15%-ով ավելի շատ, այսինքն ավելի է հարստացել: Միևնույն ժամանակ, ԱՎԾ-ն նշված զեկույցում արձանագրել է, որ Հայաստանի բնակչության առնվազն 60%-ը թերսնվում է:

Ըստ ԱՎԾ-ի հաշվարկների՝ աղքատության հաղթահարման համար Հայաստանին անհրաժեշտ է 71.4 մլրդ դրամ կամ ՀՆԱ-ի 1.4% կազմող գումար (ի լրումն սոցիալական օջակցության համար արդեն իսկ հատկացված միջոցների): Ծայրահեղ աղքատության վերացումը կպահանջի 1,8 մլրդ դրամ կամ ՀՆԱ-ի 0,04%-ը: Սակայն նշենք, որ 2017 թ. ՀՀ Կառավարության ծրագրով նախատեսվում է 3,2% տնտեսական աճ: Այնպես որ, աշխատավարձերի, կենսաթոշակների ու նպաստների բարձրացում չի նախատեսվում:

ՍԱՍՎԵԼ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ
ՀՊՏՀ տնտեսագիտության
տեսության ամբիոնի դոցենտ

ՀԱՐՍՏԱՑՆԵԼՈՎ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՄՏՔԻ ԳԱՆՁԱՐԱՆԸ

Համաշխարհային տնտեսագիտության մեջ իրենց մեծ ավանդն են ներդրել ազգությամբ հայ ազդեցիկ ու նշանավոր տնտեսագետներ, որոնց մի մասն ապրել ու ստեղծագործել է արտերկրում: Նրանց գիտական ավանդը ծանրակշիռ է ու խոսում և արժանիորեն բարձր է գնահատված միջազգային գիտական ասպարեզում: Հայաստանում նրանց մասին, թերևս, քչերը գիտեն: Ահա թե ինչու, կարևոր ենք համարում ստորև ընթերցողին ծանոթացնել նշանավորներից մի քանիսին:

Դարոն Աճեմօղլուն

Ծնվել է 1967 թվականի սեպտեմբերի 3-ին Թուրքիայի Ստամբուլ քաղաքում՝ հայկական արմատներ ունեցող ընտանիքում: Աճեմօղլուն տնտեսագիտության բակալավրի աստիճան ստացել է բրիտանական Յորքի համալսարանում, որին հաջորդել է մագիստրոսի, այնուհետև դոկտորի աստիճանը Լոնդոնի տնտեսագիտական դպրոցում:

2004-ից Մասաչուսեթսի համալսարանի տեխնոլոգիական ինստիտուտի պրոֆեսոր Չարլզ Քինդլբերգերի անվան կիրառական տնտեսագիտության ամբիոնի պրոֆեսոր է:

2005 թ. Աճեմօղլուն պարգևատրվել է Ջոն Բեյթս Քլարկի մրցանակով (John Bates Clark Award), որը հեղինակությամբ զիջում է միայն Նոբելյան մրցանակին, ընդգրկված է «Համաշխարհային 100 ինտելեկտուալների» ցանկում, IDEAS/RePec տնտեսական հետազոտությունների կենտրոնի կազմած աշխարհում ամենաշատ վկայակոչվող 20 տնտեսագետների վարկանիշային աղյուսակում զբաղեցնում է 8-րդ տեղը (այն դեպքում, երբ Նոբելյան մրցանակի դափնեկիր պրոֆեսոր Պոլ Կրուգմանն այդ աղյուսակում զբաղեցնում է 13-րդ հորիզոնականը), Կանադայի Առաջատար հետազոտությունների ինստիտուտի տնտեսական աճի ծրագրի մասնակից է, աշխատում է Տնտեսական հետազոտությունների ամերիկյան ազգային բյուրոյի, Տնտեսական ցուցանիշերի հետազոտական կենտրոնի և Տնտեսական քաղաքականության հետազոտության կենտրոնի հետ:

Նրա հիմնական հետաքրքրությունները, որպես գիտնական-տնտեսագետի, կապված են քաղաքական տրնտեսագիտության, տնտեսական զարգացման, տնտեսական աճի, եկամուտների բաշխման հարցերի և աշխատավարձերի անհավասարության մեղմացման, մարդկային կապիտալի և մասնագիտական պատրաստվածության, աշխատանքի տնտեսագիտության հետ: Թեև գիտնականի հետաքրքրության հիմնական ոլորտը աշխատաշուկայի դինամիկ մոդելներն են, սակայն առավել

մեծ ճանաչում են ունեցել Ջեյմս Ռոբինսոնի հետ նրա համատեղ աշխատանքները, որոնց թեմաներն են դեմոկրատիան, դիկտատուրան և տնտեսական ինստիտուտների ազդեցությունը քաղաքական զարգացման վրա: Բազմաթիվ գիտական աշխատանքների հեղինակ է, որոնցից հիմնականներն են՝ «Բռնապետության և ժողովրդավարության տնտեսական հիմքերը» (Ջեյմս Ռոբինսոնի հետ համատեղ), 2006, «Ժամանակակից տնտեսական աճի ներածություն», 2009, «Ինչո՞ւ են երկրները ծախսողում. ուժի, աղքատության և բարգավաճման հիմքերը» (Ջեյմս Ռոբինսոնի հետ համատեղ), 2012, «Տնտեսագիտության սկզբունքները» (Դեյվիդ Լեյբսոնի և Ջոն Լիստի հետ համատեղ), 2014:

Գիտնականը, անդրադառնալով Հայաստանի զարգացման խնդրին, նշում է, որ լուրջ հաջողություններ գրանցելու համար Հայաստանին անհրաժեշտ է առաջին հերթին փոխել երկրի ազդեցիկ մարդկանց գիտակցությունը, վերջնականապես ձերբազատվել խորհրդային քաղաքական և տնտեսական մոտեցումներից և զարկ տալ ստեղծագործական ջանքերին ու աշխատասիրությանը:

Մենթոր Բունիաթյանը

Ծնվել է 1877 թ. հունվարի 21-ին Գողթան գավառի Ցղնա գյուղում: 1895-ին մեկնում է Գերմանիա՝ գյուղատնտեսական գիտությունների գծով ուսանելու, սակայն այնտեղ փոխում է մտադրությունը և սկսում է ուսումնասիրել տնտեսական գիտություններ: Ուսումնառում է Լայպցիգի, Բեռլինի, Պետերբուրգի և Մյունխենի համալսարաններում: 1903 թ. ստա-

նում է Մյունխենի համալսարանի պատմական գիտությունների դոկտորի աստիճան՝ պաշտպանելով «Տնտեսական ճգնաժամերի պատմությունը Անգլիայում» թեմայով ատենախոսությունը, որը լույս է տեսնում 1907 թվականին: 1915 թ. ռուսերեն հրատարակված «Տնտեսական ճգնաժամեր» աշխատության համար ստանում է Մոսկվայի համալսարանի տնտեսական գիտությունների

մագիստրոսի աստիճան և նույն թվականին նշանակվում է պրոֆեսոր: 1916 թ. փոխադրվում է Թիֆլիս՝ որպես «Առևտրական բանկի» դիրեկտոր: 1918-1919 թթ. դասախոսում է Թիֆլիսի պոլիտեխնիկական ինստիտուտում: 1920 թ. ամռանը մեկնում է Փարիզ և հաստատվում այնտեղ: Իր վկայությամբ՝ ժամանակին եղել է Երևանի համալսարանի կազմակերպիչ հանձնաժողովի անդամ: 1925-1940 թթ. դասախոսել է Փարիզի համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի ռուսական բաժնում: 1938 թ. իրավիրվել է՝ դասավանդելու ժնկի համալսարանում:

Հիմնարար աշխատություններն են «Տնտեսական ճգնաժամեր և գերկապիտալացում», Մյունխեն, 1907 թ., «Տնտեսական ճգնաժամերի պատմությունը Անգլիայում», Մյունխեն 1907 թ., «Տնտեսական ճգնաժամեր», Մոսկվա 1915 թ., «Բամբակի գների ֆիկսացիան և բամբակեղենի արդյունաբերությունը», Մոսկվա 1916 թ., «Տնտեսական ճգնաժամեր», Փարիզ 1922 թ., «Արժեքի փոփոխության օրենքը և գների գլխավոր շարժումները», Փարիզ 1933 թ., «Դեպրեսիա, տեխնիկական պրոգրես և դևալյացիա», Փարիզ 1935 թ., «Տնտեսական անկայունություն» ուսումնասիրությունների ժողովածու, Փարիզ 1958 թ., «Ալբերտ Աֆտալիոնի տնտեսական տեսությունը», Փարիզ 1965 թ.:

Տնտեսագիտության մեջ Մենթոր Բունիաթյանը ճանաչված է որպես տնտեսական ճգնաժամերի պատմաբան և տեսաբան: Նրա աշխատությունները հիմնված են ինքնուրույն որոնումների վրա, և առաջին գիտական փորձն են ճգնաժամերի պատմական վերլուծության գործում: Նրա տնտեսական ճգնաժամերի տեսությունը արժեքավոր ավանդ է բուրժուական տնտեսագիտության մեջ: Բունիաթյանն իր աշխատություններում քննադատական մոտեցում է ցուցաբերում բուրժուական տնտեսագիտության ներկայացուցիչների որոշ դրույթների, կատեգորիաների նկատմամբ և շատ հարցերում հակադրվում է դրանց: Դրանք փաստարկումներով առատ աշխատություններ են, օգտակար տնտեսագիտական ուսումնասիրություններ: Տնտեսական ճգնաժամերի մասին նա գրել է վեց հիմնարար աշխատություն, ավելի քան 140 մամուլ ընդհանուր ծավալով՝ դրանցում տնտեսական ճգնաժամերի առաջացումը նա կապում է կապիտալիզմի ներքին հակասությունների հետ (որտեղ նկատվում է Մարքսի ազդեցությունը Բունիաթյանի վրա): Իսկ տնտեսական ճգնաժամերի մյուս կարևոր պատճառ է համարում արտադրության ու սպառման միջև հակասությունը: Նա գրում է, որ կապիտալիստական արտադրությունը ձգտում է ընդլայնվելու, բայց բաշխումն այնպիսին է, որ սահմանափակում է սպառումը, որից էլ առաջանում է գերարտադրություն (սրանք համարում է «էկզոգենետիկ բնույթի» ճգնաժամեր): Այսպիսով, նրա մեծ ավանդը տնտեսագիտության մեջ նշանավորվել է տնտեսական ճգնաժամերի տեսության հիմնադրմամբ:

Ռիչարդ Դոնչյան

«Ոչ ոք դեռ չի կարողացել ցույց տալ ինձ մաթեմատիկական բարդ հավասարում, որն ունակ է կանխագուշակելու՝ շուկայի միտումն աճող է, նվազող, թե՛ հորիզոնական»:

Ռիչարդ Դոնչյանը ծնվել է 1905 թ. ԱՄՆ-ում՝ 1880-ականներին Արևմտյան Հայաստանից ներգաղթյալների ընտանիքում: Ավարտելով Իելլի հա-

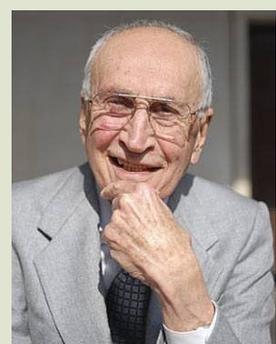

մալսարանի տնտեսագիտության ֆակուլտետը՝ Դոնչյանը սկզբում աշխատել է գորգավաճառության ընտանեկան բիզնեսում, սակայն կարդալով Ջեսսի Լիվինգորի մասին «Մի ֆոնդային օպերատորի հիշողությունները» գիրքը՝ հրապուրվել է ֆինանսական շուկայով և սկսել զուգահեռաբար զբաղվել նաև արժեթղթերի առքուվաճառքով: 1929 թ. տնտեսական ճգնաժամի հետևանքով կորցրել է իր կարողությունը, ինչը նրան ստիպել է խորապես ուսումնասիրել տեխնիկական վերլուծության գործիքները՝ կարծելով, որ կարևոր են միայն փողը ու գրաֆիկական վերլուծությունները: Իր գործունեությունը նա շարունակել է ֆինանսական ոլորտում՝ աշխատելով Ուոլ Սթրիթում: Թեև երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին տևականորեն գործերից կտրվում է (զինվորագրվում է և աշխատում որպես օդուժի վիճակագրական վերահսկողության սպա), այնուհանդերձ վերադառնում է ներդրումների աշխարհ և արժեթղթերի փոխարեն ուշադրությունը կենտրոնացնում առավելապես հումքային (commodities) շուկայի վրա: Հիմնելով Futures, Inc. ընկերությունը՝ առաջին բաց բաժնետիրական ֆոնդերից մեկը, հետագայում հայտնի է դառնում որպես «թրենդին հետևելու առևտրային ուղիների հայր» (The Father of Trend Following): Թրենդին հետևելու մեթոդի հիմքը նրա կիրառած մաթեմատիկական համակարգն էր, որը հենված է հումքի գների շարժվող միջինների (moving averages) վրա: Այս ընթացքում Ռիչարդը հրապարակում է արժեթղթերին ու ֆյուչերսներին նվիրված բազմաթիվ հոդվածներ:

Բացի ֆինանսական ոլորտի բազում հայտնի կազմակերպություններում աշխատանքից, նա նաև 19 տարի շարունակ տպագրում էր Commodity Trend Timing խորագրով տեխնիկական-վերլուծական շաբաթաթերթը: 1963 թ. Վիրջինիայի համալսարանի Արտոնագրված ֆինանսական վերլուծաբանների ինստիտուտի կողմից նա արժանացել է Արտոնագրված ֆինանսական վերլուծաբանի աստիճանի:

Եղել է բազմաթիվ բորսաների և վիճակագրական կառույցների անդամ, իսկ 1983 թ. հունիսին Managed Accounts Report-ը նրան շնորհում է իր առաջին «Ամենաարժեքավոր կատարող» մրցանակը՝ հումքերի, ֆյուչերսների, փողի կառավարման ոլորտում նշանակալի ներդրման համար:

Արմեն Ալչյանը ծնվել է 1914 թ. ԱՄՆ Կալիֆոռնիա նահանգի Ֆրեզնո քաղաքում: 1934 թ. տեղափոխվում է Սթենֆորդի համալսարան, 1936-ին՝ ստանում բակալավրի աստիճան, իսկ 1943-ին պաշտպանում է դոկտորական ատենախոսությունը՝ «Ընդհանուր աշխատավարձի կառուցվածքում փոփոխությունների հետևանքները» թեմայով: 1946 թ. ընդգրկվում է Լոս Անջելեսի Կալիֆոռնիայի համալսարանի տնտեսագիտության ֆակուլտետի կազմում և 1958 թ. դառնում համալսարանի լիիրավ պրոֆեսոր:

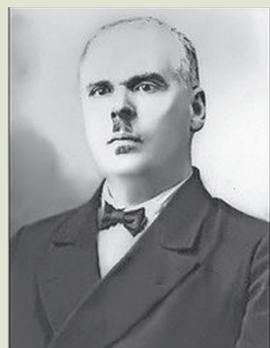

1996-ին 82-ամյա Ալչյանը ընտրվում է որպես Ամերիկյան տնտեսական ասոցիացիայի պատվավոր գործիչ, 2000 թ. դառնում Ադամ Սմիթի մրցանակի դափնեկիր: Սա էր պատճառը, որ գործընկերները նրան անվանում էին

«հայկական Ադամ Սմիթ»: Ալչյանի անունը մի քանի անգամ հայտնվել է Նորբեյյան մրցանակի թեկնածուների շարքում, բայց նրան այդպես էլ այս մրցանակը չի շնորհվել, մինչդեռ Նորբեյյան մրցանակի է արժանացել անգամ Ալչյանի ուսանողներից մեկը՝ Ուիլյամ Շարպը:

Աշխարհահռչակ տնտեսագետի գործունեությունը տևել է շուրջ յոթ տասնամյակ՝ նպաստելով տնտեսագիտական մտքի մի քանի դպրոցների հիմնադրմանն ու զարգացմանը: Նա ամենաազդեցիկ հեղինակություններից մեկն է շուկայի կառուցվածքի, սեփականության իրավունքների և ֆիրմայի տեսության բնագավառներում: Ալչյանը կարևոր ավանդ է ունեցել ինֆլյացիայի և գործազրկության տնտեսագիտական վերլուծության, ինչպես նաև ծախսերի տեսության և ֆիրմայի տեսության ձևավորման մեջ: Նա առաջատար դեր է խաղացել սեփականության իրավունքի տեսության մշակման գործում: Յեղիմակել է մի շարք գրքեր, հոդվածներ, խմբագրականներ, դասախոսություններ, որոնցից ամենահայտնիներն են՝ «Անորոշությունը, էվոլյուցիան և տնտեսագիտության տեսությունը», «Սեփականության իրավունքի տնտեսագիտություն», «Արտադրություն, ինֆորմացիոն ծախսեր և տնտեսական կազմակերպություն», «Ինչու՞ փող»: Նա բակալավրիատի առաջին կուրսի համար նախատեսված «Բորսա և արտադրություն» դասագրքի համահեղինակն է (Ուիլյամ Ալենի հետ համատեղ):

Կալիֆոռնիայի համալսարանում գիտամանկավարժական գործունեությամբ Ալչյանը մեծ ավանդ է ունեցել շրջանավարտների, երիտասարդ գիտնականների կայացման գործում: Ուսանողների, գործընկերների ու հետևորդների շրջանում նա հայտնի էր որպես UCLA-ի (University of California, Los Angeles) տնտեսական ավանդույթի հիմնադիր, որը շարունակվում է մինչ օրս: Այս ավանդույթը ներկայացնում է, որ անհատի վարքագիծը շահադիտական և ռացիոնալ է և ունի շատ անսպասելի հետևանքներ: Այն ընդունում է, որ ռացիոնալությունը արդյունք է զարգացման ու սովորելու, և ընդգծում է այն հակազդեցությունները, օրինակ՝ անորոշությունը, որոնք արգելքներ են անհատի որոշումներ ընդունելու և համակարգելու կարողության համար: Կալիֆոռնիայի համալսարանի տնտեսագիտության տեսության ամբիոնը կոչվում է նրա անվամբ:

Վահան Թոթոնյանցը կոոպերացիայի շարժման պատմության ուսումնասիրողներից է: Ծնվել է 1875 թ. Աստրախանում, գերագանությամբ ավարտել տեղի գիմնազիան և կրթությունը շարունակել Եվրոպայում: Բրյուսելի համալսարանն ավարտելով՝ ստացել է հասարակական գիտությունների դոկտորի կոչում, ապա Փարիզում ուսումնասիրել ֆրանսիական կոոպերացիան,

նաև տարբեր տնտեսագետների դասախոսություններն ու աշխատությունները կոոպերացիայի վերաբերյալ: Շուտով նա միանում է եվրոպական գիտական շրջանակին, կապեր հաստատում հրատարակելով հոդվածներ:

Կոոպերացիայի բնագավառում Թոթոնյանցի ծրագրային ուսումնասիրությունները նրան դարձրին ինչպես հայ, այնպես էլ ռուս իրականության մեջ կոոպերացիայի տեսության հիմնադիրներից մեկը: Նրա գրչին են պատկա-

նում բազմաթիվ աշխատություններ, որոնց զգալի մասը մի քանի անգամ վերահրատարակվել է Ռուսաստանում, թարգմանվել եվրոպական տարբեր լեզուներով, առանձնահատուկ տեղ գրավել կոոպերացիայի տեսության ու պատմության հետազոտության մեջ: Ընդհանրացումներն ու փաստական վերլուծությունները նրան դարձրել են կոոպերատիվ մտքի տեսաբաններից մեկը: 1915 թ. մարտին Կիևի իրավաբանական ֆակուլտետը «Աշխատանքի հաշտեցումը կապիտալի հետ» հետազոտության համար նրան շնորհում է տնտեսագիտության դոկտորի գիտական աստիճան: Առավել հայտնի աշխատանքներից են «Շ. Ֆուրյեն և կոոպերացիան», «Աշխատանքի հաշտեցումը կապիտալի հետ», «Կոոպերացման հիմնադրույթները», «Տնտեսագիտական և սոցիալական ուսմունքների պատմությունը» «Թուրքիան հասարակական և տնտեսական տեսանկյունից», «Ի՞նչ է հայկական սփյուռքը», «Յայերի դերը համաշխարհային մշակույթի մեջ»:

Նա այն բացառիկ դեմքերից էր, որի կենդանի գիտական գործունեությունը աշխարհի 20 լեզուներով (մի քանիսը՝ բազմիցս վերահրատարակված), ավելի քան 500 հրապարակումներով (այդ թվում՝ 60 մենագրություն) մեծ ավանդ է բերել համաշխարհային տնտեսագիտական, սոցիալ-քաղաքական մտքի զարգացման գործում, որոնք կիրառելի և օգտակար են նաև մեր ժամանակներում: Նրա գիտական ժառանգության մեջ առանձնակի տեղ ունեն հասարակական կոոպերացիայի, մասնավորապես՝ սեփականատիրման և բաշխման հարաբերությունների կոոպերացման, դրա տեսության ու պրակտիկայի հարցերը, որոնք թույլ են տալիս նրան դասել կոոպերացիայի համաշխարհային համբավ ունեցող տեսաբանների շարքը: Այդ ամենին զուգընթաց՝ Վ. Թոթոնյանցն անդրադարձել է հայ ժողովրդի քաղաքական ճակատագրի, աշխարհասփյուռ հայության սոցիալ-տնտեսական վիճակի հարցերին, փաստարկված ցույց տվել հայերի դերը մարդկային քաղաքակրթության գործում: Մեծահամբավ գիտնականն այն հեղինակություններից էր, որի կարծիքին ականջալուր էին ոչ միայն ժամանակի բազում գիտնականներ, այլև պետական-քաղաքական գործիչներ՝ Ռուսաստանի վարչապետ Պ. Ստոլիպինից մինչև Մեծ Բրիտանիայի վարչապետ Ու. Չերչիլը: Գերմանիայում պահպանված սոցիալական կոոպերացիայի նրա ազդեցիկ դպրոցի ներկայացուցիչների խորհրդատվությունից օգտվում էին ֆեդերալ կանցլերներ Կ. Ադենաուերն ու Վ. Բրանդտը: Կոոպերացիայի հանրաճանաչ սկզբունքով են ստեղծվել Իսրայելի կիբուցները (կոմունները): Ըստ երևույթին, Վահան Թոթոնյանցի «հոգեզավակին»՝ կոոպերատիվ սոցիալիզմի տեսությանը, ծանոթ էր «սինգապուրյան սոցիալ-տնտեսական հրաշք» ստեղծողը՝ Լի Քվան Յունը:

Ամփոփելով նշենք, որ բազմաթիվ այլ ոլորտների պես, տնտեսագիտության դեպքում ևս հայազգի շատ նշանավոր անհատներ իրենց գործունեությունը ծավալել են արտերկրում՝ հարստացնելով համաշխարհային մտքի գանձարանը, և մեզանից, այս պարագայում, պահանջվում է ճանաչել նրանց և հպարտանալ:

(շարունակելի)

ԼԻՆԱ ԻՍՍՅԱՆ
Տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետ, 4-րդ կուրս

Այս տարվա ունապն էլ խոշոր ու քաղցրանուշ էր... Մի լիքը պարկ նվեր էր բերել, ուրբաթ օրվա ավարտն էր, համտեսեցինք ու սառնարանում չպահելու համար բաժնում բոլորի տնեցիներին մի-մի փոքր պարկ նուբար ուղարկեցինք: Որ ճաշակեին, ու կրկին առիթ ունենայինք հպարտությամբ հիշեցնելու, թե ով է մշակել ու աճեցրել այդ արքայական պտուղը: Ընդգծված ասեինք, որ մեր գործընկերն է ու լավ բարեկամը, նույն ինքը՝ գրող ու պրոֆեսոր, մարզիկ ու լրագրող: Նորից հիշեցնեինք, որ այդ հմուտ այգեպանը տարիներ առաջ «Ար» հեռուստաընկերության «Գիսաստղ» հրաշալի մարզական հաղորդման հեղինակն ու վարողն էր, մասնագիտական, գեղարվեստական, մարզական գրքեր ու աշխատություններ են ծնունդ առել նրա գրչով...

Իսկ մի քանի տարի առաջ նրա մտահղացմամբ ու գործուն ջանքերով (մեր թերահավատ զուլաՎորությանը հաղթելով ու անհամարձակ ձգտմանը թիկունք լինելով) մեր համալսարանում առաջին անգամ (գուցե թե՛ առհասարակ առաջին անգամ բուհական պատերի ներքո) կազմակերպեցինք պատմվածքի մրցույթ՝ «Արձակ – 2013»-ը: Էլ նահանջելու տեղ չկար, նրա ոգևորող ու հուսադրող, հավատավոր ու աննահանջ սպասումը վարակել էր բոլորին: Մենք էլ ջանք չխնայեցինք ու առցանց կապով, անանուն 58 պատմվածք ստացանք, ասել է թե՛ 58 ստեղծագործող ուսանող ու դասախոս մեզ վստահեց իր գեղարվեստական խոսքը ու այն գնահատելու պատիվը: Իսկական տոն էր:

Նրա ջանքերով ու արիեստավարժ գործունեությամբ շուրջ 50 տարի շարունակ սերունդներ են կրթվել ու դաստիարակվել, իսկ վերջին տարիներին նրա «Մարզական զարթոնք» փառատոնը բուհի մարզական կյանքին մի նոր արթնացում հաղորդեց: Մասնագիտական նվիրումի ու ստեղծագործականության մի դրսևորումն էլ բուհի աշխատակիցների համար նախատեսված ու այժմ էլ գործող «Առողջության ակումբն» է, որը նստակյաց հայուհիներին անշարժության թմբիրից հանելու գործնական կերպ է: Ինչպես ինքը մի անգամ խոստովանեց. **«Իմ երկարամյա մանկավարժական և մարզչական գործունեության ընթացքում քիչ բարձրակարգ մարզիկներ ու չեմպիոններ չեն պատրաստել, բայց ամենամեծ նվաճումը համարում եմ այս փոքրիկ կոլեկտիվի ստեղծումը»:**

Իսկ ի՞նչ սիրով է թղթակցել այս ամսագրին՝ դեռ հեռու-հեռավոր ժամանակներից սկսած, երբ այն տակավին բուհական շաբաթաթերթ էր ու որքան է ջանացել ներող ու հանդուժող գտնվել, երբ խմբագրի գրիչն է անցել նրա ստեղծագործության վրայով կամ «դաժանաբար» նյութից վիրահատել-հանել է մի համեղ «պատառ», որն իրականում եղել է արդարամիտ, կծու, համարձակ, անողորմ: «Էդպես էլ գիտեի», - բարկացած թափահարել է ձեռքն ու խոստացել էլ չգրել ամսագրի համար: Ու... գրել է: Ոչ միայն գրել է, այլև կրկին ոգևորել ու վարակել, նոր խորագրեր առաջարկել ու հեղինակել. «Վարքուբարք», «Ամենակարևորի մասին»: Վերստին իր հիւ ու գրչով բացառիկ սկզբունքայնությամբ ու անվրեպ դիտունակությամբ վերլուծել է, խորհուրդ տվել, քննադատել, զգուշացրել....

Նրա այգուն աճող ծյունաշարուկի ճյուղերը, անկրկնելի վարդերը հաճախ են մեզ փոխանցել այն անպաճույճ գեղագիտությունը, որով լցված է նրա հոգին...

Դառնանք այն քաղցրանուշ մրգին, որ ամեն աշուն (բերքառատության խորհրդանշական ժամանակաշրջան) մեզ հիացնում է, հաճույք պատճառում ու որպես երախայրիք ու երախտիք բաժին հասնում բոլորին:

Հարգելի ու շատ սիրելի Սիմոն Հակոբյան, ո՞վ կասի, որ Դուք թևակոխեցիք 70-ը: Այսով մեզ մնում է ասել. այն առողջությունն ու եռանդը, որ մշտապես քարոզում եք ու մեզ եք մաղթում, թող նախևառաջ լինի Ձեզ, իսկ մեզ՝ Ձեր ընկերակցությունն ու տաղանդի պտուղները վայելելու երկար ու ձիգ տարիները:

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

**ԲԱՐՈՒՑ ԾՆՎԱԾ
ՈՒ ՄԻՐՈՎ ՇԱՂՎԱԾ
ՊՏՈՒՂՆԵՐ**

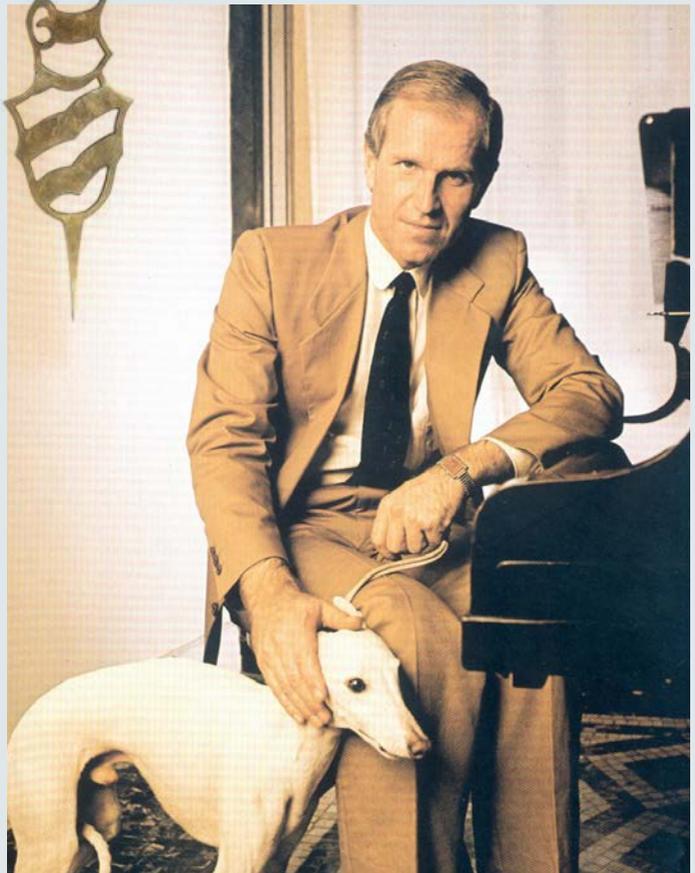
100 ՏԱՐՎԱ ՆՐԲԱԳԵՂՈՒԹՅՈՒՆ

Ընտրվում է գրեյհաունդ հնագույն ցեղատեսակի որսկան շունը, որը մարմնավորում է ազնվականություն, նրբագեղություն, եռանդ (անգլ.՝ greyhound, թարգմ.՝ բարակ): Նույն թվականի տարեվերջին, բացի ձեռնոցներից, հեռատես ղեկավարի համարձակ փորձարարության շնորհիվ, հանրությանը հասանելի են դառնում ապրանքանիշի կանացի պայուսակները, ճամպրուկները: Այս ապրանքատեսակի արտադրության մեջ շահեկան նորաստեղծությունն այն էր, որ պայուսակները կարվում էին երկու տեսակի կաշվից, ինչը նախկինում համարվում էր ֆինանսական անկարողության նշան: Այնուհետև տարիների ընթացքում «Տրուսարդին» զարգացնում է կաշվի և գործվածքեղենի հետ աշխատելու, ինչպես նաև արտադրության այնպիսի տեխնիկական ու տեխնոլոգիական հմտություններ, որոնք մինչ օրս անգերազանցելի են: Շուտով նորածնության տան ղեկավարությունը լրջորեն սկսում է խորհել տեսականու բազմազանեցման մասին: 1976 թ. հավաքածուն հարստանում է գոտիներով և կոշկեղենով, ինչպես նաև՝ կաշվեղենի զծով մասնագիտացած ապրանքանիշի համար անսովոր ապրանքատեսակով՝ հովանոցներով: Նիկոլայի առջև հաջողությունը լայնորեն իր դռներն էր բացել: Որոշվում է այս ամենն ամրագրել սեփական խանութի բացմամբ և 1976 թ. Իտալիայի սրտում՝ Միլանում, բացվում է

Իտալական արհեստավորական ավանդույթների ամուր արմատներին հենված՝ սերնդեսերունդ փոխանցվելով, նորանալով ու միշտ երիտասարդ մնալով «Տրուսարդի» (Trussardi) բրենդը արդեն 100 տարի նորածնության աշխարհում հանդես է գալիս իր ճանաչելի ձեռագրով ու նրբագեղ ոճով: Այն ի սկզբանե եղել է և շարունակում է մնալ կատարելության, միաժամանակ՝ փորձարարության և նորարարության կողմնակից: Բրենդի պատմությունը սկիզբ է առնում Միլանից ոչ հեռու գտնվող Բերգամո քաղաքից, որտեղ 1911 թ. դեռևս անհայտ Դանթե Տրուսարդին հիմնեց ձեռնոցների արհեստանոց-արտադրամաս: Վարպետը շուտով բարի հռչակ է վայելում, քանի որ ձեռնոցները կարվում էին բարձրորակ կտորներից և ուշ էին մաշվում: Սակայն երիտասարդ ձեռներեցը չունեցրեց գործունեության ընդարձակ դաշտ և արտադրության մեծ ծավալներ:

1942-ին Դանթեի ընտանիքում ծնվում է նրա թոռը՝ Նիկոլան, որին վիճակված էր տարիներ անց նոր և թարմ շունչ հաղորդել ընտանեկան գործին:

1970 թ. Նիկոլան արդեն տնտեսագետի որակավորում ուներ և ձեռնարկատիրական բավարար փորձ: Ապրանքաշրջանառությունը մեծացնելու և սպառողների աճող պահանջարկը բավարարելու համար (ձեռնոցներն արդեն վաղուց բարձրաշխարհիկ հասարակության շրջանում տարածված և ճանաչված էին) արտադրամասի նոր ղեկավարը ձեռք է բերում կաշեգործարան և յուրացնում է կաշվի հետ աշխատելու նորագույն տեխնոլոգիաները: 1973-ին թողարկվում են «Տրուսարդի» բրենդի առաջին ձեռնոցները: Ապրանքանիշի հիմնադրման հետ միասին անհրաժեշտություն է առաջանում ստեղծելու տարբերանշան:

առաջին ֆիրմային «Տրուսարդի» բուտիկը:

1983 թվականը բարեբեր ու շրջադարձային էր բրենդի համար. որոշվում է Լա Սկալա թատրոնում ներկայացնել կանացի հագուստի առաջին հավաքածուն: Ցուցադրության ջերմ ընդունելությունը նախադրյալ է հանդիսանում նաև տղամարդկանց հավաքածուի ստեղծման, ինչը տեղի է ունենում մեկ տարի անց:

1986 թ. բրենդը Միլանի կենտրոնում մի շինություն է գնում և անվանում այն «Տրուսարդիի պալատ»: Այն դառնում է արվեստի ու գեղագիտության կենտրոն, այստեղ բազմաթիվ միջոցառումներ են կազմակերպվում՝ սկսած Պաբլո Պիկասոյի աշխատանքների ցուցադրությունից մինչև Ֆրենկ Սինատրայի համերգները: Կարճ ժամանակ անց հիմնադրվում է հագուստի լրացուցիչ ուղղություն Trussardi Jeans & Trussardi Sport: 90-ականների սկզբին արդեն օժանդակի արտադրության առաջին մոնիշներն են ի հայտ գալիս, իսկ 1993-ին, ցանկանալով գրավել սպառողների նորանոր խմբեր, բրենդը սկսում է իր արտադրանքն ուղղել երիտասարդությանը՝ T-Store ուղղությամբ: Հարկ է նշել, որ վերջինիս ի հայտ գալը շատ բանով պայմանավորված էր նորաձևության տան և Իտալիայի մարզական ֆեդերացիայի հաջողված համագործակցությամբ: «Տրուսարդի» Իտալիայի ֆուտբոլի հավաքականի համար մարզահագուստ է կարում, որով թինը ներկայանում է 1988 թվականի Սեուլի օլիմպիադայում:

Նիկոլա Տրուսարդին սպորտի հանդեպ մեծ սեր ուներ. հրաշալի թենիս և գոլֆ էր խաղում, զբաղվում էր լողով: Լրացուցիչ ադրենալինի, նոր և սուր զգացողությունների համար մրցավազքում նա ձեռք է բերում սեփական ինքնաթիռ, հաջորդ քայլը արագընթաց մեքենան էր, ինչը և ճակատագրական է դառնում նրա համար: 1999 թ. ապրիլի 15-ին իր տան ճանապարհին նա ողբերգական վախճան է ունենում: Բրենդի կառավարման ղեկը անցնում է նրա կնոջը՝ Մարիա Լուիզային, ինչպես նաև նրանց համատեղ երեխաներին՝ Բեատրիչեին և Ֆրանչեսկոյին: Հոր մահից 4 տարի անց նույն ողբերգականությամբ և կրկին սեփական տան ճանապարհին զոհվում է Ֆրանչեսկոն: Հիմնական ծանրությունը սիրելիների մահից հետո մնում է Մարիա Լուիզայի և Բեատրիչեի վրա, ով «Տրուսարդի խումբը» ղեկավարում է մինչև 2013 թվականը: «Պատրաստված է Իտալիայում» պիտակի հարգն ու արժեքը Բեատրիչեն բարձրացնում է մի նոր որակական աստիճանի: Լինելով ժամանակակից արվեստի պատմության և կառավարման մասնագետ՝ իր գիտելիքներով ու նվիրվածությամբ նա կարողանում է ապացուցել աշխարհին, թե որքան անուր ու անկոտրում կարող է լինել ընտանիքը, որքան գաղափարական ու սիրելի՝ նրան համախմբող գործն ու նպատակները:

Այսօր «Տրուսարդիի» ցանցն ունի բացառիկ տեղաբաշխում՝ ավելի քան 400 վաճառքի կետ ամբողջ աշխարհում (Իտալիայում, Եվրոպայում, Ասիայում, Մերձավոր Արևելքում և Ամերիկայում): Այն կայուն և ճանաչելի ապրանքանիշ է, որը քարոզում է համամարդկային արժեքներ՝ ընտանիք, հայրենիք, արվեստ, պատմական հիշողություն, կատարելության ձգտում, ընդգրկված է սոցիալական այնպիսի նախագծերում ինչպիսիք են՝ նորարարությունը և շրջակա միջավայրի պաշտպանությունը:

Համաշխարհային այս բրենդը շարունակում է գրավել ու զոհացնել իր երկրպագուներին ոճային հագուստով և այլ իրերով, որոնք նախատեսված են նախևառաջ նրբաճաշակ մարդկանց համար: Այն ձգտում է մարդկային կյանքը դարձնել հետաքրքիր ու ոգևորող: Թիմի կողմից յուրաքանչյուր նախագծի իրագործում, նոր արտադրատեսակի թողարկում սկսվում է հետազոտությունից:

Բրենդն իր դիմագիծը և սկզբունքները պահպանում է ստանձնած բոլոր ուղղություններով՝ նորաձևություն, ավանդույթներ, արվեստ, հանրաճանաչ դեմքեր, «Նիկոլա Տրուսարդի»

հիմնադրամ, դիզայն, սրճարան-ռեստորան, օժանդակիք:

Այսօր էլ Տրուսարդիների ընտանիքի երիտասարդ շառավիղները՝ Գայան և Թոմասոն, նույն նվիրվածությամբ շարունակում են աշխատել՝ ժամանակի հարյուրամյա փորձությունն անցած բրենդը հարստացնելով ժամանակակից մտածողությամբ ու նորաձևության համարձակ միտումներով:

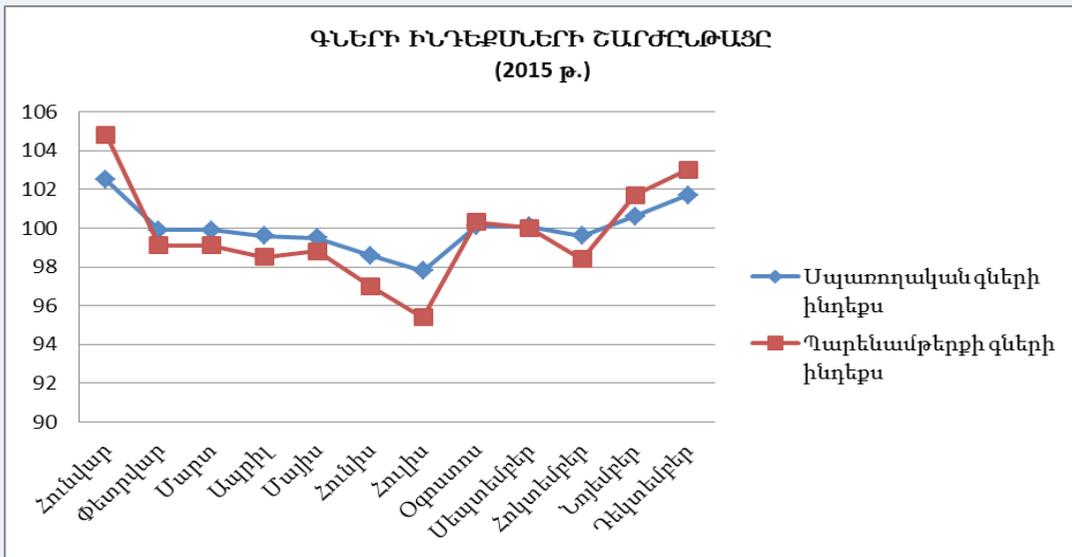
ԱՆԻ ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ

ԳՆԵՐԸ ԲԱՅԱՀԱՅՏՈՒՄ ԵՆ ԱՄՁՆՈՐՅԱ ՄԵՐ ՍՈՎՈՐՈՒՅՐՆԵՐԸ

Ամանորը բոլոր մարդկանց ծննդյան օրն է...
Չարդզ Լևոն

Ամանորյա եռուզեռ, պատրաստություններ, մտորումներ, հույզեր ու... Սպասումներ... Այո՛, սպասումներ: Անկախ մեր ազգային պատկանելությունից, սեռից, տարիքից, բոլորս Ամանորը դիմավորում ենք ու կդիմավորենք միայն լավի, բարու, երջանկության ու հաջողության սպասումով: Իսկ ի՞նչ էք կարծում, մի՞թե հենց այդ սպասումները չեն, որ տարիներ, դարեր շարունակ լինելով համամարդկային ու անփոփոխ՝ դարձել են ավանդույթներ՝ ուրույն դրսևորում ստանալով տարբեր երկրներում: Նիդեռլանդներում և Բելգիայում, օրինակ, շատ կարևորում են եկող տարվա առաջին օրը: Մարդիկ ջանում են իրենց պատշաճ դրսևորել. կրում են միայն նոր հագուստ, պարտքով գումար չեն վերցնում՝ այդպիսով կանխորոշելով հաջողակ տարի իրենց համար: Իտալիայում Ամանորի գիշերը ոչ ոք չի զարմանում՝ տեսնելով, որ պատուհաններից դուրս են թռչում անպիտան իրեր՝ հին կահույք, մաշված հագուստ ու կահ-կարասի: Իտալացիները հավատում են, որ որքան շատ իր մնա փողոցներում թափված, այնքան ավելի շատ հաջողություն ու փող կբե-

րի նոր տարին: Կուբայում Ամանորից առաջ բոլորը լցնում են իրենց բաժակները ջրով և լսելով ժամացույցի ամանորյա զարկերը՝ այն բաց պատուհաններից նետում են դուրս՝ մաղթելով, որ նոր տարին լինի այդ ջրի մնացած մաքուր ու ջինջ: Կոլումբիացիները դեկտեմբերի 31-ին ամբողջ օրը շրջում են փողոցներով, որքան հնարավոր է շատ դատարկ ճամպուրակներով, որպեսզի տարին շրջագայություններով ու նոր տպավորություններով հարուստ լինի: Իսկ ահա հետևյալ ասույթը՝ «Ընդունե՛ք մարդկանց հյուրասիրությունը, ընպե՛ք խմիչքն ու վերցրե՛ք նրանց տված սերը», բնութագրում է մեզ՝ հայերիս ու Հայաստանը: Մենք ամանորյա մեր սպասումներն ու մաղթանքներն արտահայտում ենք սեղանի շուրջ: Իսկ այդ սեղաններն իրենց առատությունը, բազմազանությունը, թարմությունն ու իհարկե գեղագիտական հմայքը չեն կորցնում մինչև հին Նոր տարին: Հայկական հյուրասիրությունն ու հյուրընկալությունը միայն տոներին չէ, որ զարմացնում ու հաճելիորեն հուզում են (հատկապես արտասահմանցի մեր հյուրերին):

Գծապատկերը կառուցված է ըստ ՀՀ ԱՎԾ «Պարենային ապահովություն և աղքատություն, 2015 թ. հունվար-դեկտեմբեր»-ի տվյալների (Երևան, 2016, էջ 25):

Բայց գուցե նրանք առավել անակնկալի գան, եթե մինչ Հայաստան ամանորյա այց կատարելը վերլուծեն ապրանքների գների շարժընթացը տարվա կտրվածքով:

Գծապատկերում տեսնում ենք, որ սպառողական գների ինդեքսն (ՍԳԻ) իր առավելագույն արժեքը դրսևորում է հենց հունվար ամսին, ապա աստիճանաբար նվազում է և աշնան վերջին ու ձմռանը դարձյալ սկսում է ձգտել առավելագույնի:

Միևնույն ժամանակ նկատում ենք, որ ՍԳԻ-ի աճը տեղի է ունեցել պարենամթերքի գների ավելի կտրուկ աճի հաշվին: Նկատենք նաև, որ նախորդ տարիներին ևս և՛ ՍԳԻ-ն, և՛ պարենամթերքի գների ինդեքսը փոփոխման նույն միտումն են դրսևորել (աճել են Ամանորին): Իսկ ինչո՞ւ: Եթե վաճառողը վստահ չլիներ, որ պարենամթերքի որոշակի քանակություն պիտի իրացվի անկախ գնի՝ թույլատրելի սահմանում տատանումներից, պարենամթերքի գինը չէր բարձրացնի: Եվ քանի որ Ամանորին պարենամթերքի գներն ամեն տարի առանց բացառության աճում են, նշանակում է հենց դա է ամանորյա մեր սովորությունը՝ դիմավորել Ամանորը հյուրընկալ, հագեցած ու ճոխ սեղանի շուրջ:

Նշենք, որ անցյալ Ամանորին նույնիսկ հացի միջին մանրածախ գինը աճեց 4%, բուսական յուղինը՝ 11%, շաքարավազինը՝ 15%, (տես ՀՀ ԱՎԾ «Պարենային ապահովություն և աղքատություն, 2015 թ. հունվար-դեկտեմբեր», Երևան, 2016, էջ 28, 29):

Այս տարի էլ նույնն է սպասվելու անշուշտ, բայց մենք գիտենք ուրախանալ և ուրախացնել: Թող Նոր տարին բոլորիս սրտերը լցնի ջերմությամբ, մեզ բերի, առողջություն, խաղաղություն, իսկ աշխատասեր հայ մարդուն՝ մշտական աշխատանք, կայուն ու բարձր աշխատավարձ, որ ապահովի իր բարօրությունը և ամեն Ամանորի կամ այլ տոնի առիթով հանգիստ խղճով դատարկի իր դրամապանակի պարունակությունը՝ հավատալով, որ այն շատ շուտով կլցվի:

Շնորհավոր Ամանոր:

ԱՍՏՂԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ
ՀՊՏՀ ասպիրանտ

Աստղիկ Հովհաննիսյանը նոյեմբերի 29-ից դեկտեմբերի 7-ը Վրաստանում (Միսկիցիլի) մասնակցել է միջազգային գիտաժողով-սեմինարի, որի կազմակերպիչ-ֆինանսավորողներն էին «Էրասմուս+» ծրագրի և Գերմանիայի Ազգային գործակալությունը, կազմակերպիչը՝ Եվրոպական միջմշակութային ֆորումը, հյուրընկալող կազմակերպությունները՝ Վրաստանի Խաղաղության և զարգացման ակադեմիան և Հայաստանի Դիլիջանի երիտասարդության համագործակցության կենտրոնը: Հանդիպմանը քննարկվել են ոչ ֆորմալ կրթությանն առնչվող հարցեր, և քանի որ ծրագրի գլխավոր նպատակն է ապահովել երիտասարդների մասնակցությունը գլոբալ փոփոխություններին՝ մասնակիցները կազմել են ոչ ֆորմալ կրթության նախագծեր, ներկայացրել մեթոդները, քայլերը և այս համատեքստում քննարկել իրենց երկրի առանձնահատկությունները: Ծրագրի մասնակիցները ստացել են հավաստագրեր:

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ, ԲԱՅԿ 'ՆՈՐՈՎԻ' ՇՆՋՈՎ ՈՒ ԱՍԵԼԻՔՈՎ

ՀՊՏՀ ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ անցկացվող ուսանողական մարզամշակութային փառատոնների ձևաչափն ամեն տարի նույնն է՝ մարզական առաջնություններ և մշակութային մրցույթներ, այնուհանդերձ, ստեղծագործ ՀՊՏՀ-ականները միշտ նորովի և ժամանակին համահունչ ասելիքով են ներկայանում:

Նոյեմբերի 14-ից դեկտեմբերի 12-ը «Ուսանողական աշուն-2016»-ն էր:

Փառատոնը մեկնարկեց շախմատի և վոլեյբոլի առաջնություններով, իսկ նոյեմբերի 16-ին հանդիսավոր բացումն էր, որին ներկա էին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, ուսանողների և շրջանավարտների հետ աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Սևակ Խաչատրյանը, ֆիզդաստիարակության, ԱԻ և քաղապաշտպանության ամբիոնի ղեկավար Հովհաննես

Գաբրիելյանը, պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչները, ՈւԼՆ նախագահ Սերգեյ Խաչատրյանը:

Ռեկտոր Կորյուն Աթոյանն իր ելույթում ուրախություն հայտնեց, որ ուսանողների կյանքը բազմաբովանդակ ու հետաքրքիր է անցնում, ապա նշեց, որ մարզական ու մշակութային մասերից բաղկացած փառատոնը հրաշալի առիթ է՝ աչքի ընկնելու ու նորովի ճանաչվելու: «Ցանկանում եմ, որ այս տոնական օրերն անցնեն լիաբուռն ու հագեցած, մարզական ոգևորությունն ու առողջ մրցակցությունը ուղեկից լինեն ձեզ, կատակը, երգիծանքը, երգն ու պարը ձեզ դարձնեն ուրախ, առույգ ու լավատես: Այնուհետև, հավատացած եմ, կտրամադրվեք՝ նոր աշխատասիրությամբ լծվելու ուսումնական կիսամյակը պատվով ամփոփելու ու բարձր առաջադիմություն գրանցելու գործին», - ասաց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը՝ բարձր տրամադրություն մաղթելով բոլոր մասնակիցներին:

«Ուսանողական աշուն-2016»

Հովհաննես Գաբրիելյանն իր խոսքում նշեց, որ մեր հանրապետությունում ՀՊՏՀ-ն վերջին տարիներին դարձել է համալսարանական սպորտի աշխույժ կենտրոն: Ամբիոնի ղեկավարն ընդգծեց սպորտի դերը ֆիզիկական ու մտավոր առողջության պահպանման գործում: Սերգեյ Խառատյանն ուսանողներին մաղթեց առողջ մրցապայքար, բարձր տրամադրություն:

Շախմատի, վոլեյբոլի, բազկամարտի, սեղանի թենիսի, հրաձգության, ֆուտզալի առաջնություններն անցկացվեցին ֆիզդաստիարակության, ԱԻ և քաղաքաշտպանության ամբիոնի գործում աջակցությամբ և եզրափակվեցին նոյեմբերի 23-ին: Հանրագումարային միավորով առաջատար դարձավ հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետը:

Դեկտեմբերի 8-9 ՈւՂԱ մրցելույթներն էին, դեկտեմբերի 12-ին՝ եզրափակիչ գալահամերգը՝ երգի, պարի մրցույթներով: Փառատոնում ամենասպասվածը, թերևս, ուրախներն ու հնարամիտներն էին, որոնք մանրապատումների, նմանակումների վրա խարսխված հուճորով ու երգիծանքով լիաթոք ծիծաղ պարզեցին:

Ուսանող-հանդիսատեսը երբեք չի վարանում հիացմունքն արտահայտելիս, անկախ նրանից, բեմում իր ֆակուլտետի ուսանողներն են, թե մրցակցինը. լավագույնն իրավամբ գնահատվում է: Մրցելույթների թեմաներն առօրյա ուսանողական կյանքից էին՝ «Դեպք լսարանում», «Դեպք փողոցում» և այլն: Ուշագրավ էին բեմականացումներն ու վարպետորեն կերտված կերպարները, որտեղ երևում էր ուսանողների դերասանական տաղանդը և քրտնաջան աշխատանքը:

Ուրախալի է, որ փառատոնի մշակութային հատվածը, բացի ժամանակակից երգ-երաժշտությունից, հագեցած էր նաև ռազմահայրենասիրական երգերով, ազգային տարազներով, հայոց պետականության, բանակի խորհրդանիշներով:

Առաջին անգամ մրցակցային դաշտ դուրս գալու, ուժերը չափելու, բեմից ելույթ ունենալու հնարավորությունից օգտվեցին ինչպես բարձր կուրսեցիները, այնպես էլ առաջինցիները: Մրցանակները, որոնք ստացան մարզական և մշակութային մրցույթներում 1-3 տեղեր զբաղեցրած ուսանողները, անշուշտ, կոզկորեն նրանց և կնդեն նոր հաջողություններին:

«Ուսանողական աշուն-2016»-ը մեկ ամիս շարունակ խանդավառեց ՀՊՏՀ-ականներին, քարոզեց առողջ ապրելակերպ, ճարպկություն ու հնարամտություն, համարձակություն ու ինքնադրսևորվելու խիզախություն:

Փառատոնում առավելագույն միավորներ վաստակեց հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետը՝ ճանաչվելով «Լավագույն ֆակուլտետ»: Շնորհալի ուսանողները փայլուն ելույթներ ցուցադրեցին հատկապես եզրափակիչ գալահամերգում: Պարի մրցույթում սպիտակ տիկնիկների կերպարով հաշվապահ-ուսանողուհիներն արժանացան ոչ միայն հանդիսատեսի բուռն ծափահարություններին, այլև մրցատյանի հավանությանը և գրավեցին 1-ին հորիզոնականը: Հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետի հաղթանակը տոնում էին նաև մյուս ֆակուլտետների ուսանողները՝ շնորհավորելով և արժանին մատուցելով նրանց:

Այս տարի աշնանային փառատոնը նվիրված էր երիտասարդության և ուսանողության միջազգային օրերին, կազմակերպմանն աջակցել էին բուհի ղեկավարությունը և Հայաստանի երիտասարդական հիմնադրամը:

Շնորհավորում ենք փառատոնի հաղթողներին, մասնակիցներին, կազմակերպիչներին:

ՆԱՆԵ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Գալահամերգի նկարները՝ էջ 47-ում

ՀՀ բուհերի ուսանողների 17-րդ հանրապետական մարզական խաղերի շրջանակում հոկտեմբերի 8-ին լողի անհատական մրցումներում, 50մ մրցատարածությունում, ազատ լողաձևի տղաների առաջնությունում մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի 4-րդ կուրսեցի (հեռակա) Վլադիմիր Մամիկոնյանը զբաղեցրել է 1-ին հորիզոնականը, թիկնալողի տղաների առաջնությունում 2-րդ տեղը զբաղեցրել է ՏԿ և ՄՏՀ ֆակուլտետի 3-րդ կուրսեցի Սևակ Վարդանյանը, բրաս լողաձևի աղջիկների առաջնությունում 3-րդ տեղը՝ հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետի 4-րդ կուրսեցի Մարգարիտա Մանասյանը: Խաղերն անփոփոխեցին ղեկավարների 2-ին: Աղջիկների վոլեյբոլի առաջնությունում մեր հավաքականը նվաճեց բրոնզե մեդալ: Լավագույն խաղացող ճանաչվեց Նարե Գովհաննիսյանը:

պիրանտուրայի բաժնի պետ Խորեն Մխիթարյանի ծննդյան տարեդարձն էր, ռեկտորատի անդամները նրան նույնպես շնորհավորեցին:

ՀՊՏՀ – ավագ դպրոցներ համագործակցության ծրագրի շրջանակներում հոկտեմբերի 14-ին մեր համալսարանում էին մայրաքաղաքի Խաչիկ Դաշտենցի անվան թիվ 114 ավագ դպրոցի 10-րդ դասարանի տնտեսագիտական հոսքի աշակերտները՝ դասղեկ Զասմիկ Թորոսյանի ուղեկցությամբ: Նրանց ընդունեցին պրոռեկտոր Միհրդատ Զարությունյանը, դեկան Աշոտ Մաթևոսյանը, դեկանի տեղակալ, ընդունող հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղար Մերի Բադալյանը, դասախոս Գայանե Խանուսյանը, ՀՊՏՀ – ավագ դպրոցներ համագործակցության ծրագրի ղեկավար, դասախոս Լուսինե Կարագուլյանը, ՀՊՏՀ ՈՒՄ նախագահի տեղակալ Զովհաննես Զարությունյանը, ուսխորհրդակալներ: Նրանք ներկայացրին բուհը, պատասխանեցին հարցերի, ապա դպրոցականների հետ շրջեցին համալսարանում՝ բակում, մարզասրահում, գրադարանում, համակարգչային սրահներում:

ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում հոկտեմբերին հանդիսավորությամբ ճանապարհեցին ԱՄՆ Խաղաղության կորպուսի կամավոր Բրայան Սալիբային, ով ավարտեց մասնաճյուղում 2-ամյա գործունեությունը: Նա մեծ աջակցություն է ցուցաբերել Եղեգնաձորի մասնաճյուղին, մասնավորապես՝ նրա ջանքերով ստեղծվել է տնտեսագիտական հետազոտությունների կենտրոնը, համալրվել անհրաժեշտ տեխնիկայով: Ի նշան երախտագիտության՝ մասնաճյուղի տնօրեն Սոս Խաչիկյանը նրան հանձնեց խորհրդանշական հուշանվեր՝ խաչքարի մանրակերտ, որն ուսանողներն իրենց ձեռքերով էին փորագրել փայտի վրա՝ ցանկանալով, որ Բրայան Սալիբան իր հետ տանի մի կտոր Հայաստան:

Տտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի ուսանողների համար հոկտեմբերի 14-ին հանրային դասախոսության ժամը՝ նվիրված ընտրությունների և քաղաքացիական կրթության հիմնահարցերին, վարում էր ԱՄՆ Մասաչուսեթսի համալսարանի հանրային քաղաքականության պրոֆեսոր Միքայել Զաննահանին: Նախաձեռնության հեղինակն ու կազմակերպիչը ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի տնօրեն, ԱՄՆ շրջանավարտների ասոցիացիայի անդամ Սոս Խաչիկյանն էր: Միքայել Զաննահանին նույն օրը հանդիպել է մեր համալսարանի ղեկավարության հետ և քննարկել հնարավոր համագործակցության հեռանկարներ:

Նոյեմբերի 4-ին մեր համալսարանում մեկնարկեցին Հայաստանում «Էրասմուս+» ծրագրի ազգային գրասենյակի կազմակերպած «Էրասմուս+» ծրագրի տեղեկատվական օրերը, որին ներկա էին ՀՀ ԿԳ նախարար Լևոն Մկրտչյանը, ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, Հայաստանում «Էրասմուս+»-ի ազգային գրասենյակի տնօրեն Լանա Կառլովան, ԵՄ հայաստանյան պատվիրակության համագործակցության բաժնի փոխտնօրեն Գրեգորի Ցուրիսը, դեկաններ, դասախոսներ, աշխատակիցներ, ուսանողներ: Ներկայացվեց ծրագրի Հիմնական գործողություն 1-ը (Միջազգային կրեդիտային շարժունություն և «Էրասմուս Մունդուս» համատեղ մագիստրոսական ծրագրեր): Ներկաներին ողջունեց արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Դուկասյանը, ապա խոսքը տրամադրեց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանին: ՀՊՏՀ ղեկավարը նշեց, որ մեր համալսարանը ծրագրի Գործողություն մեկի շրջանակներում կարողացել է որոշակի հաջողություններ արձանագրել և գործընկեր համալսարանների հետ համագործակցություններ սկսել: ԿԳ նախարար Լևոն Մկրտչյանը շեշտեց, որ «Էրասմուս +»-ի երևանյան գրասենյակն այս տարիների ընթացքում հսկայական աշխատանք է կատարել, ինչի շնորհիվ հնարավոր է դարձել մեր կրթական համակարգի շատ ակտիվ մի հատվածին դուրս բերել միջազգային համագործակցության դաշտ: Նախարարը կարևորեց, որ շարժունության ծրագրի մասնակիցն իր հերթին կարող է աջակցել բարձրագույն կրթության համակարգի բարեփոխման գործընթացին: Ելույթ ունեցան Լանա Կառլովան, Գրեգորի Ցուրիսը:

«Էրասմուս+» ծրագրի ՀՊՏՀ գործընկեր Պոզնանի տնտեսագիտության և բիզնեսի համալսարանի ներկայացուցիչ, հետազոտական և միջազգային կենտրոնի աշխատակից Ալեքսանդրա Դաշերլինգը նոյեմբերի 16-ին հյուրընկալվել էր մեր բուհում: Արտաքին կապերի բաժնի նախաձեռնությամբ նշված համալսարանի մասին տեղեկատվական հանդիպմանը ներկա էր նաև Հայաստանում «Էրասմուս +»-ի ազգային գրասենյակի ղեկավար Լանա Կառլովան:

Սոյեմբերի 10-13-ը Հնդկաստանի Հանրապետությունում ընթացող FIC-CI բարձրագույն կրթության համաժողովին մասնակցել են ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, արտաքին կապերի բաժնի պետ Վարդ Ղուկասյանը, ՀՀ ԿԳՆ արտաքին կապերի և սփյուռքի վարչության պետ Արթուր Ղազարյանը, աշխատակազմի ղեկավարի տեղակալ Միեր Բաբաջանյանը: Քննարկվել են բարձրագույն կրթությանը, միջազգայնացմանն ուղղված հարցեր, այցելություններ են եղել Հնդկաստանի Մունջալ և Շիվ Նադալ համալսարաններ, ծանոթություն համալսարանների ենթակառուցվածքներին, միջազգայնացման փորձին, քննարկվել են հնարավոր համագործակցության հարցեր: Պատվիրակության անդամներին ընդունել է Հնդկաստանում ՀՀ արտակարգ և լիազոր դեսպան Ն. Գ. պարոն Արմեն Մարտիրոսյանը:

Տնտեսագիտության տեսության ամբիոնի ասիստենտ, տ.գ.թ. Տաթևիկ Սկրտչյանը և մարքեթինգի ամբիոնի ավագ լաբորանտ, ասպիրանտ Մանուշ Բալանթարյանը «Էրասմուս+» ծրագրի շրջանակներում հոկտեմբերի 23-29-ը այցելել են Հունգարիայի Միսկոլցի համալսարան: Առաջինը՝ դասախոսների, իսկ երկրորդը՝ վարչական անձնակազմի փոխանակման ծրագրերի շրջանակներում առիթ են ունեցել հանդիպումներ ունենալու և հանդես գալու մասնագիտական և աշխատանքային շնորհանդեսներով: Տաթևիկ Սկրտչյանը բակալավրիատի ուսանողների և ասպիրանտների համար դասախոսել է «Նեյրոտնտեսագիտություն» ու «Սպառողի հոգեբանություն և ընտրության պարադոքս» թեմաներով:

Մանուշ Բալանթարյանը հանդիպումներ է ունեցել վարչական ստորաբաժանումների, մասնավորապես՝ միջազգային կապերի պատասխանատուների, մարքեթինգի ֆակուլտետի ղեկավարների և ներկայացուցիչների հետ:

Կառավարչական հաշվառման և աուդիտի ամբիոնի ղոցենտ Վահան Բաբայանի նախաձեռնությամբ հոկտեմբերի 20-ին ՀՀ ԿԳ ֆինանսական վերահսկողության վարչության վերահսկող, տ.գ.թ. Նարեկ Խուբլարյանը հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետի բակալավրիատի և մագիստրատուրայի մի խումբ ուսանողների համար վարեց բաց դաս: Ներկա էին կառավարչական հաշվառման և աուդիտի ամբիոնի ղեկավար Լիանա Գրիգորյանը և նշված ֆակուլտետի ղեկանի տեղակալ Սոնա Ղազարյանը: ԿԲ ներկայացուցիչը պարզաբանեց ՀՀ ֆինանսական ենթակառուցվածքների էությունը և գործունեության առանձնահատկությունները, ապա ներկայացրեց վերահսկողության էությունը, աուդիտի դերը կառավարման համակարգում: Անդրադարձ կատարվեց ՀՀ ֆինանսական ենթակառուցվածքների զարգացման պատմությամբ:

Վիլոգայի պետական համալսարանի պրոֆեսոր Իշխան Ավետիսյանը մեր համալսարանի ստեղծման ու կայացման երախտավորներից է, 1979-1991 թթ. զբաղեցրել է բուհի ուսումնական աշխատանքների գծով պրոռեկտորի պաշտոնը: Վերջերս նա մեր բուհի գրադարանին է փոխանցել «Տարածքների զարգացման հիմնախնդիրները» (Проблемы развития территории) գիտական ամսագրի 2011-2016 թթ. հավաքածուն:

Ֆինանսական ֆակուլտետի 2-րդ կուրսի ուսանող Վահան Տեր-Բալյանը Բուլղարիայի Բլագոգրադ քաղաքում կայացած բազկամարտի աշխարհի առաջնությունում (21 տարեկանների մրցապայքարում) դարձել է արծաթե մեդալակիր: Նախորդ մարզական սփյուռքը Վահանը գրանցել էր 2016 թ. մայիսին, Ռումինիայի մայրաքաղաք Բուխարեստում կայացած եվրոպայի առաջնությանը՝ դառնալով ոսկե մեդալակիր:

Ուսանողական խորհրդի ուսումնագիտական հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ հոկտեմբերի 14-ին «Հաջողությունը օրինաչափություն է, թե՛ պատահականություն» խորագրով սեմինարը վարում էր ՀՊՏՀ շրջանավարտ, «Ռազմավարական բիզնես» կրթական և խորհրդատվական կենտրոնի համահիմնադիր, գործարար Գրիգոր Առաքելյանը: Սեմինարի հյուրն էր ՀՊՏՀ մագիստրանտ, «MYbookstore» գրախանութի հիմնադիր Լևոն Ստեփանյանը: Գրախանութը սեմինարի ակտիվ մասնակիցներին նվիրեց գրքեր:

Գրադարանի տնօրեն Արմինե Հովհաննիսյանի նախաձեռնությամբ հոկտեմբերի 14-ին Մուշեղ Ադոնցի անվան գիտական ընթերցասրահում կազմակերպվել էր հանդիպում՝ «Գործարար էթիկայի հիմունքներ» գրքի հեղինակ Թամարա Ավանեսյանի հետ: Միջոցառմանը ներկա էին փլիլիստփայության և հայոց պատմության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Արամ Սարգսյանը, միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի ղեկավար, դոցենտ Գրիգոր Նազարյանը, դոցենտ Սարգիս Հայրապետյանը, գրադարանի աշխատակիցներ, ուսանողներ, ասպիրանտներ:

Ջրոսաշրջության կառավարում մասնագիտության ուսանողները, «Սննդի ծառայությունների կազմակերպում» առարկայի շրջանակներում, հակաճգնաժամային և զրոսաշրջության կառավարման ամբիոնի դասախոս, տ.գ.թ. Ստեփան Մանթարյանի ղեկավարությամբ, հոկտեմբերի 10-ին այցելել են «Արմենիա Վայն» գինու գործարան: Մշակութաբան Սյունե Բարսեղյանի ուղեկցությամբ ուսանողներն այցելել են գործարանի մասնաշենքերը, ծանոթացել արտադրության փուլերին՝ խաղողի մշակումից մինչև գինու ստացում: Համեստի սրահում ուսանողներին սովորեցրել են, թե ինչպես պետք է համեստել գինին, նկարագրել ու ներկայացնել այն:

Ներդրումային պորտֆելի անկախ կառավարիչ և ներդրող Սմբատ Ռոստոմյանը հոկտեմբերի 17-ին միջազգային արժուքաֆինանսական հարաբերություններ մասնագիտության մագիստրատուրայի 2-րդ կուրսում վարեց «Ներդրումային ռազմավարությունը միջազգային ֆինանսական շուկաներում» առարկայի բաց դասը: Ներկա էին միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի ղեկավար Գրիգոր Նազարյանը, նրջված առարկայի դասախոս, ասիստենտ Աննա Փախյանը, ով և նախաձեռնել էր հանդիպումը, ՄՏՀ ամբիոնի ասիստենտ Արա Մկրտչյանը, կառավարչական հաշվառման և աուդիտի ամբիոնի ղոցենտ Վահան Բաբայանը: Սմբատ Ռոստոմյանն անդրադարձավ միջազգային ֆինանսական շուկաներում ֆինանսական հիմնարար վերլուծությունների և կանխատեսումների առանձնահատկություններին, միջազգային ֆինանսական շուկաների գործառնություններին:

Յոկտեմբերի 4-7-ը Ստեփանակերտում՝ Արցախի պետական համալսարանում, տեղի է ունեցել ՈւԳԸ միջազգային կոնֆերանս՝ նվիրված Արցախի անկախության հռչակման 25-րդ տարեդարձին: «Տնտեսագիտություն» բաժանմունքի աշխատանքներին մեր բուհից մասնակցել են տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետի տնտեսագիտության տեսություն մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանողուհի Լիանա Իսայանը՝ «Հարկային անկատար համակարգը և դրա հաճախակի փոփոխությունները՝ որպես ՀՀ տնտեսության մրցունակության խոչընդոտ (վարքագծային ասպեկտով)» (գիտ. ղեկ. տ.գ.թ., ղոցենտ Նարինե Խալաթյան) և ֆինանսական ֆակուլտետի ապահովագրություն մասնագիտության 1-ին կուրսի մագիստրանտ Լուսինե Իսկանդարյանը՝ «Ուղիղ ապահովագրություն (առցանց վա-

ճառքներ). լավագույն միջազգային փորձը և զարգացման հեռանկարները Հայաստանում» (գիտ. ղեկ. Գայանե Հարությունյան) զեկուցումներով: Ուսանողուհիները Արցախ էին մեկնել բուհի ղեկավարության ֆինանսական աջակցությամբ:

ՄԱԿ-ի հայաստանյան գրասենյակը և «ԱՅՍԵԿ-Հայաստան» հասարակական կազմակերպությունը, ԵՊԼՀ, ԵԿՏԱ, ԵՄՀ, ԵՊՀ, ՀՈՀ, ՀՊՏՀ, ՀՊՄՀ-ի հետ համատեղ, նախաձեռնել և անցկացրել են «Երիտասարդությունը հանուն կայուն զարգացման» խորագրով 7 ֆորում՝ Հայաստանի վերոնշյալ բուհերում: Նախաձեռնությունն ուղղված է յուրաքանչյուր համալսարանում ՄԱԿ-ի հաստատած 17 կայուն զարգացման նպատակներից նախապես ընտրվածների շուրջ քննարկումների կազմակերպմանը: Յոկտեմբերի 26-ին մեր բուհում արտաքին կապերի բաժնի նախաձեռնությամբ «Կայուն տնտեսական զարգացման մոդել ՀՀ-ի համար» խորագրով քննարկում էր, որին մասնակցում էին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, ՄԱԿ-ի երևանյան գրասենյակի ներկայացուցիչներ Արմինե Հալաջյանը, Արտակ Մելքոնյանը, ՀՊՄՀ ամբիոնի վարիչ Կարինե Դանիելյանը, «Ամբերդ» կենտրոնի տնօրեն Արմեն Գրիգորյանը, կենտրոնի աշխատակիցները, դասախոսներ, ուսանողներ, հյուրեր:

«**Դ**ե ֆակտո» հասարակական քաղաքական ամսագրի սեպտեմբերյան համարում գետեղված է հարցազրույց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի հետ: Ներկայացված են բուհի զարգացման վերջին տարիները, ձեռքբերումները, գիտահետազոտական, միջազգային գործունեությունը, նոր շրջանի գլխավոր խնդիրներն ու նպատակները:

Յոկտեմբերի 27-ին Հայաստանի ամերիկյան համալսարանում Տեմպուսի «Մարդկային գործոնի միջոցով կրթական հաստատությունների առաջխաղացում» (PEOPLE) ծրագրի շրջանակներում «Մարդկային ռեսուրսների ռազմավարական կառավարում: Փորձառությունները և միտումները» թեմայով 3-րդ գիտաժողովին մասնակցել են որակի ապահովման բաժնի պետ Ներսես Գևորգյանը և առաջատար մասնագետ Անի Բաղդասարյանը, ամձնակազմի կառավարման բաժնի պետ Գոհար Սարգսյանը, ուսումնասնաթղթական աշխատանքների ծառայության ղեկավար Գայանե Մերդիմյանը: Վերջինս հանդես է եկել «ՀՊՏՀ ռազմավարական պլան» զեկուցմամբ: Գիտաժողովին ներկա են եղել եվրոպացի և վրացի գործընկերները: Ելույթ է ունեցել Հայաստանում «Էրասմուս +» ծրագրի ազգային գրասենյակի ղեկավար Լանա Կառլովան:

Նոյեմբերի 17-ին կայացել է ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի հանդիպումը Սլովակիայի կրթության, գիտության, հետազոտության և սպորտի նախարար Պետեր Պլավչանի հետ: Ներկա են եղել նաև Սլովակիայի կրթության, գիտության, հետազոտության և սպորտի նախարարության հաղորդակցության գծով տնօրեն Վահրամ Չուգուրյանը, Մոսկվայում Սլովակիայի դեսպանատան տնտեսական և առևտրային բաժնի ղեկավար Իգոր Դերկոն, ՀՊՏՀ ուսումնական բաժնի պետ Ադամի Հակոբյանը: Քննարկվել են Սլովակիայի բուհերի, մասնավորապես՝ Բրատիսլավայի տնտեսագիտական համալսարանի հետ ՀՊՏՀ համագործակցության հեռանկարներին առնչվող մի շարք հարցեր:

Իրավագիտության և քաղաքագիտության ամբիոնի ղոցենտ, «Նորավանք» հիմնադրամի գործադիր տնօրենի տեղակալ Վարդան Աթոյանի նախաձեռնությամբ նոյեմբերի 16-ին մեր համալսարան այցելեցին Հայաստանում Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության դեսպանատան խորհրդական Գո Յույը և հյուպատոս Վանգ Ֆընգը: Հյուրերին ընդունեց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, անդրադարձ եղավ հայ-չինական կապերին, երկկողմ համագործակցությանը, քննարկվեցին Չինաստանի բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների և ՀՊՏՀ-ի համագործակցության հնարավորություններն ու հեռանկարները: ՉԺՀ դեսպանատան ներկայացուցիչներն այցելեցին միջազգային ծրագրերի կենտրոն, գրադարան, ընթերցասրահներ, համակարգչային սրահներ և «Ամբերդ» կենտրոն, որտեղ ներկայացվեցին կատարված և ընթացիկ հետազոտությունները, ծրագրերը:

ՀՀ ոստիկանության զորքերի հատուկ նշանակության N զորամասի կազմավորման 11-րդ տարեդարձի առթիվ նոյեմբերի 11-ին զորամասում կազմակերպվել էր հանդիսավոր միջոցառում, որի հյուրերն էին ՀՊՏՀ ֆինանսատնտեսագիտական քոլեջի տնօրեն Ավագ Հակոբյանը, քոլեջի դասախոսներն ու ուսանողները: Միջոցառմանը ներկա էր ոստիկանության զորքերի հրամանատար, զեներալ-լեյտենանտ Լևոն Երանոսյանը:

Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ամբիոնի ղեկավար Գրիգոր Նազարյանը հոկտեմբերի 28-ին մասնակցել են Ռոստովի պետական տնտեսագիտական համալսարանի 85-ամյակին նվիրված հանդիսավոր միջոցառումներին: Պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը ՌՊՏՀ ռեկտոր Ադամ Ալբեկովին է հանձնել ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի շնորհավորական ուղերձը: ՀՊՏՀ ներկայացուցիչներն ունեցել են մի շարք հանդիպումներ ու ձեռք են բերել համագործակցության պայմանավորվածություններ Բելառուսի և Ռուսաստանի մի շարք համալսարանների ներկայացուցիչների հետ:

2016 թ. «Ռուսանոլի ուղեցույցը», նախատեսված առկա բակալավրիատի ուսանողների համար, ներկայացնում է ուսանողի իրավունքներն ու պարտականությունները, ուսումնական գործընթացի կազմակերպման հիմնադրույթները, գիտելիքի զնահատման սկզբունքները: Էլեկտրոնային տարբերակը զետեղված է ՀՊՏՀ պաշտոնական կայքում:

ՀՊՏՀ բազմաթիվ ուսանողներ հոկտեմբերի 26-ին մասնակցել են մեր բուհում «Ինգո Արմենիա» ապահովագրական ընկերության կազմակերպած անվճար վարպետաց դասընթացներին՝ նախատեսված ընկերության 150-ից ավելի գործակալների և աշխատակիցների համար: Ռուսաստանից հատուկ հրավիրված սպասարկման և վաճառքի խորհրդատու Աննա Պետրիչենկոն ներկայացրել է ակտիվ վաճառքների հիմունքները և գործիքները:

Գնահատման և թեստավորման կենտրոնը ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հետ համատեղ հոկտեմբերի 25-28-ը Ջերմուկում կազմակերպել է «Հանրակրթության զնահատման համակարգը. հիմնախնդիրները և զարգացման հեռանկարները» թեմայով խորհրդաժողով, որին մասնակցել են ՀՀ ԿԳ նախարարի տեղակալ Մանուկ Մկրտչյանը, մի շարք բուհերի, նախարարության և ԳԹԿ-ի ընդունելության գործընթացի պատասխանատուներ: Մեր համալսարանից մասնակցել է ընդունող հանձնաժողովի պատասխանատու քարտուղար Մերի Բաղալյանը: Խորհրդաժողովը առիթ է ընձեռել՝ ծանոթանալու ընդունելության գործընթացի ամբողջ տեղեկատվական փաթեթին:

Ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը շնորհակալագիր է ստացել Ռոստովի պետական տնտեսագիտական համալսարանից՝ «Հարավային և Արևելյան Եվրոպան՝ սոցիալ-տնտեսական մարտահրավերների խաչմերուկում» խորագրով 6-րդ միջազգային ամառային դպրոցին (ASECU կոնֆերանս) ՀՊՏՀ ուսանողների և դասախոսների մասնակցությանն աջակցելու համար:

ՀՊՏՀ ուսանողներ Մերի Հայրապետյանը և Հայկ Գրիգորյանը ԵՄ Տեմպուսի «Հայաստանի բուհերի որակի ապահովման գործընթացներում ուսանողների մասնակցության ընդլայնում» (ESPAQ) ծրագրի շրջանակներում ծրագրի համակարգող Մաչերատայի համալսարանում (Իտալիա) մասնակցել են որակի ապահովման ուսանող-փորձագետների վերապատրաստմանը: Ուսանողներին ներկայացվել է Իտալիայում որակի ապահովման փորձը և առանձնահատկությունները, Մաչերատայի համալսարանի ինովացիոն ծառայությունը, որակի ապահովման համակարգը, դրանում ուսանողների մասնակցությունը, ուսանող-փորձագետի մասնակցության առանձնահատկությունները մշտադիտարկման և զնահատման գործընթացում:

Հոկտեմբերի 27-ին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանն իր աշխատասենյակում ընդունեց ՌԻՄ ներկայացուցիչներին՝ խորհրդի նախագահ Սերգեյ Խառատյանի գլխավորությամբ: Քննարկվեցին ուսումնական գործընթացի վերաբերյալ ՌԻՄ-ին ավելի վաղ տրված հանձնարարության արդյունքները: Ռեկտորն ուսանողների ուշադրությունը հրավիրեց խնդիրների լուծումը խոչընդոտող հանգամանքներին, խոստացավ աջակցել և հանձնարարեց վեր հանված հարցերն ու առաջարկները ներկայացնել գրավոր:

Բանկային գործի և ապահովագրության ամբիոնի դոցենտ Նորայր Սաֆարյանի նախաձեռնությամբ հոկտեմբերի 28-ին մեր համալսարանում էր ՀՀ ֆինանսական համակարգի հաշտարարի գրասենյակի պահանջները քննող մասնագետ Աշոտ Դոչիկյանը, ով բանախոսեց ֆինանսներ մասնագիտության 3-րդ և բանկային գործ մասնագիտության 4-րդ կուրսերի ուսանողների համար: Ներկայացվեց գրասենյակի առաքելությունը, գործառնությունները, վեճերի լուծման համար դիմելու ընթացակարգը, ծավալվեց հարցուպատասխան:

Խնայողությունների միջազգային օրվա առիթով՝ հոկտեմբերի 30-ին, Միջազգային համագործակցության գերմանական խնայքների հիմնադրամը կազմակերպել էր միջոցառում, որի ընթացքում ամփոփվել են հոկտեմբերին Հայաստանում անցկացված «Խնայողությունների խաղեր»-ի արդյունքները. երևանում 121 միավորով անգերազանցելի է համարվել ՀՊՏՀ «Կարմիր» թիմը, որի անդամներ Միլենա Համբարձումյանը, Լուսինե Անդրեասյանը, Լուիզա Մանուկյանը, Հակոբ Գրիգորյանը և Անահիտ Եփրեմյանը որպես պարզև ստացել են բանկային խնայողական հաշիվ (25 հազարական դրամ):

Նոյեմբերի 12-ին ՀԳՏՀ աշխատակիցները միացել են Երևանի քաղաքապետարանի հայտարարած համաքաղաքային ծառատունկին և շաբաթօրյակին: Համալսարանի բակի և հարակից տարածքների մաքրման և բարեկարգման աշխատանքները, որոնք կազմակերպել էին համալսարանի վարչատնտեսական աշխատանքներն իրականացնող ստորաբաժանումները, համախմբել էին բուհի աշխատակիցներին և ուսանողներին:

Ֆինանսների ամբիոնի ղեկավար, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աշոտ Սալնազարյանի խմբագրությամբ և ղեկավարությամբ լույս է տեսել «Ֆինանսներ. թեստեր և խնդիրներ» ուսումնական ձեռնարկը՝ նախատեսված տնտեսագիտական մասնագիտությունների ուսանողների, ինչպես նաև ֆինանսների ոլորտում մասնագիտական գործունեություն իրականացնող անձանց համար: Թեստերի և խնդիրների կազմման աշխատանքներին մասնակցել են ֆինանսների ամբիոնի դասախոսներ տ.գ.թ., պրոֆեսոր Լուկաշեն Բաղանյանը, տ.գ.դ., դոցենտ Սերգեյ Սուքիասյանը, տ.գ.թ., դոցենտներ Գոռ Չատինյանը, Վահան Բաղդասարյանը, Արմինե Ներսիսյանը, Արմենուհի Սիերյանը, Կարինե Միքայելյանը, Արմենուհի Սչանյանը, տ.գ.թ., ասիստենտ Մանե Մաթևոսյանը: Ձեռնարկի օրինակներ կան համալսարանի գրադարանում:

ծակցությամբ, նոյեմբերի 21-ին անցկացվեց ՀԳՏՀ-ում: «Նորարարությունը արտաքին գովազդում» թեմայով հանդես եկավ գովազդի ոլորտի փորձառու մասնագետ, Filmmaster ընկերության, նախկինում՝ Leo Brunett-ի արտ-տնօրեն Սաադի Ալկուաթլին: Ներկա էին Երևանի քաղաքապետարանի արտաքին ձևավորման և գովազդի վարչության պետ Արազ Բաղդասարյանը, դասախոսներ, ուսանողներ, հյուրեր: Ներկաներին ողջունեց Ուես փոխնախագահ Գրիշա Ամիրխանյանը: Մարքեթինգի ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Արարատ Ջաբարյանը ներկայացրեց բանախոսին, կարևորեց փառատոնի անցկացումը: Ելույթ ունեցավ Արազ Բաղդասարյանը (ՀԳՏՀ շրջանավարտ): Նոյեմբերի 24-ին Մելանի Քլենսիի (Սինգապուր) վարպետության դասն էր՝ «Կրեատիվի դերը գովազդում» թեմայով:

ՀԳՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղում նոյեմբերի 12-19-ն անցկացվել է «Ուսանողական աշուն-2016» մարզամշակութային փառատոնը. մարզական առաջնություններ՝ շախմատի և սեղանի թենիսի, ինտելեկտուալ խաղ-մրցույթ, ՈւՀԱ, լուսանկարչական, ասմունքի, երգի, պարի մրցույթներ: Կազմակերպվել էր մասնաճյուղի ուսանողական խորհրդի նախաձեռնությամբ և տնօրինության աջակցությամբ: Ներկա է գտնվել մասնաճյուղի տնօրեն Սոս Խաչիկյանը: Հաղթող է ճանաչվել ֆինանսներ մասնագիտության 2-րդ կուրսը: Մրցանակներ են ստացել բոլոր մրցույթներում 1-3 տեղեր զբաղեցրած ուսանողները: Նոյեմբերի 19-ին հանձնվել են նաև այն մրցանակները, որոնք մասնաճյուղի ուսանողները ստացել էին ՀԵՀ Վայոց ձորի մարզային կենտրոնի «Ուսանողական փառատոն-2016» ծրագրի շրջանակներում:

Նոյեմբերի 18-ին «Նժդեհ» ռազմահայրենասիրական ակումբի նախաձեռնությամբ ուսանողները հանդիպեցին ապրիլյան քառօրյա պատերազմի հերոս, «Մարտական խաչ» երկրորդ աստիճանի շքանշանակիր, մեր համալսարանի կառավարման ֆակուլտետի ուսանող Հարություն Բաղայանի հետ: Հերոսը պատմեց զինվորական ծառայության ու քառօրյա պատերազմի մասին:

Երևանի արտաքին գովազդի առաջին փառատոնի շրջանակում գովազդի, նորարարության և հաղորդակցման մասին վարպետության առաջին բաց դասը, փառատոնի կազմակերպիչների և Ուես համագոր-

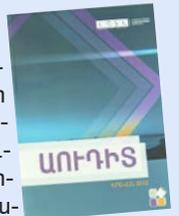

ՀՀ Անկախության 25-ամյակին նվիրված «Ուսանողական գավաթ» միջբուհական մարզական խաղերի շրջանակում, աղջիկների բասկետբոլի առաջնությունում 6 թիմերի շարքում ՀԳՏՀ հավաքականը նվաճել է 2-րդ մրցանակային տեղը (մարզիչն է ֆիզդաստ., ԱԻ և ՔՊ ամբիոնի դոցենտ Էլիանորա Գրիգորյանը):

Մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետի ղեկան Թաթև Սկրտչյանի նախաձեռնությամբ նոյեմբերի 9-ին մագիստրատուրայի 1-ին և 2-րդ կուրսերի ուսանողները եղել են ՀՀ ԿԲ-ի այցելուների կենտրոնում: Այցը ղեկավարել է մարքեթինգի ամբիոնի դոցենտ, տ.գ.թ. Լիլիթ Դադայանը: Ուսանողները ծանոթացել են դրամաշրջանառության պատմությանը, գլխավոր դրամատան գործառույթներին ու դրամավարկային քաղաքականությանը: Ավարտին մագիստրանտները տեսանյութի միջոցով անփոփել են իրենց ստացած տեղեկությունները փողի տպման աշխատանքների մասին:

Կառավարչական հաշվառման և աուդիտի ամբիոնի վարիչ Լիանա Գրիգորյանի խմբագրությամբ և ղեկավարությամբ լույս է տեսել «Աուդիտ» ուսումնական ձեռնարկը՝ տնտեսագիտական մասնագիտությամբ ուսանողների, աուդիտորական գործունեություն ծավալողների համար: Հեղինակներն են՝ տ.գ.դ. Լիանա Գրիգորյան, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Աղասի Սարգսյան, տ.գ.թ., դոցենտներ Կարեն Առաքելյան, Սոնա Ղազարյան, Արհա Սարգսյան, Աննա Բայադյան, Վահան Բաբայան: Այն շարադրված է կրթական չափորոշիչների արդի պահանջներով, ներկայացված են աուդիտի տեսության, ընդհանուր, գործառնական և ֆինանսական ենթակառուցվածքների, աուդիտի, ինչպես նաև հաշվապահական փորձաքննության հիմնահարցերը:

Նոյեմբերի 15-ին «Գործարար միջավայրի բարելավման և միջազգային տնտեսական համագործակցության ընդլայնման արդի հիմնախնդիրները 33-ուն» խորագրով ՀՊՏՀ 26-րդ գիտաժողովի մեկնարկից առաջ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանն իր առանձնատեսակում ընդունեց ՀՊՏՀ գիտաժողովի հյուրին՝ ԱՄՆ-ի Մարքուեթի համալսարանի պատվավոր պրոֆեսոր Փիտեր Թունանոֆին:

Նոյեմբերի 22-ին ռեկտորատը շնորհավորեց կոմերցիայի և բիզնեսի կազմակերպման ամբիոնի ղոցենտ, տ.գ.թ. Գագիկ Չատինյանի 70-ամյակը: Հոբեյարին ջերմ խոսքեր հղեց ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը՝ շեշտելով, որ Գագիկ Չատինյանը կանգնած է մեր բուհի ստեղծման ակունքներում, համալսարանի կայացման ու հաստատման ճանապարհը կերտողներից մեկն է, մեծ ավանդ ունի գիտության զարգացման և սերունդների կրթման ու դաստիարակման գործում, ապա հանձնեց շնորհավորական ուղերձ:

Նոյեմբերի 23-ին Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանատունը կազմակերպել էր կլոր սեղան-քննարկում՝ «Տնտեսական զարգացման ջանքերը Հայաստանում» թեմայով, որին մասնակցել են Հայաստանի առաջատար բուհերի ուսանողներ, այդ թվում՝ 10 ուսանող ՀՊՏՀ-ից: Քննարկման մասնակիցներին ողջունել է Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանության երկրորդ քարտուղար-փոխիյուպատոս պրն. Ռաֆայել Սամբուն: Կլոր սեղան-քննարկումը վարելու համար դեսպանատան կողմից հրավիրված էին Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի (ՎԶԵԲ) Գործարարության աջակցման գրասենյակի ղեկավար Գևորգ Պողոսյանը, ՓՄՁ համագործակցության ասոցիացիայի ղեկավար Հակոբ Ավագյանը և «Ուորլդ Վիժն Հայաստան»-ի տնտեսական ծրագրի ղեկավար Հուսիկ Սարգսյանը: Բանախոսները ներկայացրել են Հայաստանի գործարար միջավայրում, գյուղատնտեսության ոլորտում առկա խնդիրները, դրանց լուծման հեռանկարները: Ծավալվել է քննարկում:

նարկումը վարելու համար դեսպանատան կողմից հրավիրված էին Վերակառուցման և զարգացման եվրոպական բանկի (ՎԶԵԲ) Գործարարության աջակցման գրասենյակի ղեկավար Գևորգ Պողոսյանը, ՓՄՁ համագործակցության ասոցիացիայի ղեկավար Հակոբ Ավագյանը և «Ուորլդ Վիժն Հայաստան»-ի տնտեսական ծրագրի ղեկավար Հուսիկ Սարգսյանը: Բանախոսները ներկայացրել են Հայաստանի գործարար միջավայրում, գյուղատնտեսության ոլորտում առկա խնդիրները, դրանց լուծման հեռանկարները: Ծավալվել է քննարկում:

Նոյեմբերի 29-ին լրացավ մեր համալսարանի նախկին ռեկտոր (1984-1991), տ.գ.դ., պրոֆեսոր, գիտության ու տեխնիկայի վաստակավոր գործիչ, գիտության ու մանկավարժության նվիրյալ Լևոն Եղիշեի Վարդանյանի ծննդյան 90-ամյակը: Այս առթիվ ՀՊՏՀ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի հանձնարարությամբ պրոռեկտորներ Գագիկ Վարդանյանը և Պարույր Քալանթարյանը, արհևոմիտեի նախագահ Գրիգոր Տերտերյանը և մարքեթինգի ամբիոնի ղոցենտ Շիրակ Սահակյանն այդ օրը հյուրընկալվեցին Վարդանյանների հարկի ներքո և հոբեյարին հանձնեցին ՀՊՏՀ ռեկտորի ուղերձը՝ բուհի ղեկավարության, արհևոմիտեի, պրոֆեսորադասախոսական կազմի և ուսանողության անունից:

ՀՊՏՀ-ի և ԱՄՆ համագործակցության շրջանակներում նոյեմբերի 30-ին «Տարածաշրջանային տնտեսական զարգացումները Կովկասում և Կենտրոնական Ասիայում» թեմայով դասախոսությամբ մեր համալսարանում հանդես եկավ ԱՄՆ երևանյան գրասենյակի ղեկավար Տերեսա Ղաբան Սանչեսը: Ներկա էին ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը, պրոռեկտոր Գագիկ Վարդանյանը, դասախոսներ, աշխատակիցներ, ԱՄՆ երևանյան գրասենյակի տնտեսագետ Վահրամ Ջանվելյանը, ուսանողներ: Միջոցառումը կազմակերպել էր արտաքին կապերի բաժինը: Ողջունելով ներկաներին՝ ռեկտորը կարևորեց համալսարանի և ԱՄՆ-ի մշտական համագործակցությունը և պարբերական դասախոսությունները: Տերեսա Սանչեսը դիտարկեց համաշխարհային, ապա տարածաշրջանի տնտեսական վիճակը: Ներկայացվեց ԱՄՆ-ի մշակած աղյու-

սակը, որտեղ արտացոլված էին 2015-2017 թթ. համաշխարհային, եվրոպական տարածաշրջանի երկրների, զարգացող շուկաների, ԱՄՆ-ի, Չինաստանի, Ռուսաստանի և Հայաստանի տնտեսական աճի կանխատեսվող տեմպերը (ըստ դրա՝ 2017 թ. Հայաստանում ակնկալվում է 2.7% տնտեսական աճ): «Հայաստանի տնտեսական զարգացման հեռանկարները» դասախոսության առանձին հատվածն էր: Ծավալվեց հարցուպատասխան: Ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը հետաքրքիր և օգտակար դասախոսության համար շնորհակալություն հայտնեց Տերեսա Սանչեսին:

«**Հայբիզնեսբանկի**» ու «Արարատ» բանկի հետ ՀՊՏՀ-ի համագործակցության շրջանակներում այս կիսամյակում մեկնարկել է պիլոտային ծրագիր, որի ընթացքում բանկային գործ մասնագիտության 4-րդ կուրսի ուսանողները «Բանկային ռիսկերի կառավարում» առարկայի գործնական պարապմունքներն անցկացրել են նշված բանկերում: Նոյեմբերի 30-ին ծրագրի շրջանակում վերջին դասերին ներկա է գտնվել բանկային գործի և ապահովագրության ամբիոնի ղեկավար Աննա Ասլանյանը:

Հաշվապահական հաշվառման և աուդիտի ֆակուլտետի 3-րդ կուրսի ուսանողուհի Անի Սարգսյանի հեղինակությամբ լույս է տեսել «Երկու կյանք» բանաստեղծությունների ժողովածուն, որի շնորհանդեսը հոկտեմբերի 21-ին էր նույն ֆակուլտետի ՌԻԽ նախաձեռնությամբ և ղեկավարի տեղակալ Սոնա Ղազարյանի, ուսանողների, ասպիրանտների մասնակցությամբ: 3 օր անց իր աշխատասենյակում ռեկտոր Կորյուն Աթոյանն ընդունեց հեղինակին, շնորհավորեց ու նոր ձեռքբերումներ մաղթեց: Անի Սարգսյանն իր հերթին շնորհակալություն հայտնեց ռեկտորին:

Տնտեսամաթեմատիկական մեթոդների ամբիոնի հետազոտական աշխատանքների գծով մասնագետ, տ.գ.թ. Աղասի Թավադյանը և միկրոէկոնոմիկայի և ձեռնարկատիրական գործունեության կազմակերպման ամբիոնի ասպիրանտ, ՀՀ ԿԲ դրամավարկային քաղաքականության վարչության իրական հատվածի վերլուծության ու կանխատեսումների բաժնի մակրոտնտեսագետ Հայկազ Իգիթյանը, Կիրառական համակարգերի վերլուծության միջազգային ինստիտուտի (IIASA, International Institute for Applied Systems Analysis) հրավերով, նոյեմբերի 22-24-ը Ավստրիայի Լաբսենբուրգ քաղաքում մասնակցել են «Եվրամիություն և Եվրասիական տնտեսական միություն. երկարաժամկետ համագործակցություն, մարտահրավերներ և հնարավորություններ» խորագրով գիտաժողովին:

Աղասի Թավադյանը գիտաժողովում ընդգծել է Հայաստանի Հանրապետության դերը՝ ԵՏՄ-ի և ԵՄ-ի միջև կապերի ամրապնդման հարցում: Հայկազ Իգիթյանը հանդես է եկել «ՀՀ և ՌԴ միգրացիան նոր քայնական DSGE մոդելում» աշխատանքով:

«Տարածաշրջանային էկոնոմիկա և կառավարում» առարկայի շրջանակում դեկտեմբերի 6-ին պետական և մունիցիպալ կառավարում մասնագիտության 4-րդ կուրսում բաց դասի թեման տարածաշրջանային տնտեսական զարգացումների և այդ համատեքստում Հայաստանի տնտեսական զարգացման մասին էր: Դասախոս, տ.գ.թ. Սարգիս Ասատրյանցն ուսանողական նստարանին էր՝ լսողի դերում և ամբիոնը տրամադրել էր ուսանողներին, որոնք աշխատել էին թիմերով, ուսումնասիրել տարածաշրջանային տնտեսական կառույցների, մասնավորապես՝ ԵՏՄ-ի, Մաքսային միության, Հայաստանի զարգացման հեռանկարները, հիմնախնդիրները և համակողմանիորեն ներկայացրին դրանք:

«Նժդեհ» ռազմահայրենասիրական ակումբը, կառավարման ֆակուլտետի մի խումբ ուսանողուհիների մասնակցությամբ, դեկտեմբերի 6-ին կազմակերպել էր սեմինար-դասընթաց, որը «ոչ» էր ատում ռաբիս երաժշտությանը՝ հիմնավորելով այս կատարողական եղանակի ոչ հայեցի երաժշտական մտածողությունը, հնչեղանգները և շեշտադրությունները: Ակումբի նախագահ Հայկ Գրիգորյանը, Լիլիթ Պետրոսյանը, Անահիտ Թաքիրյանը, Կարինե Դավթյանը, Անի Հարությունյանը անդրադարձան ռաբիս երաժշտության ծագմանը, զարգացմանը, մեր օրերում դրա սրընթաց տարածման միտումներին, համացանցը ողողած հայալեզու թուրքական ռաբիսին, թուրքերի կողմից հայ ժողովրդի հայրենասիրական ու ազգային ազատագրական պայքարի մասին երգերի յուրացմանը: Մեր հոգևոր ու ֆիզիկական հայրենիքի ու նրա մշակութային ժառանգության անաղարտությունը պահպանելու գործում ուսանողուհիները կարևորեցին սեփական երաժշտական գոհարները ճանաչելը, ներկայացնելը, քանի որ, երաժշտությունն էլ լեզու ու մտածողություն է, և պետք է դիմադրել մեր ներսի թշնամուն, որը փորձում է մայրենիի փոխարեն պարտադրել մեզ օտարի լեզուն: Միջոցառման ավարտին մասնակիցները պայմանավորվեցին համացանցում ևս նույն օրը երեկոյան իրենց վերաբերմունքը դրսևորել հայ երգի հայեցի կատարմամբ: Անահիտ Թաքիրյանը կատարեց «Աղունիկ» երգը:

Ռեկտոր Կորյուն Աթոյանը հերթական շնորհակալական նամակն է ստացել N զորամասի հրամանատարությունից, որում երախտագիտությունն է հայտնվում ՀՊՏՀ ուսանող Վարդան Մամիկոնյանին հայ ժողովրդի և նրա հաղթանակների ու ավանդույթների բարոյամարտական ոգով դաստիարակելու, հայոց բանակի շարքերը հայրենասեր, անմնացորդ ծառայելու պատրաստական հայրենյաց պաշտպանով համալրելու համար: «Դուք աներկբայորեն կարող եք հպարտանալ, որ նա պատվով է կրել հայրենիքի պաշտպանի բարձր կոչումը և բարեխղճորեն կատարել հայրենիքի հանդեպ իր սահմանադրական պարտքը»,- հաղորդում է հրամանատարությունը, ապա հավելում, որ շատ է կարևորում բանակի հանդեպ ռեկտոր Կորյուն Աթոյանի վերաբերմունքը, հավատն ու սերը:

«Արժանավորին արժանին մատուցելը մեզ համար եղել և մնում է ամենահաճելի ու թանկ պարտավորությունը կյանքում: Թող այս շնորհակալագիրը դառնա Ձեր տված հայրենասիրական դաստիարակության առհավատչյալ»,- նշված է շնորհակալագրում:

Վարդան Մամիկոնյանը զորացրվել է և շարունակում է ուսումը կառավարում մասնագիտությամբ (հեռակա ուսուցում), 2-րդ կուրսում:

«Հաշվապահական և հարկային հաշվառումը պրակտիկայում» թեմայով սեմինարը դեկտեմբերի 6-ին համախմբել է տարբեր ֆակուլտետների մեծաթիվ ուսանողների: ՈՒԽ արտաքին կապերի հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ Հաշվապահների պատրաստման պրակտիկայի կենտրոնի համահիմնադիրները՝ տնօրեն Դիանա Մնացականյանը և որակավորված աուդիտոր, գլխավոր հաշվապահ Դավիթ Առաքելյանը հանդես եկան բանախոսությամբ՝ ներկայացնելով կազմակերպությունների առցանց զրանցման, էլեկտրոնային հաշվետվությունների ներկայացման և հաշվարկային փաստաթղթերի դուրսգրման համակարգերը, պարզաբանեցին էլեկտրոնային ստորագրության ակտիվացման կարգը:

Արտաքին առևտրային քաղաքականություն մասնագիտության 2-րդ կուրսի մագիստրանտ, MYbookstore առցանց գրախանութի հիմնադիր Լևոն Ստեփանյանը դեկտեմբերի 10-ին «Երևան Մոլ» առևտրի և զվարճանքի համալիրի առաջին հարկում կազմակերպել էր գրքի ցուցահանդես՝ «Ավելի երգանկարներ է տալը, քան առնելը» խորագրով: Ցուցադրված գրքերը նախաձեռնող խմբի կողմից նախապես իրականացրած գրքահավաքի արդյունք էին: Այցելուներն ընտրում էին իրենց հետաքրքրող գրքեր, ապա սրահում տեղադրված արկղերում հանգանակում էին քաղցկեղով հիվանդ երեխաների բուժման համար: Հասույթը Fund 100 բարեգործական հիմնադրամի միջոցով կուղղվի քաղցկեղով հիվանդ երեխաներին:

Միջոցառմանը մասնակցում էին գրողներ, MYbookstore-ի բազմաթիվ գործընկերներ, վերոնշյալ հիմնադրամի ներկայացուցիչներ:

ԶՎՎԱԽՔԻ ԴՈՒՍՏՐԸ

«Մեր շնորհալիները» խորագրի հերոսուհին ֆինանսական ֆակուլտետի 3-րդ կուրսեցի Քրիստինե Շիպակցյանն է: Ծնվել և հասակ է առել Ջավախքի Ազավրետ գյուղում: Շիպակը երգրում նահանգի գյուղերից է եղել, որտեղից Քրիստինեի պապերը 1928 թվականին Ջավախք են գաղթել և հայրենի եզերքի կարոտն ու հիշողությունն ամփոփել ու անմահացրել են Շիպակցյան ազգանվամբ (որքանով Քրիստինեն է հիշում, իրենց տոհմիկ ազգանունը Քամայյան է):

Պատմական Հայաստանի Գուգարք նահանգի Ջավախք գավառն իր շքեղաշուք բնության գրկում շատ պոետներ, գեղանկարիչներ, փիլիսոփաներ է ծնել: Բնաշխարհն ու բնության տարերքը նրանց հոգիները լցրել են ստեղծագործելու անդիմադրելի ցանկությամբ, կատարելության մի բարձր ձգտմամբ:

Ջավախքի դստեր հմայքով, պարզությամբ ու գեղեցկությամբ մեզ ներկայացավ մեր հերոսուհին: Քրիստինեն մեր գրույցի առաջին իսկ պահից գերեց մեզ իր անկեղծությամբ, ուսման, անելիքների ու ծրագրերի մասին անկաշկանդ և պարզ դատողություններով: Գավառից մայրաքաղաք եկածի երկյուղածությունն ու հուզմունքն արդեն տեղի են տալիս. խոստովանում է, որ սկզբում անհանգստություն ուներ, որ իր գիտելիքն ու պատրաստվածությունը բավարար չեն, իր հասակակիցներից շատերը դպրոցական կրթությունից զատ, «կրկնուսույցների դպրոց են ավարտել»: Հիմա արդեն ավելի հանգիստ է սովորում, ապագայի գործնական ծրագիրն է կազմում ու աշխատում է իրեն ծնող Ջավախք աշխարհի ու իրեն կրթություն ու առաջխաղացում խոստացող մայրաքաղաքի միջև կառուցել իր ապագան:

Ահա այստեղ մի փոքրիկ գաղտնագրեծում. Քրիստինեն չգիտեր, թե ինչու ենք իրեն հրավիրել գրույցի: Իրականում աղջկա մասին մեզ պատմել էր նրա փիլիսոփայության դասախոսը՝ դոցենտ Սոֆյա Օհանյանը՝ բացահայտելով, որ մի շատ անուշ աղջիկ է, խորունկ հոգի, բանաստեղծական աշխարհ ունի, գրում ու նկարում է: Մեր գրույցի ընթացքում տեղեկանում է, ժպտում անսթենեթ ու առանց բարդությունների շարունակում պատմել իր ընտանիքի, գյուղի, հայրենակիցների, իր նախասիրությունների մասին: Ու փոքր-ինչ անց մի ձեռագիր տետրակով ու մի քանի ձեպանկարներով առարկայանում են մեր լսածն ու երևակայածը:

Կարոտի լույսն ու ներշնչանքն են խաղում նրա աչքերում: Գծանկարներում կարծես իրեն է կերտում, կերպարն այն աղջկա, որ որոնումների ծանապարհ է անցնում, ձգտում, երագում, հաղթահարում:

Միտելի հեղինակներն են Պարույր Սևակը, Հովհաննես Թումանյանը, Համո Սահյանը, ում բանաստեղծություններով ոգեշնչվում է, իսկ գեղանկարչության մեջ հմայում ու զարմացնում են Մարտիրոս Սարյանի ստեղծագործությունները:

Քրիստինեի գրչով գեղեցիկը, սերը, կարոտը, բարությունը տարրալուծվում են բառերի ու ոգեշնչման ուժով դառնում բանաստեղծություն:

ԱՐՄԻՆԵ ՎՐԴԱՆՅԱՆ

Քրիստինե Շիպակցյան

Մեր գյուղը

Մեր գյուղը փռված սարի լանջին, ժպտում է կարծես բոլոր գյուղերին, Մեր գյուղի միջով առվակն է հոսում, Ու գյուղն իր հունով մեջտեղից կիսում:

Թե հեռվից նայես մեր փռված գյուղին, Կտեսնես հրաշք՝ բնության գրկում, Իսկ եթե նայես աշխույժ առվակին՝ Կտեսնես ուրախ շողերն արևի:

Մեր գյուղում կան շատ ծիլ ու ծաղիկներ, Նաև կան բարձրիկ, բարձրիկ բարդիներ, Որ օրորվում են քամու սուսափից, Խշշում ու նագում մինչև ուշ գիշեր:

Դիշերային պատկեր

Ժայռերը խփվել են աղբյուրի մեջ, Կարծես՝ անտրտունը են ամպերը, Երկնքում վառվում է լապտերը անշեջ, Մեղմ է գիշերվա պատկերը:

Աստղերը զարթնել են մթին, Լուսինն է նրանց հետևում, Շողբերը զցել գետակին, Ալիք է տալիս ավերին:

Մի փոքրիկ թուփ էր կուչ եկել, Շտապող գետակի եզերքին Գետակը նրան պատմում էր, Իր սիրո ու կյանքի մասին:

Տխրության ձորից բխում են նորից Հույզ ու արցունքներ ու անհագ թախիծ, Դու ո՞ւմ ձեռքում ես, հայրենիք, լալիս Ո՞ւմ ես դու թողել Սիս ու Մասիս:

Այդ ո՞ւմ ձեռքում է տանջվում քո Անին, Ո՞ւմ ձեռքում է ավերակ դարձել, Ինչպե՞ս են դիպել ամեն մի քարին, Ամեն մի վանքը ինչպե՞ս ավերել...

Ինչքա՞ն փորձության միջով ես անցել, Ինչքա՞ն են զարկել քեզ դաժան օրեր, Ինչպե՞ս ես տարել դու դավ ու ավեր, Եվ այդուհանդերձ, կանգուն մնացել...

Առաջին ջրան փաթիլները

Առաջին ձյան փաթիլները
Գալիս են ու մեղմ սահում,
Ինչպես աշնան կաթիլները՝
Արցունքոտ են միշտ թափվում:

Առաջին ձյան փաթիլները,
Աշնան վերջին օրերում,
Նվաճում են աշնան սերը,
Մեզ նոր օրեր պարզում:

Առաջին ձյան փաթիլները,
Չմռան գիրկն են մեզ կանչում,
Եվ պարզում ձմռան սերը,
Մեզ նոր խոսքեր շնջում:

Սպիտակափառ ջմլն

Չմռան գիշերը
Ծերմակ է թվում,
Երբ փաթիլները
Ցած են սլանում:

Ու մթության մեջ,
Ծերմակը նրա
Սփռում է լույսեր
Լցվում տուն ու բակ:

Եվ կարծես գյուղում
Արծաթն է տիրել,
Փայլով ողողել
Դաշտեր ու ձորեր:

Եվ հենց այդ պահին
Ես դուրս եմ գալիս
Եվ իմ աչքերին
Արծաթն է տալիս:

Եվ այդ արծաթից,
Խավարն է բացվում,
Չյան փաթիլներից
Գիշերն արթնանում:

Իսկ մեծ երկնքում,
Լուսինն է փայլում.
Լուսինն իր լույսով
Չյանն է հմայում:

Կյանքից ինչպե՞ս են օգտվում մարդիկ,
Եվ ով ինչպե՞ս է կյանքը ընկալում,
Եվ ո՞վ է իրեն զգում երջանիկ,
Իսկ ո՞վ է այնքան լքված ու տրտում:

Մեկի խնդրության, մյուսի լացի մեջ
Ես կյանքին բնավ չեմ մեղադրում,
Մարդն է մարդուն լույս տալիս անշեջ,
Եվ հենց նա էլ՝ այդ լույսը մարում:

Ո՞վ է հասկանում մարդկային լեզուն,
Թե ում ինչպես է կարելի դիմել,
Հայտնաբերման շարանն է լեցուն,
Մի՞թե բարեկիրթ չենք կարող խոսել:

Եվ վերջապես, ո՞վ է հասկանում,
Թե ինչու ենք մենք լույսաշխարհ եկել,
Քանդելո՞ւ աշխարհը, նյութելու դավե՞ր,
Թե՞ կերտելու նոր գալիք ու հույսեր...

Աղմկոտ քաղաք, մարդաշատ փողոց,
Անեն տեղ ձայներ, աղմուկ, թոհուբոհ,
Խաղում են ահա ժիր մանուկները,
Փորձում են գտնել խաղ ու խաղընկեր:

Գեղեցիկ քաղաք, բարձրահարկ շենքեր,
Բազում խանութներ և իրարանցում,
Այնպես պատշաճ է՝ մարդիկ երջանիկ
Ձեռք-ձեռքի տված ման են գալիս միշտ:

Ախ, երթուղիներ, դուրս ո՞ր եք շտապում,
Որ ինձ հասցնեք իմ հայրենի տո՞ւն:
Ո՞վ, փչող քամի, այնքան ծանոթ ես,
Իմ հայրենիքի հովն ու կարոտն ես:

Աղմկոտ քաղաք, մարդաշատ փողոց...
Ու մեծ քաղաքում ես ինձ եմ գտել...
Բայց ինձ չի հուզում ոչինչ էլ այստեղ,
Քանի որ արդեն գյուղս եմ կարոտել:

Արդյունքների ու անելիքների ք ն ն ա ր կ ու մ

ՀՊՏՀ գիտական խորհրդի նախագահ, ռեկտոր, պրոֆեսոր Կորյուն Աթոյանի նախագահությամբ ղեկավարվող 1-ին տեղի ունեցավ համալսարանի գիտական խորհրդի հերթական նիստը: Օրակարգի առաջին հարցը՝ 2016-2017 ուսումնական տարվա ընդունելության արդյունքների մասին, զեկուցեց ուսումնամեթոդական աշխատանքների գծով պրոռեկտոր Պարույր Քալանթարյանը՝ ներկայացնելով ընդունելության գործընթացի արդյունքները: Պրոռեկտորը նշեց, որ ՀՊՏՀ ընդունող հանձնաժողովն աշխատել է մայիսի 5-ից նոյեմբերի 1-ը, իսկ արդյունքներն այսպիսին են՝ առկա ուսուցման բակալավրիատ է ընդունվել 940, առկա մագիստրատուրա՝ 530, հեռակա բակալավրիատ՝ 235, հեռակա մագիստրատուրա՝ 290 դիմորդ: Անդրադառնալով ՀՊՏՀ ֆինանսատնտեսագիտական քոլեջի ընդունելության արդյունքներին՝ Պարույր Քալանթարյանը նշեց, որ արհեստակցական ուսումնարանում երկու խումբ է ձևավորվել, մինչդեռ, քոլեջում ընդունելությունը կրկնակից ավելի աճել է՝ պայմանավորված այն ՀՊՏՀ-ին միացնելու հանգամանքով: Գիտխորհուրդը ընդունող հանձնաժողովի աշխատանքը գնահատեց բավարար և հաստատեց որոշումը:

Ուսումնամեթոդական աշխատանքների գծով պրոռեկտորը զեկուցեց նաև կրթական ծրագրերի մշակման ընթացքի մասին՝ ներկայացնելով 6 վերալիցենզավորված կրթական ծրագրերի մշակման արդյունքները, մատնանշեց կատարվածը ու նաև՝ ճշգրտման կարիք ունեցող խնդիրները, որոնց շուրջ լրացուցիչ քննարկումներ կկազմակերպվեն: Ձեկուցումն ընդունվեց ի գիտություն:

Հիշեցնենք, որ նախորդ նիստին ստեղծվել էին գիտխորհրդին կից 3՝ ուսումնամեթոդական, մրցութային և հրատարակչական հանձնաժողովներ: Այս նիստում ուսումնամեթոդական հանձնաժողովի

նախագահ Պարույր Քալանթարյանը, մրցութային հանձնաժողովի նախագահ Արամ Սարգսյանը և հրատարակչական հանձնաժողովի քարտուղար Խորեն Մխիթարյանը ներկայացրեցին հանձնաժողովների աշխատակարգերը, կազմերը, իրավասություններն ու լիազորությունները: Գիտխորհուրդը հաստատեց 3 հանձնաժողովների աշխատակարգերը:

Փակ, գաղտնի քվեարկության դրվեց և բաց քվեարկությամբ հաստատվեց Եղեգնաձորի մասնաճյուղի փոխտնօրեն, տնտեսագիտության թեկնածու Արփիմե Հովակիմյանին դոցենտի գիտական կոչում շնորհելու հարցը, ում մինչ քվեարկությունը ներկայացրեց մրցութային հանձնաժողովի նախագահ, պրոֆեսոր Արամ Սարգսյանը:

Գիտության և արտաքին կապերի գծով պրոռեկտոր, պրոֆեսոր Գագիկ Վարդանյանը ներկայացրեց ատենախոսությունների թեմաներ և գիտական ղեկավարներ հաստատելու մասին հարցը:

Գիտխորհուրդը միաձայն քվեարկությամբ հրատարակության երաշխավորեց նաև ՀՊՏՀ Եղեգնաձորի մասնաճյուղի 2015 թ. «ՀՀ մարզերի տնտեսության զարգացման հիմնախնդիրները» գիտաժողովի նյութերը, «Ուղեղային կենտրոնները արդի քաղաքական գործընթացներում» (հետազոտական խմբի ղեկավար՝ տ.գ.թ., դոցենտ Վարդան Աթոյան, անդամներ՝ փ.գ.թ., դոցենտ Սոֆյա Օհանյան, հայցորդ Արփիմե Մալքոյան) և «Գյուղատնտեսական ռիսկերի ապահովագրության համակարգի ներդրման ուղիները Հայաստանի Հանրապետությունում» (հետազոտական խմբի ղեկավար՝ տ.գ.դ., պրոֆեսոր Սամվել Ավետիսյան, անդամներ՝ տ.գ.դ. Հրաչյա Ծպնեցյան, տ.գ.թ., դոցենտ Արման Դաղունց, տ.գ.թ. Արմեն Վարդանյան) կոլեկտիվ մեմագրությունները:

ԳՈՂԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՀԱՄԱՑԱՆՅՈՒ ՎԱՐՔԱԿԱՆՈՒ

Համացանցի կայացման տարիներին համակարգիչը հիմնականում ինտելեկտուալներին էր ծառայում, և մեծ մասի համար էթիկետի պահպանման խնդիր չկար: Օգտատերերի թվի սրընթաց աճի հետ նրանց վարքագծային հիմնախնդիրը դառնում է առավել տեսանելի և լուծում պահանջող: Համացանցային մեղ ընկերակցությունների շրջանակներում այսօր գործում են տեղական (լոկալ) վարքականոնի սկզբունքներ, սակայն, ընդհանուր առմամբ, վիրտուալ տիրույթում օգտատերն աջակցության կարիք ունի:

Համացանցի անսահմանափակ աշխարհում, հատկապես՝ սոցիալական ցանցերում, իրենց զուգահեռ կյանքը վարող մարդկանց նպատակները, սպասումները և դրսևորումները տարբեր են, ինչպես և տարբեր են իրենք՝ մարդիկ: Մեկին անհրաժեշտ է գտնել առօրեական հարցերի պատասխաններ, մյուսը որևէ հիմնախնդրի խմբային քննարկման կարիք է զգում, երրորդը՝ պարզապես մեկ բառ փոխանակելու, չորրորդը՝ իրեն ցուցադրելու, հինգերորդը հույս ունի հանդիպել բարձր ինտելեկտով զրուցակցի, վեցերորդը տրամադրված է բոլորին խելք սովորեցնել, յոթերորդը, ութերորդը... և այսպես երկար կարելի է թվարկել: Բոլորը ձգտում են իրենց ցանկությունները բավարարել համացանցում:

Մարդկանց նպատակներն անհատական են, և համացանցային փոխազդեցության հետևանքով տեղի է ունենում բնավորության, խառնվածքի, նկարագրի, կրթական մակարդակի և մտածողության, էթիկայի և էթիկետի բախում: Նման խառնաշփոթը կարող է հավասարակշռությունից դուրս բերել յուրաքանչյուր անձնակալուն համակարգ: Հետևաբար, կարծում ենք՝ տեղին է, նույնիսկ փոքր-ինչ ուշացած, հիշատակել դեռևս 1994 թվականին լույս տեսած Վիրջինյա Շեայի «Նեթիկետ» Netiquette (անգլ. net — ցանց և etiquette — էթիկետ) գրքում ձևակերպված հիմնական կանոնները, որոնք շարունակում են արդիական լինել և առավել բարեկիրթ ու քաղաքավարի դարձնել այդ շփումները: Դա, անշուշտ, պարտադրանք չէ, այնուհանդերձ, շատ օգտատերերի է աջակցում, համենայն դեպս, երաշխավորում է հարմարավետություն և բարյաակամ շփումներ:

1. Հիշի՛ր, որ գրուցում ես իրական մարդու հետ: Սա մեր ամենաակնհայտ թերությունն է ու ամենախախտվող «օրենքը»: Շատերը մոռանում են, որ իրենց զրուցակիցը համակարգիչ չէ, որ էկրանի վրա տառերի հետևում թաքնված է կենդանի մարդ, ում վրա կարելի է ուղղակիորեն ազդել: Արդյո՞ք այն, ինչը հասցեագրում ես մեկին, կասեիր նաև նրա աչքերին նայելով:

2. Հավատարի՛մ մնա վարքի այն չափանիշ-

ներին, որոնց իրական կյանքում հետևում ես: Համացանցը ստեղծում է անանունության պատրանք: Թվում է՝ քեզ ոչինչ չի սպառնում, որ ցանցում վարքագծային օրենքները խիստ չեն:

3. Հիշի՛ր, որ գտնվում ես կիբերտարածությունում: Եթե ակտիվ ցանցային կյանք ես վարում, այցելում ես տարբեր սոցիալական խմբեր ու ընկերակցու-

յուններ, պետք է հատկապես հաշվի նստես տեղական վարքականոնի հետ:

4. Հարգի՛ր այլոց ժամանակն ու շփման շրջանակը: Երբ շտապում ես որևէ ցնցող նորություն հայտնել համայն աշխարհին, մի պահ կանգ առ ու մտածի՛ր՝ արդյո՞ք բոլորին է այդ նորությունը հետաքրքիր:

5. Պահպանի՛ր դեմք-դիմագիծդ: Համացանցում օգտատերի հեղինակությունը պակաս կարևոր չէ, քան իրական կյանքում: Կարևոր է անհատականությանը պահպանումը, իհարկե, ոչ ամբողջ լսարանը, բայց շատերը կարող են քեզ ճանաչել:

6. Օգնի՛ր մյուսներին քո գիտելիքներով և այն ամենով, ինչով կարող ես: Համացանցում հայտնվում է միայն այն տեղեկությունը, որը հետաքրքիր է մարդկանց լայն շրջանակին կամ շահեկան է հեղինակին: Հետևաբար կարող են ծագել այնպիսի հարցեր, որոնց պատասխանները չկան համացանցում: Այս դեպքում կարող են օգնության հասնել բարի և բանիմաց մարդիկ, որոնք թեկուզ 5 րոպե կտրամադրեն օգնելու համար:

7. Մի՛ ներքաշվիր կոնֆլիկտի մեջ: Համացանցում ժամանակի մեծ մասն անցկացնող մարդը ճանաչելի է բորբոքված աչքերով և ձեռքի մատների ռեֆլեկտոր դողով, միաժամանակ նրանք ունեն ամուր նյարդեր. նրանց դժվար է հունից հանել:

8. Հարգի՛ր անձնական նամակագրության կամ գաղտնիության իրավունքը: Այս օրենքն ավելի ընդգրկում է մեկնաբանվում, քան ուրիշի անձնական էջերը քչփորելը և նամակներ կարդալը: Երբեք այլոց անձնական տվյալները՝ իրական անուններ, հեռախոսահամար, հասցե և նկարներ, մի՛ տարածի, առանց նրանց համաձայնության:

9. Մի՛ չարաշահիր հնարավորություններդ: Վիրտուալ տարածությունը ենթադրում է հասանելիություն ամենատարբեր ռեսուրսներին, մասնակիցների գիտելիքի տարբեր աստիճաններ: Երբեք մի՛ ցուցադրիր մյուսների նկատմամբ քո առավելությունը:

10. Ներողամի՛տ եղի՛ր այլոց սխալների նկատմամբ:

Անշուշտ, շատ-շատերին այս մասին հայտնելու ու հիշեցնելու կարիք չկա, այնուամենայնիվ, մեկ անգամ ևս հայացք ձգելը, հատկապես երիտասարդների համար, կարող է օգտակար լինել:

ԱՐՄԻՆԵ ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Երեխայի զարգացումը բարդ գործընթաց է և հաճախ ծնողներից պահանջում է ոչ թե սուկ հոգատարություն ու խնամք, այլ ցանկացած դրսևորման ու շեղման հանդեպ արագ արձագանքելու կարողություն: Օրինակ, վաղ շրջանում ի հայտ են գալիս աջլիկության և ձախլիկության նախանշանները: Նախնիները ձախլիկությունը թերություն էին համարում, այսօր և՛ ծնողները, և՛ մանկավարժները այս երևույթին վերաբերվում են առավել զրագետ՝ գիտակցելով, որ այն մարմնի ձախ մասի առաջնայնությունն է աջի նկատմամբ և միջամտության ենթակա չէ: Եթե չեն փորձում երեխային բռնի ուժով աջլիկ դարձնել, արդեն իսկ լավ է, և եթե դպրոցում դասվարն էլ համերաշխ է ծնողների հետ, ապա հրաշալի է:

Սակայն կան զարգացման շեղումներ, որոնք այնքան էլ բացահայտ չեն և դրսևորվում են նախադպրոցական տարիքից, և գուցե կարևոր են ավելի, քան ձախլիկությունը, քանի որ հետագայում պայմանավորում են անհատի կրթության ու զարգացման առաջընթացը: Այս հոդվածի շրջանակներում, չլինելով մասնագետ, ես ինձ թույլ կտամ ներկայացնել մի խնդիր, որին որպես ծնող տեղեկացել եմ շատ ուշ, երբ ավագ զավակներս 21-23 տարեկան էին, կրտսերը՝ 12, մինչդեռ այն չէր շրջանցել նաև ինձ, և ժամանակին տեղեկացվածությունն անչափ օգտակար կլիներ: Այս մասին բարձրաձայնելու պահանջ, անկեղծ ասած, առաջացավ հատկապես այն բանից հետո, երբ պարզեցի, որ իմ շրջապատում գրեթե ոչ ոք չի լսել այդ երևույթի՝ դիսլեկսիայի մասին, որը բնորոշվում է որպես անընթերցողություն կամ ընթերցախանգարում: Եվ ահա փորձեմ ներկայացնել այն ամենը, ինչ ուսումնասիրեցի երևույթի մասին:

Երեխաների կարդալու կարողության խանգարումների և դրանց դրսևորման պատճառները մանկավարժները, բժիշկները և հոգեբանները սկսել են ուսումնասիրել 20-րդ դարի 60-ական թվականներին: Այս խանգարումը հաճախ բնութագրվում է որպես «հանճարների հիմնախնդիր», և ասում են՝ տանջել է շատ հանրաճանաչ ու վառ անհատականությունների՝ Յանս Զրիստիան Անդերսեն, Լեոնարդո դա Վինչի, Ալբերտ Էյնշտեյն և այլք: Ուսումնասիրությունների արդյունքում երևույթի շուրջ տարբեր մոտեցումներ են ձևավորվել, որոնց շարքում ռուս և արևմտյան գիտնականների հայացքներն էականորեն տարբերվում են: Արևմուտքում գիտնականները դիսլեկսիան դիտարկում են ուսուցման ամբողջական համալիրում, ընդ որում՝ ոչ միայն ընթերցանության, այլև գրավոր խոսքի խանգարումները, հեգելը, հաշվելը, երաժշտական նշանների տարբերակումը և այլն: ԱՄՆ-ում ընդունված է դիսլեկսիան անվանել «ուսուցման յուրահատուկ դժվարություն», որն առաջանում է հոգեկան գործընթացների խանգարումների հետևանքով: Այն սահմանում են նաև որպես օրգանական ծագում ունեցող լեզվական խանգարում՝ բնութագրելով առանձին բառերի ապակողավորման (կարդալու ունակության) դժվարություններով, որոնք հաճախ դրսևորվում են խոսքային գործընթացների ձևավորված չլինելով: Որոշ գիտնականներ էլ կարծում են,

ԴԻՍԼԵԿՍԻԱ. ԶԱՐԳԱԿՄԱՆ ԱՌԱՋՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆ, ԹԵ՛ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄ

որ այդ սխալները կարդալու ուսուցման սկզբնական փուլերում կամային ուշադրության փոխակերպման և բաշխման դժվարության արդյունք են, երբ հնչության գործողությունները երեխայից պահանջում են առավելագույն կենտրոնացում: Մյուսները հակված են այն մտքին, որ տեսողական ֆունկցիայի խանգարումները բնորոշ են հիմնականում մտավոր հետամնաց երեխաներին և դիսլեկսիայի հետ միասին մտնում են նյարդահոգեկան խանգարումների մեջ:

Յստակ ախտորոշում ունի նաև գրելու ունակության խանգարումը, որը կոչվում է դիսգրաֆիա: Այս երկու խանգարումներն ի հայտ են գալիս ինչպես զուգակցված, այնպես էլ՝ առանձին: Որոշ մասնագետների կարծիքով՝ դրանք ուշադրության դեֆիցիտի ախտանիշի արտաքին դրսևորումներն են, ավելի ճշգրիտ՝ շարժվող ծավալային 3D պատկերների ընկալման խանգարում: Գրի լրիվ բացակայությունը կոչվում է ագրաֆիա, ընթերցանության անընդունակությունը՝ ալեքսիա:

Թեև դիսլեկսիայի՝ ընթերցանության մասնակի խանգարման բնորոշման հարցում, ինչպես նշեցինք, այսօր գոյություն չունի միասնական ու ճշգրիտ սահմանում, այնուհանդերձ, Դիսլեկսիայի միջազգային ընկերակցությունն ունի իր ձևակերպումը: Յամաձայն դրա՝ դիսլեկսիան, որի ախտանիշներն արտահայտվում են բառերի ճիշտ և արագ ճանաչման, ապակողավորման և ուղղագրական հմտությունների յուրացման ոչ բավարար ունակությամբ, ուսումնառության գործընթացի խանգարման առանձնահատուկ տարատեսակ է: Նմանօրինակ դժվարություններն ունեն նյարդաբանական հենք և կապված են լեզվի հնչյունաբանական բաղադրիչի ընկալման անլիարժեքության հետ: Այլ կերպ ասած՝ դիսլեկսիան կարդալու ունակության յուրատեսակ խանգարում է, որը ծագում է ուղեղի կողմից գրաֆիկական խորհրդանիշների մշակման ընթացքում առաջացած թերությունների հետևանքով և արտահայտվում է կայուն բնույթի կրկնվող սխալներով: Ընթերցանության խանգարումները շատ են տարածված երեխաների շրջանում, ընդ որում 4 - 5 անգամ ավելի հաճախ՝ տղաների:

Զնայած ախտանիշների ընդհանրությանը՝ դիսլեկսիան ոչ մի կապ չունի մտավոր հետամնացու-

թյան, ինչպես նաև տեսողության ու լսողության խանգարումների հետ: Հարկ է նշել, որ այն դժվար է արտահայտվում և այդ գործընթացում հարկավոր է հաշվի առնել մի շարք գործոններ: Հետազոտելիս կարողալու ցուցանիշները պետք է ամրագրի բժիշկը:

Այսօր էլ դիսլեկսիայի առաջացման պատճառների շուրջ վիճաբանությունները շարունակվում են: Գիտնական-բժիշկները պնդում են, որ ընթերցանության ու գրելու խանգարումները պայմանավորված են ժառանգական նախատրամադրվածությամբ և բնորոշ են աջկիսագնդային մտածողությամբ մարդկանց: Առանձին հեղինակներ մատնանշում են այդ խանգարումների սերտ կապը գաղտնի (լատենտ) ձախլիկության հետ: Դիսլեկսիայի արտահայտման բերկվորյակների հետազոտությունները ցույց են տվել, որ երևույթի ծագումը պայմանավորող որոշ գործոններ, այնուամենայնիվ, ժառանգական բնույթ ունեն:

Շատ հաճախ ծնողներն ու ուսուցիչները այս խնդիրն ունեցող երեխաներին համարում են չլսող, ծուլ, համառ, կամակոր՝ խորամուխ չլինելով, նույնիսկ անտեսելով, որ նրանք օժտված են առանձնահատուկ ձիրքով, ունակություններով: Եվ ահա մեծերի անտեղյակ ու անխոհեմ վարքագծի պատճառով երեխաները կորցնում են ուսման հանդեպ սերն ու հետաքրքրությունը, սկսում են ձախողել դասերը, հետ մնալ հասակակիցներից: Այս ամենի հետևանքն են դառնում տարբեր տեսակի բարդությունները, որոնք ձևավորում են ցածր ինքնագնահատական, վարքագծային շեղումներ, ընկճախտ:

Դիսլեկսիայով երեխաների մոտ նկատվում են սխալների հետևյալ խմբերը՝ ընթերցելիս հնչյունների փոխարինումներ և շփոթումներ (հատկապես արտաբերմամբ մոտ հնչյունների), ինչպես նաև գրաֆիկորեն նման տառերի փոխարինումներ, տառային ընթերցում (անվանում է առանձին տառերը, սակայն վանկ կամ բառ չի կազմում), բառերի հնչյունավանկային կառուցվածքի աղավաղումներ, որոնք արտահայտվում են հնչյունների կամ վանկերի բացթողումներով, ավելացումներով, տեղափոխումներով: Լինում են նաև կարդացածի իմաստն ընկալելու դժվարություններ, որոնք արտահայտվում են առանձին բառի, նախադասության կամ տեքստի

մակարդակով, ընդ որում, ընթերցանության տեխնիկական կողմի խանգարումներ չեն դիտվում, ինչպես նաև հանդիպում է ընթերցանության ժամանակ ապաբերականացում (հոլովական վերջավորությունների, գոյականի դեմքի, թվի անհամապատասխանություն):

Դիսլեկսիան սովորաբար ուղեկցվում է նաև ոչ խոսքային խանգարումներով: Այդ երեխաները դժվարանում են կողմնորոշվել տարածության մեջ, ընկալել մարմնի իրական ձևն ու չափը: Ուշ է ձևավորվում մարմնի աջ և ձախ կողմերի տարբերակումը: Դիսլեկսիայով երեխաների հետ աշխատելիս անհրաժեշտ է ձևավորել կամ զարգացնել հնչութային ընկալումը (հնչությունների տարբերակում), հնչութային վերլուծությունը, տեսողական վերլուծությունն ու համադրությունը (տառերի տարբերակում), տարածական պատկերացումները (աջ – ձախ, վերև – ներքև, մեծ – փոքր, վրա – տակ և այլն), տեսողական հիշողությունը, կապակցված բանավոր խոսքը:

Այս ամենով հանդերձ, մասնագետները պնդում են, որ անհրաժեշտություն է զգացվում նպատակաուղղված ու գրագետ միջամտության: Դրանից է կախված երեխայի ուսումնառության բարեհաջող ընթացքը, նրա անձնական ինքնագնահատականի ձևավորումը, հասակակիցների ու դասատուների հետ փոխհարաբերությունները, ինչպես նաև նպատակների իրականացման ճանապարհին կազմակերպվածությունն ու հաջողակ լինելը:

Մասնագետների կարծիքով կանխարգելիչ միջոցառումները պետք է սկսել նախադպրոցական տարիքից՝ զարգացնելով երեխայի տեսողական-տարածական գործառնությունը, հիշողությունը, ուշադրությունը, վերլուծական-համադրական մտածողությունը, մանր շարժունակությունը (մոտորիկան): Եվ ամենակարևորը՝ երբեք չի կարելի կշտամբել երեխային այն բանի համար, որ չի կարողանում վարժ կարդալ կամ սահուն ու կապակցված արտահայտվել: Իսկ արդեն արտորոշումից հետո խոսքը ոչ թե բուժման մասին է, այլ բաժին հասած առանձնահատկությունը կառավարելու տեխնիկայի, որով հաղթահարվում է խնդիրը: Երբեմն արտանիշները կարող են անհետանալ ինքնաբերաբար՝ երեխայի մեծանալուն համընթաց:

ՍԱՀՄԱՆԸ ԳԾՎՈՒՄ Է ԶԵՆՔՈՎ

«Մեզ չէր մտահոգում, որ մենք երիտասարդ ենք, որ պատերազմ է, որ կարող է դժվարություններ լինեն, մեր մեջ արթնացել էր ազգային ոգին ու դարավոր ոսոխի դեմ կռվելու, մեր հայրենիքը պաշտպանելու ձգտումը: Խոսքը միայն իմ մասին չէ, Արցախյան պատերազմի տարիներին դա բնորոշ էր բոլորին, դա ազգային մտածողություն էր»,- այս համեստ խոսքերը պատկանում են ազատամարտիկ («Հատուկ գունդ»), գումարտակի հրամանատար, պաշտոնաթող փոխգնդապետ Սամվել Մկրտչյանին, ով նոյեմբերի 30-ին ՀՀ ՊՏՏՀ իրավագիտության և քաղաքագիտության ամբիոնի դոցենտ, «Նորավանք» հիմնադրամի գործադիր տնօրենի տեղակալ Վարդան Աթոյանի հրավերով և մարքեթինգի ամբիոնի դոցենտ Լիլիթ Դադայանի նախաձեռնությամբ հյուրընկալվեց բակալավրիատի մարքեթինգի 2-րդ կուրսի ուսանողներին: Հանդիպմանը, որն անցավ ուսանողաշատ լսարանում, մասնակցում էր նաև մարքեթինգի ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ., պրոֆեսոր Արարատ Զաքարյանը:

Հանդիպման առիթը ազատամարտիկի կողմից «Հանուն Ազգ, Հավատք, Հայրենիք» գրքի հրատարակությունն է, որում ամփոփված են Արցախյան ազատամարտի տարիների հիշողություններ, պատմություններ, սահմանին կռվող զինվորի ապրումներ:

«Այսօր յուրահատուկ օր է, քանի որ մենք հանդիպում ենք կենդանի հերոս Սամվել Մկրտչյանի հետ: Ես չեմ չափազանցում, բայց Սամվել Մկրտչյանը, ում հետ աշխատելու բախտ եմ ունեցել, 21-րդ դարի կենդանի հերոսներից է»,- իր խոսքում նշեց Վարդան Աթոյանը՝ մանրամասնելով հյուրի նկարագիրը՝ ՀՀ Նախագահի «Արիության» մեդալի, ԼՂՀ Նախագահի «Մարտական ծառայության», ՀՀ ՊՆ «Վազգեն Սարգսյան», «Գարեգին Նժդեհ», «Անբասիր ծառայության համար» մեդալների, «Առաջին Գունդ», ԵԿՄ, ԼՂՀ «Մայրական երախտագիտություն», «Թալիշի պաշտպան» հուշամեդալների շքանշանակիր: «Եվ այսքանով հանդերձ՝ նա իմ ճանաչած ամենահամեստ մարդկանցից է, որն իր գրքում փորձել է ներկայացնել պատերազմի տարիների իր ապրումները, հույզերը: Մեծ է նրա ներդրումը հայոց երկրի անվտանգության պահպանման գործում»,- ասաց Վարդան Աթոյանն ու խոսքը տրամադրեց Սամվել Մկրտչյանին:

Ազատամարտիկը ներկայացրեց 1988 թ. շարժման սկիզբը, ամբողջ ժողովրդի ու հատկապես երիտասարդների անսահման հայրենասիրությունն ու կամավորագրու-

մը հայոց երկրի պաշտպանության գործին, սկզբում հախուռն, հետո ավելի կազմակերպված զորամիավորումների ձևավորումը, որը դարձավ «հայոց բանակի ստեղծման սաղմը»: «Մենք կռվում էինք ինքնամոռաց, մեզ համար այլ խնդիր չկար, քան մեր սահմանների անձեռնմխելիությունը ու ազգաբնակչությանը թշնամու ոտնձգությունից պաշտպանելը: Սահմանը գծվում է զենքով, և պատերազմի դաշտում հենց այդպես էր, այդ ժամանակ ամեն ինչ այնքան խառն էր, որ կարևոր էր միայն ուժը, ով ուժեղ էր, նա կհաղթեր»,- ասաց Սամվել Մկրտչյանն ու հավելեց, որ գրքում փորձել է ներկայացնել առաջին գծում կռվող զինվորների հույզերը, ապրումները, հոգեվիճակը:

Այնուհետև ուսանողները հարցեր ուղղեցին հյուրին՝ նրա անցած մարտական ուղու, «Օղակ օպերացիայի», նրա պատկերացմամբ ժամանակակից երիտասարդության արժեքային որակների մասին, ինչին հետևեց ապրիլյան քառօրյա զրկագներով հավաստված հիացմունքը: Ուսանողները հերոսի հետ հանդիպումը ջերմացին հուզիչ կատարումներով, իսկ վերջում նվիրեցին գրքեր:

Մարքեթինգի ամբիոնի վարիչ Արարատ Զաքարյանը շնորհակալություն հայտնեց Սամվել Մկրտչյանին՝ հյուր գալու, ինչպես նաև բարձր գնահատեց իրականությունը ճշմարտացիորեն արտացոլող գրքի համար: «Այսպիսի

գրքերը պետք է շատ լինեն, որոնք իսկապես հստակ և ճիշտ են ներկայացնում իրականությունը, ինչը շատ կարևոր է երիտասարդների համար: Հայրենասիրությունը երբեք և երբեք չպետք է փոխել այլ սիրո հետ: Հայրենիքը պետք է լինի ոչ միայն լեզվին, այլև սրտում»,- ասաց պրոֆեսորը:

Լիլիթ Դադայանն իր հերթին շնորհակալություն հայտնեց Սամվել Մկրտչյանին և ընդգծեց, որ ուսանողներն իսկապես հետաքրքրությամբ էին սպասում հանդիպմանը, քանի որ լավ առիթ է հենց պատերազմի մասնակցից պատերազմի մասին պատմություններ լսելը: «Մեր խոնարհումը և շնորհակալությունը Ձեզ՝ անգնահատելի ավանդի համար»,- ասաց նա:

Ամփոփելով՝ Վարդան Աթոյանը շնորհակալություն հայտնեց բոլոր ներկաներին և ընդգծեց նման հանդիպումների կարևորությունը. «Տեսական և գործնական գիտելիքներից բացի, անչափ կարևոր է հայրենասիրական դաստիարակությունը, որովհետև պետք է լինել նախ լավ քաղաքացի և հետո միայն՝ լավ մասնագետ»:

ԳՈՐԱՐ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

ՄԱՆԴՐՈ ԲՈՏԻՉԵԼԼԻ

ՄՏԱԽՈՂ ՏԻՐԱՄՈՐ

ՀԵԹԱՆՈՍԱԿԱՆ ԹՈՎՉԱՆԲԸ

Սանդրոյի զուտ անձնական արվեստում, ինչպես կիզակետում, միավորվում է այն ամենը, ինչը նախորդում էր այդ ժամանակի մշակույթին, և այն ամենը, ինչն այդ ժամանակ կազմում էր «ներկան»:

Ա. ԲԵՆՈՒԱ

1497 թ. փետրվարի 7-ին Ֆլորենցիայում սնափառության խարույկում Սանդրո Բոտիչելլի անվամբ մի գեղանկարիչ այրեց դիցաբանական թեմաներով իր լավագույն նկարներից մի քանիսը: Սնափառության խարույկը կրոնական բարենորոգիչ Ջիրոլամո Սավոնարոլայի հրահանգով Ֆլորենցիայի քաղաքացիներից առգրավված աշխարհիկ գրքերի, նկարների, քանդակների, երաժշտական գործիքների, խաղաթղթերի ու զառերի, շքեղ հանդերձների ու հայելիների այրումն էր: Բարեբախտաբար, այդ խարույկից փրկված փոքրաթիվ նկարներից էր նկարչի ամենահայտնի ու առեղծվածային ստեղծագործություններից մեկը՝ «Վեներայի ծնունդը», որն իրավամբ կարելի է համարել XV դարի իտալական գեղանկարչության խորհրդանշը:

Վերածննդի շրջանի իտալացի նշանավոր նկարիչ, գեղանկարչության ֆլորենտական դպրոցի ներկայացուցիչ Սանդրո Բոտիչելլին (իտալ.՝ Sandro Botticelli, իսկական անունը՝ Ալեսանդրո դի Մարիանո դի Վանի Ֆիլիպպի) ծնվել է 1445 թ. մարտի 1-ին կաշեգործ Մարիանո դի Ջովանի Ֆիլիպպիի և նրա կնոջ՝ Սմերալդայի ընտանիքում, Ֆլորենցիայում: «Բոտիչելլի» (տակառիկ) մականունը նրան է փոխանցվել ավագ եղբորից՝ գիրուկ Ջովանիից:

Սանդրոն անմիջապես չի դիմել գեղանկարչության: Նա երկու տարի աշակերտում է ոսկերիչ Անտոնիոյին (գոյություն ունի վարկած, որ իր կեղծանունը պատանին ստացել է նրանից), իսկ 1462 թ. սկսում է գեղանկարչություն սովորել նախ Ֆրա Ֆիլիպո Լիպիի, այնուհետև Անդրեա Վերոկկիոյի մոտ: 1460 թվականից նա ուներ սեփական արվեստանոցը Բոլոր սրբերի եկեղեցուց ոչ հեռու: Նրա առաջին ինքնուրույն ստեղծագործությունները պատկերում էին տիրամորը. դրանցից առավել հայտնի էին «Չաղորդության տիրամայրը», «Տիրամայր մանկան, երկու հրեշտակների և պատանի Յովհաննես Սկրտչի հետ» և այլն: 1470 թ. արված «Ուժի այլաբանություն» նկարը նշանավորում է Բոտիչելլիի սեփական ոճի ձեռք բերումը:

1470-ական թթ. վերջից նկարչի արագ տարածվող հռչակը դուրս է գալիս Ֆլորենցիայի սահմաններից, ու նա ստանում է բազմաթիվ պատվերներ: Այդ ժամանակ Միքստո IV պապը, որը Վատիկանի իր պալատում կապելլա էր կառուցել, ցանկանում է նկարազարդել այն և հրամայում է Բոտիչելլիին նշանակել աշխատանքների ղեկավար: 1481 թ. Բոտիչելլին Գիռլանդայոյի, Ռոսելլիի և Պերուջինոյի հետ մեկտեղ որմնանկարներով զարդարում է կապելլայի պատերը: 1508-1512 թթ. Յուլիոս II-ի օրոք առաստաղն ու խորանի պատը Միքելանջելոյի նկարազարդելուց հետո այդ կապելլան (հայտնի է որպես Միքստինյան կապելլա) ստանում է համաշխարհային փառք:

1490 թ. Ֆլորենցիայում հայտնվում է դոմինիկյան

վանական Ջիրոլամո Սավոնարոլան (1452-1498), որի քարոզներում հնչում էր հնազանդության և մեղսալի կյանքից հրաժարման կոչ: Բոտիչելլին հմայված էր այդ քարոզներով: Այդ ժամանակներից ի վեր՝ նրա ոճը կտրուկ փոխվում է. այն դառնում է ճզնավորական, երանգապնակը՝ զուսպ, մուգ գույների գերիշխմամբ: Կյանքի վերջին տարիներին Բոտիչելլին դադարում է աշխատել ու 1510 թ. մայիսի 17-ին 66-ամյա հասակում մահանում աղքատության մեջ:

Բոտիչելլի «Վեներայի ծնունդը» լրիվ մերկ կանացի մարմնի առաջին պատկերումն է, որտեղ մերկությունը չի խորհրդանշում նախասկզբնական մեղքը (ինչպիսին, օրինակ, Եվայի պատկերումն էր):

Նկարը ստեղծվել է 1482-1485 թթ., արված է տեմպերայով 172,5 x 278,5 սմ չափերով կտավի վրա: Ինչպես ենթադրում են արվեստաբանները, Վեներայի կերպարի բնորոշումն Սիմոնետ Վեսպուչին էր՝ Ֆլորենցիայի առաջին գեղեցկուհին, Ջուլիանո Մեդիչիի սիրուհին, իսկ որոշ հետազոտողների կարծիքով՝ նաև Բոտիչելլիի գաղտնի սերը (Բոտիչելլին երբեք ամուսնացած չի եղել):

Նկարչի այս մեծագույն ստեղծագործությունը երեք դարից ավելի խոր մոռացության մեջ էր գտնվում Ֆլորենցիայի մերձակայքում գտնվող Կաստելլո վիլլայում: Նկարը նկատում են միայն XX դարի կեսերին, երբ Ռաֆայելի հետևորդներ, գեղանկարիչներ Միլեսն ու Ռոսետին վերաբացահայտում են Բոտիչելլիին որպես XV հարյուրամյակի բացառիկ տաղանդներից մեկին: Ներկայումս նկարը գտնվում է Ֆլորենցիայի Ուֆիցի պատկերասրահում:

Նկարում Բոտիչելլին պատկերել է Վեներա Ուրանիայի կերպարը: Վեներան (լատ.՝ Venus) գարնան, արթնացող բնության ու ծաղկուն պարտեզների աստվածուհին էր իհն հռոմեական դիցաբանում, որը Չարավային Իտալիայում և Սիցիլիայում հին հունական Աֆրոդիտե աստվածուհու պաշտամուն-

քի տարածմամբ սկսում է մարմնավորել սերն ու գեղեցկությունը: Անտիկ առասպելի համաձայն՝ Վեներան ծնվել է աշխարհի առաջին տիրակալի՝ երկնքի աստված Ուրանոսի՝ ծովն ընկած արյան կաթիլներից առաջացած փրփուրից: Ծնվելով՝ Վեներան արևմտյան՝ գարնանային քամու աստված Ջեփյուռոսի շնչառությամբ խեցու վրա ուղղվում է դեպի Կիպրոս կղզին, որտեղ նրան դիմավորում է բնության հավերժահարս Զորան:

Բոտիչելլին ներկայացնում է ոչ այնքան աստվածուհու ծնունդը, որքան գեղեցկության հանելուկային հայտնության խորհուրդն աշխարհում: Նկարում պատկերված է արևածագին նախորդող պահը, երբ թեթևակի ալեկոծությամբ է պատված ամայի ծովը: Զետին պլանում երևում է մերկ ափը՝ մի քանի սուր հրվանդաններով: Չախ կողմում Ջեփյուռոսը, իր կնոջ՝ ծաղկունքի աստվածուհի Զլորիսի հետ գրկախառնված, փչում է խեցու ուղղությամբ՝ ստեղծելով ծաղիկներով լցված քամի: Ծովային տարածության վրա սավառնող այս աստվածների շնչառության հոսանքով քշվող խեցու փեղկում լողալով՝ աստվածուհին հասնում է ավետյաց ափին, որտեղ Զորան պատրաստվում է Վեներայի հոլանի մարմնին ծաղկազարդ կարմիր թիկնոց նետել: Սիրային վայելքի ու տառապանքի աստվածուհու աշխարհ գալը ներկայացված է խամրած սառը երանգներով, որոնք հրաշալի ներդաշնակվում են նկարի ձգված գծերին:

Բոտիչելլին արտահայտիչ կերպով ներկայացրել է ջրերի վրա թափառող քամիների տարբերքը: Գալարվող հանդերձները, գծերը, որոնցով տրված են մազերն ու թևերը, լի են դինամիկ պոռթկմամբ, ինչը խորհրդանշում է տիեզերքի հիմնական տարրերից մեկը: Քամիները տեսանելիորեն ալեկոծում են ջրային տարածությունը: Ի տարբերություն քամիների, ուն տարբերքը օդն է, տերեփուկներով ասեղնագործված սպիտակ զգեստով, մրտենու և վարդերի ծաղկաշղթաներով զարդարված Զորայի տարածությունը հողն է: Զորինվածքի երկու կողմնային թևերը՝ սավառնող քամիներն ու Զորան, որի ծավալը տեսողականորեն մեծացնում է քամուց ծածանվող զգեստը, ծառն ու Վեներայի թիկնոցը, ըստ էության վարագույրի տպավորություն են թողնում, որը բացվելով աշխարհին է ներկայացնում Գեղեցկությանը: Նկարում գարնանալիորեն ճշգրիտ է գտնվել յուրաքանչյուր մանրամասն, իսկ հորինվածքն ընդհանուր առմամբ թողնում է կատարյալ ներդաշնակության տպավորություն: Բարդ արաբեսկ կազմող ձիգ, կցկտուր ու մեղեդային գծերով նկարիչը գծագրում է կերպարները և ավելի ընդհանրացված շրջագծերով նշանակում շրջակա միջավայրը: Երևում է միայն ափի մեղ շերտը, իսկ մնացած տեղը զբաղեցնում են ներսից փայլող պայծառ երկինքն ու ծովը:

Վեներայի անտիկ պաշտամունքի հետ կապված խորհրդանշաններն (թիկնոց, վարդ, մրտենի, խեցի) առկա են նկարում:

Անտիկ աշխարհում Զորայի ձեռքի կարմիր թիկնոցը ոչ միայն դեկորատիվ, այլև ծիսական գործառույթ ուներ. այդպիսի թիկնոցներ պատկերվում էին հունական սափորների վրա և խորհրդանշում էին երկու աշխարհների սահմանները՝ դրանցով

փաթաթում էին և՛ նորածիններին, և՛ մահացածներին:

Չամաչափորեն ծով թափվող վարդերի անծրևը տրված է գծերի ու գույների պարզ լեզվով: Բոտիչելլին չի ձգտում դրանց գծագրությունների ու ձևերի գիտականորեն ստույգ ճշգրտության: Ծաղկի գեղեցկության հանդեպ հիացմունքը նրան թելադրում է կոկոնների ու բացված վարդերի պարզ ու նրբագեղ ուրվագծեր՝ թեքված տարբեր անկյուններով: Դրանց նրբերանգները, կազմության փխրունությունը, ծաղկային այդ մեղմ անծրևի ռիթմն ընդգծում են կոմպոզիցիայի հուզական տոնայնությունը: Ըստ հնավանդ առասպելի՝ վարդը ծնվել է ծովից դուրս եկող Վեներայի մարմնին պարուրող փրփուրից: Աստվածները գեղեցիկ ծաղիկը ցողում են նեկտարով, որը նրան հրաշալի բույր է տալիս: Վարդը սպիտակ էր, քանի դեռ Վեներան չէր իմացել իր սիրեցյալի՝ վիրավոր Ադոնիսի մասին: Շտապելով Պիթոնի մարգագետին, որտեղ մահանում էր իր սիրելին, Վեներան ոտքերը վնասում է վարդերի փշերով: Արյան կաթիլներից սպիտակ վարդերը վառ կարմիր են ներկվում:

Չետաքրքիր է նաև նկարում պատկերված մյուս ծաղկի՝ մրտենու խորհրդանշական համակարգը: Անտիկ շրջանում մրտենին Վեներայի սիրելի ծաղիկն էր, քանի որ, առասպելի համաձայն, աստվածուհին, Կիպրոսի ափ դուրս գալուց հետո իր մերկությունը ծածկել էր մրտենու ծաղկազարդ ճյուղով: Զին արաբական հավատալիքների համաձայն՝ մրտենին զարդարում էր դրախտի այգիները, և երբ առաջին մարդիկ վտարվում են դրախտից, Ադամն իր հետ մրտենու ճյուղ է վերցնում, որպեսզի այն մարդկանց հիշեցնի երանելի ժամանակների մասին: Վերածննդի շրջանում մշտադալար մրտենին խորհրդանշում էր հավերժական սերը և ամուսնական հավատարմությունը:

Վեներան Բոտիչելլիի նկարում այն թովիչ կենտրոնն է, որին ձգտում է ամեն ինչ: Վեներայի դիրքում երևում է դասական հունական քանդակագործության ազդեցությունը: Այն, թե ինչպես է նա հենվում մի ոտքին, ազդրի շրջագիծը, ձեռքի ողջախոհ շարժումը և մարմնական համամասնությունները հիմնված են ներդաշնակության ու գեղեցկության կանոնների վրա, որ մշակել են դեռևս հին հույն քանդակագործներ, արվեստի տեսաբաններ Պոլիկլետոսը (մ.թ.ա. V դար) և Պրաքսիտելեսը (մ.թ.ա. IV դար):

Բոտիչելլին կերպարը պատկերում է նրբագեղ կլոր ուներով, հիասքանչ երկար պարանոցի վրա փոքր գլխով և մարմնաձևերի երգեցիկ, սահուն գծագրություններով: Կազմվածքի հաղորդման և ամրագրման անճշտությունները միայն ուժեղացնում են կերպարի հրաշալի արտահայտչականությունը: Նա հիասքանչ է ոչ թե մարմնով, այլ մարմնի ուրվագծերով: Աստվածուհու դեմքում ևս նկատելի են շեղումներ դասական կանոններից, սակայն նա չքնաղ է և գրավիչ՝ իր հուզականությամբ: Նրա արտահայտության մեջ բացակայում է որոշակիությունը այնպես, ինչպես կայունությունից զուրկ է հենց նոր աշխարհ եկած աստվածուհու դիրքը: Վեներայի աչքերը նայում են փոքր-ինչ գարնացած՝ ոչնչի վրա կանգ չառնելով: Օտարված հայացքով և անվստահ

դիրքով, որ հիշեցնում է աշխարհի վրա սահող առազաստի թեքություն, իր անտարբերությամբ ու նույնիսկ հնազանդությամբ նա, միևնույն է, ամենագոր է: Երկչոտ շարժումով, ասես ամաչելով իր զգայական հմայքից, Վեներան ծածկում է մարմինը. այդ պատկերագրությունը կապված է *Venera pudica* («ամոթխած») անտիկ քանդակի տեսակի հետ: Սիրո և գեղեցկության գեղանի աստվածուհու զգայական կերպարը նկարիչն օժտել է մաքրությամբ ու գրեթե սրբազան ոգեղենությամբ:

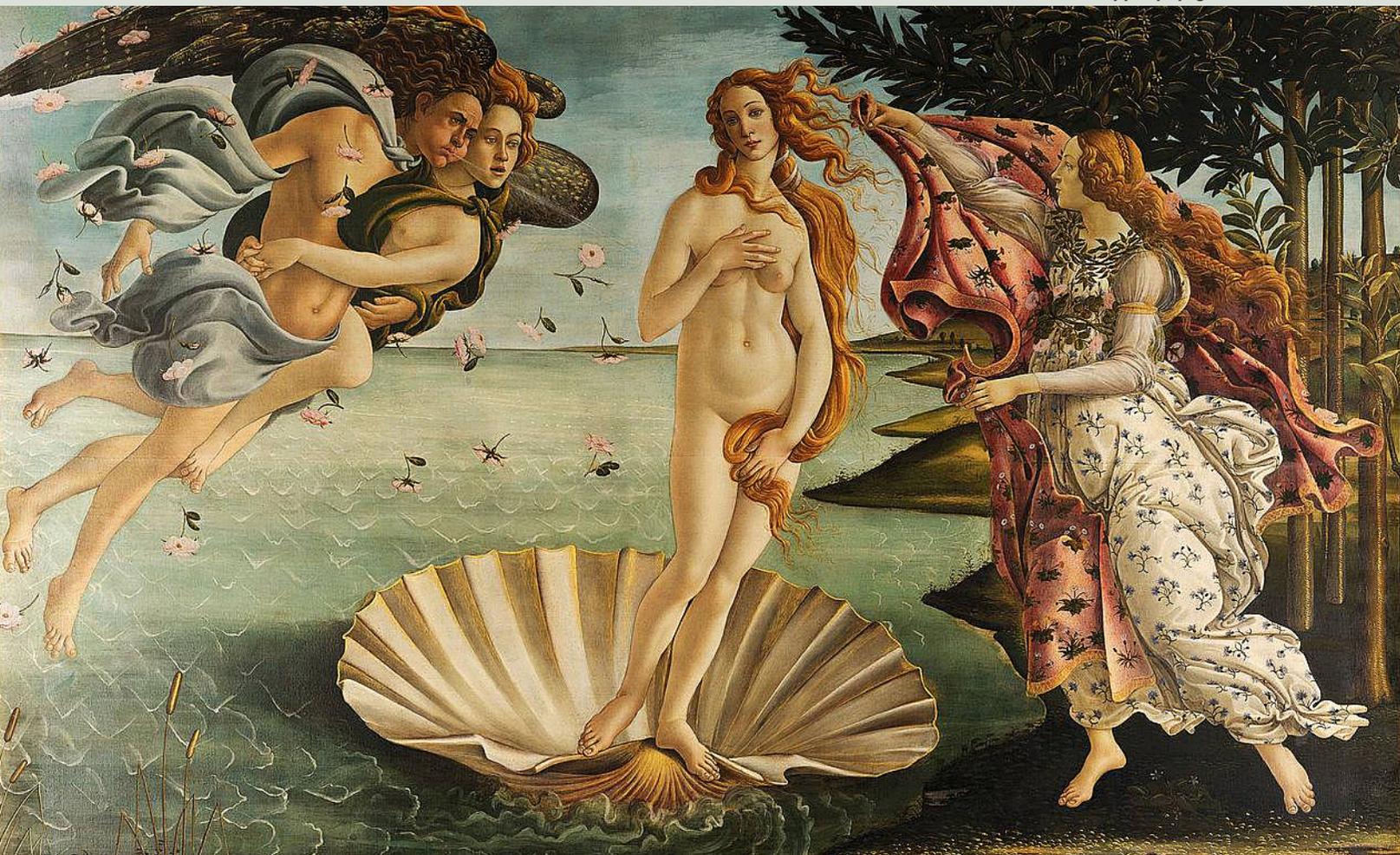
Վերածննդի նկարիչների կտավներում մերկ Վեներան, ի հակակշիռ հագնված Վեներայի, խորհրդանշում էր երկնային սերը: Հետևելով դրան՝ Սանդրոն տալիս է գեղեցկության դասական իդեալի սեփական մեկնաբանությունը՝ զգայական կերպարի մեջ մտցնելով ոգեղենության տարրեր: Նկարիչն իր առջև մշտապես ծառացող ֆիզիկական ու հոգևոր գեղեցկության հարաբերակցության խնդիրն այս նկարում փորձում է լուծել՝ Վեներայի հեթանոսաբար գեղեցիկ մարմնին հաղորդելով մտախոհ տիրանոր դեմք: Նա իր հերոսուհուն օժտում է այն ողջախոհությամբ, որը պաշտվում է որպես բարձրագույն առաքինություն: Այստեղից էլ նկարում առկա խոնարհման մոտիվը: Հետևաբար, այս հորինվածքը, ներծծված զգացմունքների ոգեշնչված ամբողջությամբ, աստվածահայտնություն է: Մեկնաբանելով տեսարանը՝ Բոտիչելլին դիմում է կրոնական սրբապատկերագրության. նկարում Վեներան հայտնվում է աննկարագրելի երանության լույսի մեջ: Զգացմունքների վերելքն այստեղ համագոյակցում է մելամաղձոտ մտախոհության հետ՝ ծնելով լույսով ներթափանցված հուզական մթնոլորտ, և այդ պատճառով այս աշխատանքում անտիկ թեմայի (վերցված է անտիկ գրականությունից՝ Օվիդիոսի «Մետամորֆոզներ»-ից) միջից հնչում է քրիստոնեությունը:

Բովանդակային առումով նկարը կրում է նորալատոնականության՝ Վերածննդի շրջանում մեծ հռչակ վայելող փիլիսոփայական ուղղության գաղափարական ազդեցությունը, որը փորձում էր շփման եզրեր գտնել անտիկ աշխարհի մշակութային ժառանգության և քրիստոնեության միջև: Նկարչի խորհրդատուն կարող էր լինել նորալատոնական փիլիսոփա Մարսիլիո Ֆիչինոն (1433-1499), ում փիլիսոփայական հայեցակարգում կարևոր կերպար էր երկնային Վեներան՝ Հունամիզմի հավերժահարսը, ով խորհրդանշում էր առաքինություն, գթասրտություն ու սեր, և ում գեղեցկությունը մահկանացուներին երկինք էր առաջնորդում: Նորալատոնականության համաձայն՝ ստեղծագործության փիլիսոփայական մեկնաբանությունը հետևյալն է. Վեներայի ծնունդը կյանքի շարժիչ ուժը հանդիսացող սիրո, բարձրագույն առաքինության և հոգևոր գեղեցկության ծնունդն է:

Սակայն Բոտիչելլիի ստեղծագործության առանձնահատկությունն առավելապես ոճային է: Դա գծերի հատուկ մեղեդայնությունն է, ռիթմի արտասովոր զգացումը, որն արտահայտված է «Վեներայի ծնունդ»-ի մեղմ նրբերանգներում և հիասքանչ ներդաշնակության մեջ: Համաշխարհային գեղանկարչության մեջ շատ քչերի ստեղծագործություններում է այդպես հնչում գծի, շարժման և հուզիչ, իսկապես քնարական, սխեմաներից հեռու այլուժի կերտարվեստը: Նկարիչը չի օգտվում ընդհանուր կանոններից, ինչի շնորհիվ «Վեներայի ծնունդը» այդպես հուզում է ժամանակակից հանդիսատեսին իր պոեզիայով և աշխարհընկալման առաջնայնությամբ:

ՍՈՅՅԱ ՕՐԱՆՅԱՆ

ՀԴՏԴ «Ամբերդ» հետազոտական կենտրոնի «Հանրային քաղաքականության և անվտանգության հետազոտություններ» ծրագրի ավագ հետազոտող, փիլիսոփայության և հայոց պատմության ամբիոնի դոցենտ

2016 թ. ՀՊՏՀ ԼՎԱԳՈՒՅՆ ՄԱՐԶԻԿՆԵՐԸ

ՀՊՏՀ ֆիզդաստիարակության, արտակարգ իրավիճակների և քաղաքաշտպանության ամբիոնը, ամփոփելով 2016 թվականին ՀՊՏՀ մարզիկ-մարզուհիների գրանցած բարձր ցուցանիշները միջազգային և հանրապետական առաջնություններում, բուհական, միջբուհական տարբեր մրցաշարերում, հրապարակել է ՀՊՏՀ 10 լավագույն ուսանող-մարզիկների անունները:

Եվ այսպես, լավագույններ են ճանաչվել.

Տեր-Քալյան Վահան (բազկամարտ)

Բուլղարիայում կայացած աշխարհի առաջնության արծաթե մեդալակիր, Եվրոպայի չեմպիոն, ՌԴ սպորտի վարպետ, ֆինանսական ֆակուլտետ, 2-րդ կուրս

Մամիկոնյան Վլադիմիր (լող)

ՀՀ առաջնությունների հաղթող և մրցանակակիր, միջազգային մրցաշարերի մասնակից, ՀՀ սպորտի վարպետ, մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետ, հեռակա 4-րդ կուրս

Մկրտչյան Էդուարդ (շախմատ)

ՀՀ ուսանողական մարզական խաղերի մրցանակակիր, Համահայկական խաղերի չեմպիոն, տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետ, 3-րդ կուրս

Արահամյան Հարություն (ծյուղո)

ՀՀ ուսանողական մարզական խաղերի հաղթող, կառավարման ֆակուլտետ, 4-րդ կուրս

Աղասյան Լևոն (եռացատկ)

ՀՀ կրկնակի ռեկորդակիր, 2016 թ. Օլիմպիական խաղերի մասնակից, մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետ, 2-րդ կուրս

Մելքոնյան Արամ (վոլեյբոլ)

ՀՀ բարձրագույն լիգայի առաջնության հաղթող, սպորտի վարպետ, տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետ, մագիստրատուրա, 2-րդ կուրս

Դոքմանյան Հակոբ (ֆուտզալ)

ՀՀ ֆուտզալի բարձրագույն խմբի առաջնության չեմպիոն, ՀՀ ուսանողական մարզական խաղերի բազմակի հաղթող, տնտեսության կարգավորման և միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետ, մագիստրատուրա, 1-ին կուրս

Միրզոյան Ալլա (բասկետբոլ)

ՀՀ ուսանողական գավաթի առաջնության մրցանակակիր, տնտեսության կարգավորման ու միջազգային տնտեսական հարաբերությունների ֆակուլտետ, 3-րդ կուրս

Սանդրոսյան Ասյա (բասկետբոլ)

ՀՀ ուսանողական գավաթի առաջնության մրցանակակիր, մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետ, 2-րդ կուրս

Հովհաննիսյան Նարե (վոլեյբոլ)

Միջազգային մրցաշարերի հաղթող և մասնակից, ՀՀ առաջնությունների բազմակի չեմպիոն, սպորտի վարպետ, մարքեթինգի և բիզնեսի կազմակերպման ֆակուլտետ, մագիստրատուրա, 1-ին կուրս: